

M. A. Akşit Koleksiyonundan

Eğitim Hakkı

9

Atatürk'ün **eğitim ile ilgili** sözleri, **ilkesi**: muasır medeniyet ötesi yeni kültürel hedefin, **eğitim ile olacağını** vurgulamaktadır*

Betül GÜMÜŞ**

M. Arif AKŞİT***

**“İnsan Kaynakları Yönetiminde Eğitim ve Geliştirme Çalışmalarının Özellikleri ile Eğitim ve Geliştirme Çalışmaları İşlevsel olmalıdır Faydaları¹” Makalesinde Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri ele alınarak, Makale hazırlanmıştır.

**PhD, Öğretim Görevlisi, Eskişehir Teknik Üniversitesi

***Uzman Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji/Yenidoğan ve Pediatrik Genetik, emekli, Eskişehir

Atatürk, kendine Başöğretmen denilmesini istemesinin, dayanakları ve gerekçeleri, kendi sözleri ile irdelenmesi amaçlanmıştır. Sadece kendi sözleri değil, bu sözlere yorumlar eklenerek yapılmıştır. Kaynak Atatürk'ün eğitim hakkındaki sözlerini toparlayanlar olmuştur.

Eğitim ile ancak ve yalnız geleceğe doğru gidilebileceği, yerinde saymanın bile geride kalmak, ilerlemeyi ortadan kaldıracağı vurgusu ile, tüm canlıların, insanların ve özellikle zaman faktörü olarak ileriye, değişime hedeflenmesi önemlidir.

Bu yaklaşımın ancak özel eğitim almış, beceri kazanmış kişiler, öğretmenler ve bunlardan oluşan bir ekip ve kurumsal yapılar, okullar ile olasıdır denilmektedir.

Eğitim verebilecek kişilerin, sevgi ile dolu, insanlık içinde olması, kalıp ve kural öğretenden değil, ileri, Birey Hakkı temelinde eğitmesi önemlidir. Bunun için de önce kendilerinin bu yapıda olması öne çıkar.

Yenidoğan bebeği kucağına alıp, beslememiş ve bundan mutlu olmamış bir kişinin Neonatoloji Uzmanlığı yapmasının bir anlamı da olamaz gibi, eğitmeyi sevmeyen kişi de Öğretmen olamaz, Öğretmenin ilk etik kuralı da sevgide olmasıdır.

Atatürk, bu açıdan vurguları önemsenmeli, rehber olarak alınmalıdır. Zamanımızda da aktif geçerli olup, klasik Batı yaklaşımından farklı olacağı açık ve net gözlenecektir.

Özet

Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri, ilkesi: muasır medeniyet ötesi yeni kültürel hedefin, eğitim ile olacağını vurgulamaktadır

Amaç: Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri, Makalede ele alınmıştır. Amaç, eğitim, öğretmen, eğitim ilkeleri, yöntemleri, hedefleri gibi tüm konuları birer yol gösterici özelliği vardır. Bunlar o zaman dahil, halen aktif katkı sağlamaktadır, bizlere kılavuz olmaktadır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Eğitim konusunda Atatürk'ün sözleri bir eğitim felsefesi, ayrıca uygulamaları ile bir örnek oluşturmuştur. Bu konu hakkında yayın yapanlar internet kanalı ile elde edilerek burada sunulmuştur.

Genel Yaklaşım; Eğitim konusu, ekonomik konuşmalarında, tarikatların kaldırılmasında da önemli bir gerekçe olmaktadır. Cahilliğin yok edilmesi konusunda aktif olan, kendisine Başöğretmen denilmesini isteyen bir Cumhurbaşkanı'nın tüm sözleri dikkatlice okunup irdelenmelidir.

Sonuç: Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri alınarak, yorumlanmıştır. Burada özet sunulmayacaktır, tümünden okunması, yorumların incelenmesi önerilir.

Yorum: Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri sunulduğu, bunlara yorum yapılmadığı gözlemlendi, bu çalışmada yorumlar ile sunulmaktadır. Alınan farklı kaynaklarda aynı sözler olsa bile, yorumlarında ayrı olduğu gözlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk'ün Eğitim sözleri, Ekonomi sözleri, Tarikatların kaldırılma gerekçesi

Outline

Atatürk words on education, as implies that, the impending new cultural level amongst the recent civilization, can only sort out by education process

AIM: The educational interest of Atatürk is indicated in this Article. The purpose is a evaluation of the education fact, teacher, principles, methods, results, and other concerns at education is noted. So, advice to read the speeches, and the evaluation, as also now a guideline today also.

Grounding Aspects: The Atatürk words, communications on education is a guideline of philosophy, and an example even efficient today. References obtained from internet, by general search.

Introduction: The Atatürk speeches on Economics and oversetting the believe old structures are also on education interest and enticement. Get rid of the illiteracy, ignorance, as actively performed, noted to indicated him as Head of the Teachers, as a first Republican of Turkey, must widely and preciously evaluated.

Notions: Atatürk words on education is taken at this Article, also, evaluated in this effort, with widely perspectives.

Conclusion: Atatürk indications on education directly give in most articles, as in this research idea, and by evaluation performing, as from references same words, evaluations are contributed, differently.

Key Words: Education words of Atatürk, also, Economics and cancelling the religious cult and secs.

Giriş

Zamanımızda iletişim açısından internette bilgi sorgulama öne çıkmaktadır. Bir şeyi daha önce başkasının söylemesi değil, sizin onlara verdiğiniz anlam önemlidir. Kuran^{1,2} 2/165: *İnsanlar içinde öyleleri vardır ki, Allah dışında bazıları Allah'a eş tutarlar da onları Allah'ı sevmiş gibi severler. İman sahipleri ise Allah'a sevgide çok kararlı ve taşkındır. Zulme saplananlar, azabı gördüklerinde tüm kuvvetin Allah'ta bulunduğunu, Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu fark edeceklerini anlayabilseler*” ifadesinde, zulüm içinde olanlar, eğitime, algılamaya kapalı olup, kendileri fark etmeden, güçte, zorbalıkta ısrar etmektedirler. Eğitim, bireyin algılaması, farkındalığı, kendini bilmesi boyutunda olmalıdır. Halkın eğitilmesi, bireyin sevgi kelimesine verdiği anlam önemlidir.

“*God is Love*” İncil³ ifadesi (John 1:14) iken, sevgiden taraflı değil, algılanırsa çok yönlüdür. Karşılıklı beklenmez. Ancak sevginin algılanması bir eğitim, bir duygu ve yücelmenin sonucu oluşabilir.

Birçok yerde tercüme olarak “*Tanrı sizi seviyor*” denilir. Bunun için de şunları yapman gerekir eklenmektedir. Kısaca yaptırım, kalıba girmek ve tapınmayı sağlamak amaç olmaktadır. Bir annenin bebeğini sevmesi karşılıksızdır, Yaratan için yaklaşımı sınırlamak haksızlık olmaktadır. Eğitim adı altına sözlerde değişim siktir. “*La ilahe illallah*” ilah yoktur, Allah vardır anlamında iken, Allah'tan başka denilince, Allah Tanrı, İlah, tek tanrıçalık yapılmaktadır, kabul edilemezdir.

Konu söylenmediği değil, onun felsefe ve kavram olarak ele alınışı önemlidir. Bu açıdan geniş irdelemesi, tek vurgu değil, kapsam olarak ele alınmasını gerekli kılar. Bu açıdan sözlerin sunulması ve irdelenmesi amaçlanmaktadır.

Bu Makalede kısa ve geniş boyutlarla irdeleme yapılmaktadır.

Atatürk'ün Eğitim Hakkındaki sözleri

Atatürk'ün eğitim ile ilgili sözleri birçok bireyler tarafından ele alınmış, ancak yorumlarda farklı olmaktadır.

Bu açıdan her kaynakta aynı sözler olsa bile yorumlanmaya çalışılmıştır. Tekrarlardan kaçınılmaya çalışılmış ama yapılması söz konusu olabilir.

1) www.kacgun2017.com sitesinden alınan sözler aşağıdadır⁴

İnternet sorgulanmasında gözlenen kaynaktan birisi olarak sunulmaktadır.

1.1. *En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır. M.K. Atatürk*

Yorum

İstiklal Savaşını yapan, galibiyet olasılığı çok düşük bir durumda zafer kazanan kişi söylemektedir.

Sıklıkla mücadele olarak ele alındığı, bu açıdan çalışmanın değer ve eser üretmek üzerine olması vurgulanmaktadır. Bunun olabilmesi için bilim ve beceri gerekli, bunun da ancak eğitimle olacağı algılanmalıdır.

İbadet eski İbranice kelime olup, tapınmak değil, çalışarak değer üretmek, emek demektir, bunu yaratılışı put olarak tanımlayanlar için tapınma olarak vurgulanmaktadır.

Bu durumda inanışlarda özellikle dayanak yazılı metin yerine sözler ile bir algı oluşturulduğu, bunun da tam bir cahillik olduğu belirgindir.

1.2. Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır. M.K. Atatürk

Yorum

İnsanlar muharebe sathında savaşı kazanabilir ama antlaşmada kaybedebilirler. Çanakkale muharebesini kazanmış komutan, ateş kes antlaşması ile terk ettiğini bilmektedir. Bunun yanında İstanbul'da birçok yüksek eğitilmiş olanlar, bağımsızlık değil, bağımlı bir yönetimi istemişlerdir, 150 kişi, 600 civarında kişi arasından seçilerek, sürgün edilmiştir, bunlar eğitilmiş ama manda temelinde yaklaşım arzu eden kişilerdir. Birer sembol olarak ihraç edilmiştir.

Dikkat edilecek vurgu, diploma değil, irfan ordusu denilmektedir.

İlk Mecliste olan Medrese hocaları olup, bunlar Hilafeti kaldırmış, Devlet nizamı içinde Diyanet oluşumunu yapmışlardır. İrfan ordusu bu şekilde gözlenmiştir.

1.3. Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Hekimlikte de kitap ve hastalık bilgisi değil, olgu, hasta verileri önemlidir.

Burada genel bilgilerin, bilim olmadığı, bilimin veri ile gerçek ve hakikatlerden alınabileceği, bu açıdan da doğrudan kaynaktan veri analizi öngörülmektedir.

Burada kurum ve kurullar değil, birey temelli olan halk ve temel kaynaktan alınmalı, incelenmeli ve bunun uygulanması öne alınmaktadır.

Burada bir vurgu, ezber değil, okuma değil, öğrenme, beceri kazanma, uygulama ile oluşmalıdır. Birçok tarikat sadece ezberletir, kurala tapınmak, uymak istenir, düşünen ve tartışan olması ise bir yasak kavramında olmaktadır.

1.4. Öğretmenler! Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle orantılı bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister! Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir... Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Başarı insanlar ile sağlanabilir. Savaş, kazanmaya hedeflenen asker ve halk ile olasıdır.

Aynı şekilde eğitimin başarısı da:

--Fedakârlık temelinde, vatan, millet için, bireysel algı, kazanç olmadan,

--Eğitim ile bilim, beceri kazandırarak, yetişmiş, etkin, verimli kişi oluşturulması,

--Kıymet, yetiştirme ile oluşması, orantılı olması, amacın ve güdünün oluşması ile olmakta,

--Fikren, ilmen, bilimsel uygulama ile,

--Birey olarak, bedensel ve ruhsal güç ile sosyal yüksek karakterli olunmalı, bunun için çabalanmalı,

--Bu tesadüfi değil, insan, birey yetiştirme ile oluşmaktadır.

Başarı sadece bireye ait değil, onu yetiştiren hocaların da kabiliyeti ve bir gurur kaynağıdır.

Cumhuriyet halk idaresi ise, bu güdülenen değil, bireylerin oluşturması ile olmaktadır.

1.5. Geleceğin güvencesi sağlam temellere dayalı bir eğitime, eğitim ise öğretmene dayalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Gelecek ancak eğitim ile yapılandırılabilir. Ancak bu bir kalıp değil, gelecek boyutunda bir medeniye olmalı, birey hakları temelinde olmalıdır. Bu yapıda olacak bireyler kişisel olarak, özel ve özgün eğitim almalı, bu açıdan da bunu sağlayacak eğitimciler olmaktadır.

Eğitim bir kuralları öğrenme değildir. Kerrat cetvelini öğrenmek eğitim olamaz.

Zaman devamlı değişim içinde ise, eskiye dönüş olmayacak ise, bilinen değil, gelecek bilinmeyen üzere olduğuna göre değişim, gelişim şeklinde olmalıdır.

Gelişimin ilerleme olması için, bunun için hazırlanma, eğitim esastır.

1.6. Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... M.K. Atatürk

Yorum

Cahil kelimesi (sozlukanlamine.com)⁵; 1) Öğrenim görmemiş, okumamış, 2) Bilgisiz, Belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan, 3) Deneyimsiz, genç, toy (delikanlı veya kız), 4) İdrak edemeyen, şuuruna varamayan, Tecrübesiz. Bilgisiz. Genç. Toy olarak tanımlanır.

İnsanlar okula gitmese bile, yaşamı ile bir eğitim almaktadır. Bu bir bilim değil, kişisel algı, duyu ve gerçeklik dışı olmaktadır. Sağlıkta yolda, otobüste başımızın ağrıdığını söyleyin, bilim dışı olanlardan oldukça fazla öneri gelecektir, ben uyguladım, faydasını gördüm diyerek, bilim, kanıt dayalı olmadan öneriler sıralanmaktadır. Plasebo yaklaşımları deneylerde kontrol grubudur.

Bu açıdan cahillik ile uğraşmak, yok etmek en zor mücadele olmaktadır.

1.7. Milli Eğitim'in gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir. M.K. Atatürk

Yorum

Bir hemşire talep ediyorsunuz, okulun en başarılısı, ancak bebekleri kucağına alınca, yüzü buruşuyor. Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde nasıl çalıştırırsınız?

Nakil sorumlu hemşire gelmişti, ben yöneticiyim, sevmek zorunda değilim dedi, bir süre sonra ayrılmak istedi.

Sadece teorik bilgi ve beceri sahibi olması değil, başka özellikler de istenir. Başlıca:

- Ahlaklı, toplum kalıbı değil, insanlığın etik ilkelerine uyum olmalıdır. İlke kalıp değil, bir soyut kavramlardır. Zarar dokunmasın, ancak zarar nedir?
- Karakter, bir insanın ne yapacağı, nasıl davranacağından emin olmaktır. Sevgide ve bunu insanlık ile yapması beklenen kişidir.
- Cumhuriyet kavramında olması, ego, benlik değil, halka yönelik olmalı, bu kamu ortak aklı değil, bilim üzere insanlıkta olmaktır.
- Zaman devamlı değişim içindedir, bunu gelişim ve ilerleme içinde kullanmalıdır.
- Daima bireye olumu, onun için hayırlı ve etkin olunması hedeflenmeli, devamlı izlenmeli ve düzenlemeler de yapılmalıdır.
- Düşünce eylem gerektirir, aktif ve atılgan olmalıdır. Ben bebeğimi seviyorum demek değil, onu kucağına alarak, mutlu olmak ile ancak oluşabilir. Zarar ve zulüm durumunda, sessiz kalmak bile suçtur, etkin karşı çıkılması, ihbar gereklidir.
- Bir proje yaptınız, sonuna kadar takip edilmelidir, izlem ve sonuçta yapılacakları da bilmeli, uygulamalıdır. Tatile gidiyorsunuz, yarıda vaz geçerseniz, sonuca ulaşamaz. Hekimler canlandırma yaparken, benim işim vardı diyerek bırakamaz.

- Dürüst olmak, en başta yalan söylememektir. Ölecek olan hastaya iyileşeceksin demek değil, onu desteklemek, son sözlerini, yaşamına şükretmesi ve varlığın devamlılığı gibi konularda destek olmalıdır. Yalan, olmayan, bilim dışı olan kişi dürüst olduğu iddiasında bulunamaz.
- Düşünceli, aklını bilim olarak kullanma, gelecek için öngörüğe uygun bilimsel yaklaşım içinde olmalıdır.
- İradeli olmak, dayanakların bilimsel olması, dayanak ve gerekçelerinin de aynı şekilde olmasıdır. Duygu ve kanı gibi subjektif olması, irade değil, bir yanıltıcı algıdır. Bunda devamlılık ise yanılığa davet çıkarmaktır.
- Engelleri aşmaya kudreti hissetmeli, bir yola çıkarken, yarı yolda yorulduğum değil, bitirecek gücü hissetmelidir. Yaşamda olumlu ve olumsuz yaklaşımlar kaçınılmaz olacaktır. Olumlular aynı zamanda sona gelmeden vaz geçilmesi olabilir. Engelleri aşmak, üstünden atlamak, sorunu çözmek değil, etrafından dönmek te bir çözümdür.
- Karakterli olmalı, başlangıçtaki gibi olmak değil, bilimsel gerekçe ve dayanak ile değişim olabilir. Israr karakter değildir. Sevgi ve insanlıkta olmak, değişimi gelişim üzere yapmak bir karakterdir.

1.8. En önemli ve verimli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. M.K. Atatürk

Yorum

Amerikan Gümrükte bana öldürme eğitimi almışsınız dediler. Derhal durdum, bizde Askerlik adam öldürme değil, İnsan Haklarını koruma, kurtarmak, ezilenleri zalimden canı pahasına korumaktır dedim. Amerika'nın Irak'ta veriye dayanmayan gerekçesi ile yapılan askeri yaklaşımda, milyonlarca sivil ölmüş, Dış İşleri Bakanı kaçınılmaz, bir durum demiştir. Burada eğitim, askerlikte, savunma, koruma ve insanı desteklemek için değil, zalim gibi davranmak değil, medeniyeti, canı, varlığı korumaktır. Kılıç, kılık kıyafet gibi, etik, adaleti kurmak, Adalet heykelindeki ifade gibi adaleti korumak anlamında olup, cana kıymak olamaz. Hekimlik, sevgi temelinde insanlıkta olmak, insanı korumak ve gözetmektir. Bu eylemde, aktif oluşmalıdır.

Bir Kongrede, Amerika'da 1500 gram altı prematürelere, ölüm oranını %59'dan 29'a indirdiklerini belirten konuşmacıya, sorum: 1) Bir hafta içinde ventilatörden çıkmayan olguları, ölüme terk edip, istatistikten çıkardınız mı? 2) Yaşam açısından riskli NEC ve ROP olanları, istatistikten çıkardınız mı? 3) Sevk ettiklerinizi, Cerrahiye gönderdiklerinizi de istatistiklerden çıkardınız mı? Cevap elbette demiştir. Buna karşın, 12 yataklı Yoğun Bakımda, 3 yıl içinde 800gram ve üst prematürelere ölüm olmamış, hiçbir istatistik dışı da alınmamıştır dedim. Buna karşın sorulan soru, gelir kaybını olmuştur vurgusudur. Yaşam Hakkı ile ücreti karşılaştırılmaz diye cevap vermişim.

1.9. Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. M.K. Atatürk

Yorum

İstiklal demek, bağımsızlık olmaktır, bu Yaratılışa, bilime, hakikate, gerçeğe uyum demektir. Kanıta dayalı yaklaşım yapmaktır. Başka aydınlatma kabul edilemez.

Kuran^{1,2} 29/8 ayetinde, “Eğer annen ve baban olsa bile, ilme ters düşen bir şeyi ortak koşman için seninle tartışıp seni zorlama yapsalar da onlara itaat etme, dönüş bilimde, yaratılıştadır” ifadesi vardır. Aynı şekilde bir karar oluşturmada, Peygamber dedi diye değil, Kuran ve bilimsel dayanakları ortaya konulması ile uyumlardır.

Birçok aydınlatma adı altında olanlar, insanları karanlığa sürükler. Ayrıca karanlıkta bir arabanın farı sizi aydınlık değil, kaza, yokluğa götürebilir.

Burada hiçbir insanın kalıp, kural içinde değil, bilim, irfan içinde olmasını gerekli kılar.

1.10. Milli eğitimde süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Genel aldatıcı yaklaşım ile, Tanrı kabul ettirilmekte, buna tapınma ile yükleneceği, dolayısıyla anlamdan bazı yaklaşımlar ile Nirvana'ya ulaşılacağı söylenir. Kuran 44 yerde Tanrı yok, 7 yerde de İlah yoktur der. Allah bir tanrı değil, bir yaratan, her boyutta hâkim olan, doğmamış, doğurmamış bir oluşumdur, bizlere de ana damarımızdan yakındır, onu putlaştırıp ayırmanın anlamı olamaz. La ilahe illallah denilirken, Allahtan başka Tanrı yoktur değil, tanrı yok, Allah vardır denilmektedir, başka dersiniz, tek tanrı yaparsınız.

Tüm kültürlerde, sosyal yapılarda insanları bir kalıba sokmak, fikri hür, vicdani hür, irfanı hür olması yerine belirli kalıp içinde olması amaçlıdır. Kalıpta olan kişiler yücelip, yüksek düzeye çıkamazlar.

Eğitim sadece bilgi, maddi boyut, diploma değil, manevi boyut, insanlık, sevgiyi algılaması, geliştirmesi ile kudretli olacağı açıktır.

Burada sevginin tepe noktası olamayacağı boyutu ile, eğitim ile devamlı gelişim, değişimi, sevgi ile yapabilmek ile kazanılan düzey ancak eğitim ile olabilecektir.

1.11. Eğitimidir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim eğer bir konuda insanı yetiştirmek olarak ele alınırsa, burada bireyin insan olmasının uzaklaşması istenmektedir. Askerlikte subay hekim eğitiminde, aynı zamanda İstiklal Savaşında okul nedeniyle Yüzbaşı rütbesine yükselen, İzmir'e ilk giren süvari komutanı olan Yazarın dedesine sorduğumda, tetiğe parmağın dokunması için gerekçe olmalı, Yaratılış anarak basmalı demiştir. Nefret ile tetiğe basılmaz, mümkün olduğunca onu kazanmak gerekir denir. Nitekim, önce ihtar, sonra havaya, daha sonra ayağa ve sizi öldürmek isterse ancak öldürülebilir amaç canlı yakalamaktır denilmektedir. Pişmanlık ötesi, bilgi almak, pişmanlık yasası ile ceza indirilmesi ile onlardan katkı almak amaçtır.

Globalleşen Evrende, güç, terörist olan ile iş birliği yapıp, hakimiyet kurmaya çalışmaktadırlar. Bu açıdan tercih, insanlıktan uzak bir toplum mu, yoksa insanlıkta olmak mıdır?

Her eğitimin sevgi ve insanlıkta olmadığı algılanmalı, algılanmanın da ilim, eğitim ile olacağı söz konusudur.

1.12. Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğiticilere, öğretmenlere muhtaçtır. M.K. Atatürk

Yorum

Millet bireylerden oluşmakta, ancak bu kişilerin bir grup, bir kalabalık olması değil, belirli bir ulvi amaç altında, vatan bütünlüğü, mefkure, idealleri olmalıdır. Bunlar bir eğitim ile oluşabilir. Eğitim boyutunu yapacak olan eğiticiler öne çıkmaktadır.

Bir ordu en mükemmel şekilde donatılmış olsa bile, bir komutan ile eş güdüm, iş birliği içinde olunmaz ise başarı oluşamaz. Bu başarı da eğitim, eğiticilerin olmasıdır. Bir ordu, hücum demek ile hemen atağa kalkmadığı anlaşılmalıdır.

Kitle olarak kalabalıktır, ama yürekli, vatanını savunan bireyler ile olanlar, eğitim almış, bilinçli olanlar ile ancak galibiyet kazanılabilir.

Millet olmak, birliktelik ile değil, bu amaç için eğitilmiş, bilinçli olanlar ile oluşabilir.

1.13. Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim, bir kesim değil, tüm halkın oluşması gereken boyuttur. İnsan Hakları olarak bir haktır. Bu diploma almak değil, insan olmayı sağlamaktır.

Türkler çeşitli alfabeler kullanmışlardır, ancak sözel anlamları ve vurguları farklıdır. Burada bir insanlık dışı, sevgisizlik varsa, bu gelenek boyutunda olamaz.

Dayak Cennetten çıkmadır denilince, burada dayak şiddet değil, kelime anlamı olarak, destek, dayanak, sevgi boyutudur. Başkaları bunu farklı yorumlayabilirler. Kılıç kelime anlamı, ahlak, etik ve bu yolda adaleti sağlamaktır. Adalet heykelinde olan kılıç, zorlama değil, etik prensip ile oluşabilir.

Burada eğitimi ışık olarak görmek, aydınlanmak ve ilerlemek olarak yorumlanmalıdır. Akşit, beyaz ışık anlamında olup, anlamı aydınlatan, kısaca eğitici demektir. Temel meslekleri de eğitmen olmalarıdır.

1.14. Okul genç beyinlere; insanlığa hürmeti, millet ve memleket sevgisini, şerefi, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilecek en uygun, en güvenli yolu öğretir. Memleket ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuslu uzman ve birer bilgin olmaları lazımdır. Bunu sağlayan okuldur. M.K. Atatürk

Yorum

Okul eğitimin yapıldığı yer olarak tanımlanmalı, yaptıkları eylemler tanımlanmaktadır. Bunlar:

- **Eğitilebilir, genç beyinleri olmalı:** Genç, eğitim alabilen, kalıpcı olmayan, beyni açık, fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür olana eğitim yaklaşımı yapılabilir.
- **Hürmet** (<https://www.nedirnedemek.com>)⁶: Hürmet, 1) Saygı, 2) Riayet. İhtiram demektir. Saygı kazanılan bir boyuttur. Dikta bunun yerine zorlama ile saygı yaratmaya çalışır, bunun temelinde ise korku vardır. Gerçek saygının temelinde ise sevgi vardır, bir hak ediş boyutudur.
- **Sevgi** (<https://www.nedirnedemek.com>)⁶: Sevgi tanımında açıklamalar vardır: 1) İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelen duygudur. 2) Sevme hissi, aşk muhabbet, 3) (Genel olarak) Hoşa giden bir şeye eğilim; tutkuya dek varabilen bir ruh durumu. Türlü biçimleri: a. Karşı cinse karşı duyulan sevgi. b. Çocuğa karşı duyulan sevgi. c. Bir nedene dayandırılmayan duygudaşlık (sympathie), d. Uzun süre içinde oluşup gelişen kişisel gönül dostluğu, e. Doğaya duyulan sevgi belirtilebilir. 4) (Felsefede) Eski Yunan felsefesinde sevgi evrende birleştirici ilkedir (Empedokies), Platon'da güzele duyulan sevgi (Eros) ideaların bilgisine götüren yoldur. Hıristiyanlıkta: yardım elini uzatma anlamındaki sevgi (Caritas) ve hastalara, acı çekenlere, yoksullara duyulan sevgi (agape), yakınlık sevgisi, giderek hiç bir ayırma yapmaksızın tüm insanlara gösterilen sevgi (insanlık sevgisi) ve Tanrı sevgisi; çağımızda Max Scheler'in felsefesinde sevgi temel kavramlardan biridir; Scheler'in baş sorunu olan kişiliğin asıl özü sevgi olduğu gibi, insanları birbirine bağlayan da sevgidir; kendi içine çekilmiş ayrık yaşayan kişi değil, dünyaya ve insanlara sevgi ile yönelen kişi, yine böyle kendisi gibi sevebilen kişilerle kendini bir-duyan kişi değer taşır.

Temelde insanı insan yapan sevgidir. İncil'de³ “*God is Love*” tanımı yanında, Kuranda^{1,2} “*Allah'a sevgide çok kararlı ve taşkındır*” boyutu vurgulanmaktadır. Aşk bir cinsiyet boyutuna indirilirse, o zaman Âdem ve Havva'nın Cennetten dışlanması, cinsiyeti fark etmeleridir.

Örnek olarak verilen boyutlar, sevginin bir objede gelişmesi, oluşmasıdır. Soyut bir kavramdır, anlatılması için, somut örneklerin sunulması doğaldır.

Sevgi bireysel olup, sevgide olan ancak bütünleşebilir, sevgi içinde olmayan ise birleşmez, ayrı durur.

- **Şeref** (<https://www.nedirnedemek.com>)⁶ kelimesinin kökeni: Arapça 1) Başkalarının gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, onur, 2) Erdem, gözü peklik ve yetenekle kazanılmış iyi şöhret, 3) Yücelik, ululuk, izzet, seçkinlik. iyi ahlak ve faziletler sonucu meydana gelen manevi yücelik, 4) İyi ün. iftihar edilecek şey.

Şeref, sevgisi üzerine olan, değer ve eserler üzerine yapılanır. Birey tarafından en üsr yücelik, ululuk, izzet görmesi anlamı, sevgidir, en yüce boyut olmaktır.

- **Bağımsızlık** (<https://www.nedirnedemek.com>)⁶ Anayasal Tanımı (mevzuat.gov.tr)⁷: “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır”. Anlamı; 1) Bağımsız olma durumu veya niteliği, istiklal, 2) Bir olayın ortaya çıkışı bir sonraki olayın özelliğinin ortaya çıkış olasılığını değiştirmemesi, 3) Ekonomik ve ruhsal desteğe gereksinme duymak, ilgi görmek ve yön seçmek bakımından başkalarına bağlı olmama durumu.

Bir çocuk için bağımsız denilemez, bağımsızlık için, bireyin kendi kararını vermesi, sorumlu olması gerekir. İnsan olmanın gerekliliğidir. Bu açıdan Fransa İhtilali verisi dahil, tüm hukuk sisteminde ilk boyut Bağımsızlık, ikincisi bireylerin eşit olması ve aradaki ilişkinin de kardeşlik olmasıdır. Tüm İnsan Hakları tanımlamalarında da bağımsızlık ilk sıradadır, yoksa sorumlu tutulamaz. Anayasa 137. Maddesi, suç teşkil eden emr yerine getirilemez denilmektedir, ki bu savaşta da geçerlidir. İkinci Dünya Savaşında emredildi yaptık gerekçesi geçersiz kabul edilmiş, Nurnberg kodları, İnsan Hakları Beyannamesi öncesinde temel alınmıştır.

Memleketi tehlike anında kurtarmak bir bilim işidir. Yukarıdaki özellikleri taşımak ile oluşabilir.

Birçok birey politika olarak toplumu kurtarma hevesinde olabilir, ancak bu kişilerin belirtilen özellikleri taşımaması, konularında uzman olmamaları durumunda, bir hayalperest olarak görülmelidir.

- 1.15. *Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmeden, eğiticiden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğiticilere, öğretmenlere muhtaçtır. M.K. Atatürk*

Yorum

Askerlik eğitiminde kıta yürüyüşleri yapılır. Bunun anlamı yürümek değildir. Yürüyüş sırasında bireylerin toplu etkileşim içinde olmalıdırlar. Uygun adım atamayan kişiler fark edilir, çünkü kıta aynı salınımda iken, o ters salınımdadır. Duvara doğru yürüme komutunda, birey, kıta olarak doğruyu bulmalıdır. Buna göre sağa dönecek iken, sola döner.

Askerlikte bir nefret değil, sevgi, vatan, savunma, değerleri koruma öğrenilmektedir. Basit bir kitle olması, eğitimde başarısızlıktır. Eğiticiler ceza görürler.

Bir marş ile yürürken, yer, gök inler denilmesi, içten, gönülden okunması, hissedilmesidir. Bir tören salonunda tüm orkestrayı bastırmalıdır.

Savaş sırasında topallayan kişi, bakıp, ayağını kaybetmiştir. Bu söz gerçekten olduğu, İstiklal savaşında Yüzbaşı olan yazarın dedesinde gözlemişlerdir. Her 3 askere bir tüfek düşmesi, diğerlerinin sopa taşınması ile, ölenden silah alıp, savaşa devam eden askerimiz, bir eğitimin abidesi olarak görülür.

1.16. Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Hekimlikte canlandırma yapabilmek, etkin olabilmek için, medikal bilim yanında, Yenidoğan, Çocuk ve Erişkinlere farklı olmak üzere, belirli bir pratik, uygulama kursuna da katılması gereklidir. Burada başarı puanı en az %85 olması öngörülür. Birey kendi talebi ile katılır. Bunun için önce eğiticilerin yetiştirilmesi gerekir. Bu kişilerin eğitilmesinde, yönetici olma, not verme yeteneği kazanma gibi özel yetenek kazanması için de yaklaşım yapılmalıdır. Mesleki beceriler Kurslarında ya hep ya hiç gibi, tam başarı olana kadar devamlılık gereklidir. Ayrıca hasta, olgular aynı, standart değil, farklı sorunlar, boyutlarda olması gerekir. Bu açıdan eğitici ilk planda dışardan getirilmesi doğal karşılanabilir.

1.17. Şimdiye kadar uygulanan eğitim ve öğretim yöntemlerinin milletimizin geri kalmasında en önemli etken olduğu kanısındayım. Onun için bir milli eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaratılışımızla hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlere, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve milli tarihimize uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. M.K. Atatürk

Yorum

İnsan var olduğu sürece bir eğitimden geçmektedirler. Atatürk muasır medeniyet ötesinde bir hedef çizmektedir ki, bu çağdaş boyuttan uzaktır. Zamanımızda da yine özgün, özel yaklaşım olmalı, özellikle Yurtdışı kaynaklardaki yaklaşımlardan uzaklaşılmalıdır. Birey hakkı, civil liberties ve halkın yönetimi kavramları olmalıdır. Bunun İnsan Hakları Mahkemesi boyutunda 1980 yıllarında oluştuğu, a) civil liberties, b) bu hakkın tüm kamu, kurum ve kuruluşlardan korunması gerekir, kavramı hukuksal boyut olmuştur. Kültürel yapı olarak, 1) aile, topluma uy, 2) ortak akıl, belirli görüş üzere ol, 3) örf, adet ve gelenekten çıkma, 4) Kuruma, yönetici, yönetmeliğe uy (TCK yönetmeliğe, düzenlemeye uymamak suç kapsamında değildir demektir), 5) Globalleşen Evren kurallarına uy denilmektedir. Kuran^{1,2} 109/6, *senin anlayışın sana, benimki bana* ötesinde ayrıca, *bilim dışında ise, anne, baban söylese bile uyma* 29/8 ayetinde demektir. Peygamber sağ iken önerilerine karşı çıkılmış, tartışılmış, Kuran ayetlerinin açıklanması istenilmiştir.

1.18. Eğer Cumhurbaşkanı olmasam, Eğitim Bakanlığı'nı almak isterdim. M.K. Atatürk

Yorum

Cumhurbaşkanı denetçi, ancak Bakan uygulamacı, yapıcıdır. Bazı bakanlıklar Milli sıfatı ile vardır, Milli Eğitim, Millî Savunma Bakanlığı örnektir. Atatürk bu açıdan Bakan gibi davrandığı, sözlerinden açık ve net anlaşılacaktır. Köy Enstitüleri 1940 yılında, Atatürk öldükten sonra oluşmuş, 1946 yılında da feshe gidilmiştir. Enstitü modeli, lise ve üniversite yaygınlaşması ile oluşabileceği anlaşılmıştır. Zamanımız uygundur. Burada kontrol değil, aktif uygulayıcı olmanın önemi, anlamı vurgulanmaktadır.

1.19. İlim ve fen çalışmalarının merkezi okuldur. Bundan dolayı okul lazımdır. Okul adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım. M.K. Atatürk

Yorum

İnsanlar eğer kişilik ve benliklerini belirli okulda bulmuş, oluşturmuşlar ise, o okuldan mezun olmayı gururla taşırlar.

Türk Eğitim Derneğinde ilk, orta ve lise olarak okumak, Tıp ve İhtisası Hacettepe’de yapmak bir gurur olmaktadır. Bunun anlamı net özet olarak, hocalarım her düzeyde ders anlattıktan sonra, soracağınız ve itirazınız var mı demişler, ben itirazlarım olduğunu söylemişim, hiç kızmamışlar, katkıyı öğrenelim demişler, açıklamaları kabul etmişlerdir.

Tsunami olayında, 7 yaşında bir çocuk, derste gördük, deniz kabarcak demiş, aile ve ona inanan 700 kişi yukarı çıkarak kurtulmuştur.

Akıl yaşta değil, baştadır denilmesi gibi, bilim üzere olanlar dinlenmeli, kabul görmeli ve uygulanmalıdır.

Bir okul baskı değil, sorguyu öğretiyor, ezber, kurallar yerine bilimsel dayanak ve gerekçe bakıyorsa, elbet saygı ile anılmalıdır.

1.20. Türkiye'nin birkaç yıla sığdırdığı askeri, siyasi, idari inkılâplar sizin, sayın öğretmenler, sizin sosyal ve fikri inkılâptaki başarılarınızla pekiştirilecektir. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet sizden “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesiller ister. M.K. Atatürk

Yorum

Yapılan yaklaşımlar, devrimler, eğitimler vasıtası ile anlam kazanacaktır. Arkadan gelen cümle de aynı yapıdadır. Farkı, birinde pekişmesi diğerinde ise başarılı olması ancak öğretmenler tarafından olacaktır denilmektedir.

Bu konuşma Eğitim açısından yapılan bir törenden alındığı gözlenmektedir. O dönemde yıl değil, sene denilmesi ve ayrıca o dönemdeki kullanılan kelimeler ile ikincisi daha öne çıkmaktadır.

Temel akılda kalan, “*fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirmek*” görev olarak verilmektedir.

Burada daha derin irdeleme öncelikle hür, bağımsızlığın öne alınması, bireyin kendi sorumluluğu, kendi eğitilmesi boyutu öne çıkarılmaktadır.

1.21. Türkiye'nin birkaç seneye sığdırdığı askerî, siyasî, idarî inkılâplar çok büyük, çok mühimdir. Bu inkılâplar, sayın öğretmenler, sizin; toplumsal ve fikrî inkılâptaki muvaffakiyetlerinizle desteklenecektir. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet, sizden “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesiller ister! M.K. Atatürk

Yorum

Bir insanı temel olarak oluşturan faktörle, 1) vicdan, gönül, duyguları, 2) Akıl ile bunun tasdik edilmesi, bilim ile pekişmesi, 3) Gelecek olarak yapılanma, gelişim üzere değişim boyutunu ifade etmektedir. Belirtilen “*fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirmek*” akademik ve özel, özgün eğitilmiş öğretmenlere gereksinim yaratır.

Bu devler, miller bütünleşmesi ile oluşturulacak bir çabadır.

1.22. Okul sayesinde, okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki, Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı bütün güzellikleriyle gelişir. M.K. Atatürk

Yorum

Okullar sadece bilgi değil, bunların işlenmesi, sanat, ekonomi ve tüm olumlu, güzel boyutların oluşması için çaba sarf eder.

Temel anlamda, eğitimde zarar, zulüm öğretilmez, tam tersine halka yararlı olmanın yöntemi öğretilir.

Sanat, bireyin kapasitesi, kabiliyetine ve kendi isteği, talebine göre eğitilen bir boyut olmaktadır. Her sanatçı bir örnek olsa bile, kendisini geçmesi, aşması bir hedef olmaktadır.

Picasso klasik resim yaparken, başka türler denemiş, en son çizginin gücünü fark etmiştir. Bu açıdan kalıbı öğrenmek, kalıpta kalmak değil, devamlı güzellikler ile gelişmek, çaba harcamak gerektiğini bize miras bırakmıştır.

1.23. Memleketi ilim, irfan, ekonomi ve bayındırlık alanlarında da yükseltmek, milletimizin her hususta çok verimli olan kabiliyetlerini geliştirmek, gelecek nesillere sağlam, değişmez ve olumlu bir karakter vermek lazımdır. Bu kutsal amaçlar elde etmek için mücadeleye atılanların arasında öğretmenler en önemli ve en hassas yeri almaktadır. M.K. Atatürk

Yorum

Memleketin kalkınması için: 1) Bilim, ilim, boyutu ve 2) bunun gelişmesi, uygulanması için İrfan gereklidir, 3) Ekonomik, teknolojik kalkınma olmadan oluşamaz, 4) Bayındırlık, halkın kalkınma ve gelişmesi için medeniyet, yapılanma gereklidir. Bunun için; a) Verimli boyutu yakalamak, b) kabiliyetleri geliştirmek, c) devamlı gelişim ve değişim boyutu ile, d) gelecek nesillere devamlı, sağlam ve olumlu yönde devamlı olan, e) bir yapı, karakter kazandırmalıdır. Bu bir sistem içinde olmalı, bunu da öğretmenlerin yapması, bilimsel bir olgu olarak önemlidir. Devamlı bir mücadele, çaba, değer ve eser üretmek için, emek oluşturmak için, öğretmenler elbette en hassas noktada olmaktadır.

1.24. Öğretmenlik ömür boyu sürececek bir öğrenciliktir. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim ömür boyu sürer, bir süre sonra insanlar kendilerinin öğretmeni olmayı öğrenmeleri gerekir.

Olumlu olanlar örnek, olumsuzlarda ibret olarak birer derstir. Bunların üstünden gelme çabası da en önemli bir çalışmada boyutudur.

En iyi eğitim, öğretirken olan boyuttur, bu açıdan devamlı eğitici olanlar, devamlı öğrenci olurlar.

1.25. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor, demektir. Bir taraftan genel olan cahilliği yok etmeye çalışmakla beraber, diğer taraftan toplumsal yaşamda bizzat faal ve faydalı, verimli elemanlar yetiştirmek lazımdır. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı bir şekilde olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede toplumlar iş adamlarına, sanatkarlarına sahip olur. Elbette milli dehamızı geliştirmek, hislerimizi layık olduğu dereceye çıkarmak için yüksek meslek sahiplerini de yetiştireceğiz. Çocuklarımızı da aynı öğretim derecelerinden geçirerek yetiştireceğiz. M.K. Atatürk

Yorum

Cahillik (www.nedirnedemek.com)⁵ anlam olarak: 1) Bilgisizlik, 2) Gençlik, toyluk, deneyimsizlik, 3) Gençlik, toyluk, deneyimsizlik yüzünden işlenen kusur olarak tanımlanır.

En büyük özellik, tüm bunlara karşın, kendisini tam tersi, bilen ve yetkin olarak görür.

Yaklaşımları bilim dışı, büyü, kanıta değil, algıya göre yaklaşımlar olup, tamamen varsayımlara dayanır. Hatta insanların, belirli düzeyde olanların uçtuklarına inanır, insanların tam doğru ve geleceği bileceği konusunda da emin konuşur. Kuran peygamber dahil, kimsenin bilmediği, sadece tebliğ edici olduğu vurgusuna karşın, bazı ayetlerin düştüğü, kaldırıldığını da iddia ederler.

Sadece kendileri değil, toplumda taraf bulabilmek için, reklam, gösteriş içinde, kıyafetler ve yaklaşımlar ile göz boyamaları da oluşturmaktadırlar.

1.26. Öğretmenler; yeni nesli Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin beceriniz ve

fedakarlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir...Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Yeni bir yapılanma olarak Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş, buna göre bağımsız, bağlantısız bir devlet sistemi ve TBMM yapılanması ile oluşan bir yönetimden söz edilmektedir. Burada modern denilen yapının sömürgeci olması nedeniyle, bunun kölesi olmak yerine, bağımsız ve İnsan Hakları o dönemde tanımlanmasa bile insanın hakkı temelinde bir yapılanma öngörülmektedir.

Bunun tanımlanması elbette eğitimciler ilk planda olmalı, onlar ile yayılmalıdır.

Halk yönetimi, seçilmişlerin yönetimi olmadığı, bireyin kendi benliği ve var oluşunun önemli olduğu gerçeği vurgulanmaktadır. Fikren, bilim olarak, ilim açısından, aktif uygulayıcı ve karakterli, kendi benliğinde özellikli ve kabiliyette olması istenmektedir.

Burada eğitimcilerin ilk planda ve son planda da önemi belirgindir.

1.27. Toplumun düşmanı cehalet, cehaletin düşmanı öğretmendir. M.K. Atatürk

Yorum

Bilmeyen bir konuda fikir sunamaz, ancak cahil kişinin özelliği bilmemesine karşın, bilir gibi davranması, bilim dışı öğütler vermesi ve toplumu da ikaz etmesi, yanlış öğrenmesini ister.

Temelde büyücüler işlemin gerçekleşmesi için, tam bilime inanırlar ama aldatma, göz boyama amacı ile yaklaşır. Bu açıdan, Kuran^{1, 2} 10/77 ayetinde, “büyücülerin kurtuluşu yoktur” ifadesi vardır. Kuran^{1, 2} 5/3: bunların yoldan çıkma, gerçek dışı olduğu belirtilmektedir.

Yapılan yaklaşım, Peygamber sözü denilerek, zamanında Kuran temeli olmayan sözleri geçersiz kabul edildiği, karşı çıkıldığı, yapılmadığı geleneği dışlayarak, 300 yıl sonra toplananlar, ki zamanında olanların her yıl toplanıp yakılması gerçeği olmasına karşın, kendilerince bir yeni inanış oluşturmuşlardır. Bunu cehalet değil, bilgin, alim denilmesi, hatta ilkokul dörtten terk eden kişinin, *iyi ki okumamışım* demesi de bir üstünlük olarak görülmektedir.

Cahil olanın elbet düşmanı, bilen ötesi, eğitime, eğitici olmaktadır.

1.28. Okullarda öğretim vazifesinin güvenilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek hem bir ideal sayacak üstün saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece, derece ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler, toplumun en fedakâr ve saygıdeğer unsurlarıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Öğretmenlerin bir temel özelliği sevgi dolu olmaları, yaklaşımlarında bu açık gözlenmeli, insancıl boyut açık olmalıdır. Bilmek farklı, eğitmek ise çok farklı bir özelliktir.

Cumhuriyet ile öğretmenlik bir lise düzeyinden, fakülte ve enstitü ile daha üst akademik boyuta çıkarılabilmektedir.

Öğrenci ile aynı şekilde olunması, o düzeye inmesi, sevgi, arkadaşlık kurması, gelişimi boyutu ile değişimi sağlaması bir mucize gibi boyut, yaklaşım olmaktadır.

1.29. İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin, fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki, çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim uzmanlaşma, ötesi olduğu, insanın yaşamı ve davranışında da bir katkısı olmalıdır. İnsanlar arası ilişki boyutu ötesinde, sağlık ve tüm kendi işlemlerinde faydası olmalıdır. Diploma bir kâğıt özelliği dışında, ona yaşama, varlık ve geçimini temin edici özellik katmalıdır.

Toplumun ara kesimi, tüm teknoloji ve medeniyette başlıca gereken personel olarak, önemli bir sosyal katmandır.

Bir ülkede her birey uzman, üniversite mezunu ise, hizmeti görmek için, yabancı getirmeleri gerekmektedir, bu Almanya dahil, birçok ülkenin karşılaştığı durum olmuştur.

1.30. Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da memleket evladını toplumsal ve ekonomik hayatta aktif şekilde etkili ve verimli kılabilme için zorunlu olan ilk bilgileri, uygulamalı bir biçimde vermek metodu eğitimimizin temelini oluşturmalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitici sadece bilgi vermek değil, bu bilginin kendi ve topluma, faydalı, yararlı olması, ekonomik ve sosyal açıdan verimlilik oluşması ile uygulaması beklenilmelidir.

Bir Tıp Eğitiminde, sadece hekim yetiştirme değil, onların aktif, toplumun sağlığı ve etkinliği boyutu önemlidir.

Diplomalar çalışmalarda aktif, etkin ve yararlı olmaları için verilmektedir.

1.31. Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Toplumda eğitim sadece öğrenci değil, tüm katmanlarda da kendileri için gereken bilgi ve becerileri alarak yapabilmeleri için eğitici gereklidir. Bu sadece bilgi değil, okuyarak anlaması değil, bunun kavraması, geliştirmesi açısından da önemlidir.

Her olgu, durum farklıdır, kitaplardaki genel ve klasik iken, eylemde karşılaşılan özel ve özgündür. Bu nedenle eğitimciler aktif uygulama alanında olmalıdırlar. Hekimler doğrudan hasta ile bire bir sorumluluk taşımalıdırlar.

1.32. Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. M.K. Atatürk

Yorum

Bir ürün elde etmek için ekim yapılacak, eski geleneksel yöntem ile bire iki verim alınırken, etkin yaklaşım ile bire yedi ve dokuz kat ürün alınıyorsa, eğitim gelirin, ekonomik boyutun dört kat artmasıdır.

Gelir artma ötesinde, toplumun gıda açığı da kapatılabilecektir. Ancak, geleneksel yöntemleri değiştirmek çok zordur. Bu eğitimin bir başarısıdır. Ziraatta gelişim için, Devlet Üretim Çiftliklerinin aktif gözlemi ile faydası belirgindir. Bir bireye ürünün artması için gübre gerekli dersiniz, atıp ürünü yakması durumunda, dozu, yapılışı ve yaklaşımı konusunda eğitim almaz ise bilemeyeceği ve zararlı olacağı açıktır.

Cahilliği kabul etmezler, ayrıca bilgin görünür, ekini de yakınca, öneri veren uzmana kızarlar, kendilerinin sebep olduğunu algılamazlar, ta ki eğitim almış olsunlar ve algılasınlar.

1.33. Milletimizin siyasî, toplumsal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde rehberimiz ilim ve teknik olacaktır. Mektep sayesinde, mektebin vereceği ilim ve teknik sayesinde

*ki Türk Milleti, Türk sanatı, ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı, bütün güzelliğiyle gelişir.
M.K. Atatürk*

Yorum

Eğitim uygulaması her birimde özellikler arz etmektedir. Bu açıdan okul boyutu olarak önemlidir. Tıp Fakültelerinde yaklaşımlar kendisine göre olup, burada birisi daha iyi değil, bilime ve eğitime farklı katkıları olmaktadır. Toplumda bu uygulamalarda bütünleşmektedir. Rehber bilim ve teknik denilince, eğitim de bir teknik ve bilim vardır. Akademik gelişim ve değişim de önemlidir. Teorik ötesinde aktif uygulama ve beceri kazanma, Eğitim biliminde de diploma öncesine alınmıştır.

Başlıca konular, sanat, ekonomi ve ayrıca insanların duygu gelişiminde, edebiyatta da güzellik yaklaşımı açısından önemlidir. Sevgi boyutunun gelişmesi, toplumda sanatın gelişmesi ile paralel seyretmektedir.

1.34. Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Öğretmenlere, sadece eğitim işlevi dışında, halkın halk olarak bağımsızlığı, birey ve grup, toplum olarak gelişimi, değişimi, ilerlemesinde de katkıları vurgulanmaktadır. Bu hedeflerin ötesinde, gelecek neslin yetişmesi ile bu bir devamlılık arz edecektir. Eğitim sadece bir neslin değil, devamlı nesiller boyunca sürdürülmesi gereken, kalıp değil, gelişim üzere yapılanmasının gerekliliği açıktır.

1.35. Gözlerimizi kapayıp tek başımıza yaşadığımızı düşünemeyiz. Memleketimizi bir çember içine alıp dünya ile olan bağlarımızı kopartamayız. Aksine yükselmiş, ilerlemiş, çağdaş bir millet olarak medeniyet düzeyinin de üzerinde yaşayacağız. Bu hayat ancak ilim ve fen ile olur. İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her ulus ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur. M.K. Atatürk

Yorum

İnsanlar birey olarak var olsalar bile, bağımsızlık ötesinde, eşitlik kavramında bulunmaları, kardeşlik bağı ilişkileri oluşturur. Genetik olarak RNA ile tek bir anneden oluşmaktayız. Her grup, aile, toplum boyutu olarak, insanlar birbirleri ile etkileşim, iletişim içindedirler. Bu açıdan eğitim, birbiri ile etkileşim boyutudur. Olumlu ve ilerleme içinde olunmalıdır. Eğitimde kapanma kabul edilemez, birbirlerini etkilemelidirler. Eğitim çağdaş olursa, aynı boyutta kalınır, bu açıdan medeniyet ileri, gelecek üzere olmalıdır. Yeni nesil gelecekte etkili olacak ise, yetişmesi geleceğe yönelik olmalıdır.

SONUÇ: Atatürk temel olarak eğitimde hedef devamlı değişim ve gelişim üzere olması, bunun uzmanlaşmış öğretmenler, okullar ile oluşacağı vurgusu olmaktadır.

2. Atatürk'ün eğitim-öğretim ile ilgili veciz sözleri

([Atatürk'ün Eğitim-öğretim İle İlgili Veciz Sözleri \(reformturk.com\)](http://reformturk.com))⁸

Bir başka kaynakta, Atatürk sözlerinin kaynakları ile sunulduğu görülmektedir. Daha önce sunulmuş olsa da yorumlar farklılıklar göstereceği açıktır. Nakillerde kelimelerde farklılıklar olduğu da gözlenmektedir.

2.1. Okullarda öğretim vazifesinin güvenilebilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek hem bir ideal sayacak üstün ve saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, aşama, aşama ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline

getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler insan toplumunun en fedakâr ve saygı değer unsurlarıdır. M.K. Atatürk (1923, Ankara) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. I, Ankara, 1997, s. 317)

Yorum

Eğitimde en önemli parametre, eğitime olan güvendir. Bilimsel, insancıl boyutu ve becerisi yanında eğitsel etkinliği de önemlidir. Okullar, öğrencilerine etkin hocalık yapan eğitici denince, onlarla arkadaşlık, sevgi ile her bireye özün yapılanma ile yaklaşımı ile irdelenmektedir.

Öğretmenlerde de akademik boyut öne çıkmaktadır.

Öğretmenlerin temel özellikleri, fedakârlık ve öğrenci ile toplumdan saygı kazanmaları ile oluşmaktadır.

2.2. Millete gideceği yolu gösterirken dünyanın her türlü ilminden, keşiflerinden, gelişmelerinden yararlanalım, ama unutmayalım ki, asıl temeli kendi içimizden çıkarmak zorundayız. M.K. Atatürk (1923, Konya) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 145)

Yorum

Eğitimde kaynak nerede ise oradan alınmalıdır. Eğitimde de bilen ve eğiticiden de alınmalıdır. Kaynak eğer ülkenizde olmaz ise geçicidir. Eğitim eğitilen ile, nesiller boyu devamlı sürdürülmelidir. Eğer sizin kullanmayacağımız bir boyut ise anlamı da olmayacaktır.

İnanış boyutu ile bilim dışı ve kalıp öğretilen yaklaşım ise, eğitimin, gelecekte ise eğitim değil, ezberlenen konular ise güdük kalmalıdır.

Açık fikir, devamlı gelişimci ve halkın kalkınması eğitim ile sağlanacak ise, kendi kaynağı, kendi eğiticileri ile olmalıdır.

Bu bir devamlı bir süreçtir.

2.3. · Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğiticilere, öğretmenlere muhtaçtır. M.K. Atatürk (1925, İzmir) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 243)

Yorum

Bir kişi araba alabilir ama kullanması için, direksiyon eğitimi almalı, teorik ve pratik yapmalıdır, aktif kullanarak lisans almalıdır. Bunun gibi sizin teknolojik malzemeniz işe yaraması için kullanacak, eğitimli kişilere gereksinimiz vardır.

Alt yapı, yollar, eğitimde okullar gerekli, trafik için uygun kullanım, eğitilmiş ve etkin, aktif kullanan bireyler oluşmalıdır.

Eğitim basit bir müfredat, okul, eğitici değil, eğitilen halk, aktif ve etkin uygulama gereklidir.

Bu açıdan millet olmak bir eğitici olması, toplum boyutu ile olasıdır.

2.4. · Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, ikbal nurusunuz. Yurdu asıl nura gark edecek sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim ve kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz. M.K. Atatürk (1922, Bursa) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 45-46)

Yorum

Atatürk Bursa konuşmasında Eğitim konusuna özel önemli vurgu yapmıştır.

Eğitim bizim tanımlamamız ile nurlanmaktadır. Hikmet, kadir kazanmak boyutu da, eğitim ile bir kişinin aydınlanması anlamındadır.

Öğretmenler sadece bir eğitici değil, yetişmelerinde, öğretmen olma talepleri, amaç ve güdülerinin de tümünden topluma, bireylere bir nur boyutu kazandırmalarıdır.

Toplumumuzda, her öğretmen bir kutsal kimse olarak kabul edilmekte, daima sevgi ve saygı ile anılmaktadır.

2.5. · Türkiye'nin eğitim ve öğretim tutumunu her katında, tam bir açıklıkla hiçbir tereddüde yer vermeden saptamak ve uygulamak gerekir; bu tutum, her anlamıyla ulusal bir nitelikte olacaktır. M.K. Atatürk (1924, Ankara) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. I, Ankara, 1997, s. 347)

Yorum

Bir işin yapılması için, öncelikle yapılışın amacı, güdüsü önemlidir. Halkın iyiliği ve kalkınması boyutunda olmalı. Vatan ve miller bütünleşmesi yaklaşımında olmalıdır.

Sahilde yapılanma, tatil sitesi yapılması istenebilir, ancak toplumun, halkın sahile inmesi, doğal yapı açısından gelecek nesillere korunması boyutu gündeme gelince, hiçbir öğretmen, eğitimcisinin doğa aleyhine görüş beyan etmeyeceği bir genel eğitsel yaklaşım boyutudur. Fedakâr ve vatansever, doğa sever olmak bir eğitici karakteri olmaktadır.

Milli Eğitim tanımlaması, eğitimin milli, ulusal nitelikte olmasını zorunlu kılmaktadır.

2.6. · Tarih, bir milletin kanını, hakkını, varlığını hiçbir zaman inkâr edemez. M.K. Atatürk (1927, Ankara) (Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri AKDITYK, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1999, s. 165)

Yorum

Türk Tarihi incelendiğinde, bir yeri fethedince, mevcut halkın olduğu yer, daha farklı yamaçlarda yerleşmişler ve mevcut halka daha fazla imkanlar da tanımışlardır. İlk kurdukları oluşum, medrese, okuldur. Cami değil, medrese alanı, binası olarak yapılmıştır. Bunun yanında talebe yerleşim yerleri, toplu toplanma alanı, toplu temizlik, yıkama alanı da oluşturulmuştur.

Eğitim ile varlığın devamlılığı, bir haktır, bu her açıdan zaman sürecine bakmadan devam edecek, etmelidir.

2.7. · Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılâpların gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün mana ve şekliyle uygar bir toplum haline getirmektir. İnkılâplarımızın ana ilkesi budur. Bu gerçeği kabul edemeyen zihniyetleri darmadağın etmek zaruridir. Şimdiye kadar milletin, beyinlerini paslandıran, uyuşturan bu zihniyette bulunanlar olmuştur. M.K. Atatürk

Yorum

İnsanlık yaşamı boyunca, aydınlık, iyilik, hayır ve nimet yolunda olanlar, birey, insan ve halk için çalışanlar ile, bunlara karşın, sapkınlık ve zarar, zulüm peşinde koşanlar olmuştur, olacaktır.

Genellikle bireyler sevgi ve insanlık temeli denilerek, kendilerine özel, ayrıcalıklı bir yapı oluşturur, sosyal anlamda üstün, özellikle arz ederler. Kendilerince cins, ırk, yerleşim, sosyal boyut, inanış gibi birçok faktörleri temel alarak ayrımcılık yaparlar. Genetik olarak RNA verisi ile, Covid Hastalığının da açık ortaya çıkardığı gibi, tek bir anne ve babadan oluşmuşuz, kısaca kardeşiz.

Ayrımcılığın yerleşmesi ve bütünleşmesi için, eğitim metodu kullanılır, özelliği, akıl olmadan, zihinleri kalıba uyarlayan, TV ve tüm dış kanallara, gelişime kapatan inanışlardır. Eğitim

temelde, açık fikir, düşünce, bilim üzere olmak ve gelecek yapısını nimet üzere oluşturma ve birbirleri ile kardeşlik sevgisinde olmak anlamındadır.

2.8. · Uydurma hikayeler ve boş fikirler kafalardan tamamen çıkarılacaktır. Onlar çıkarılmadıkça beyinlere gerçeğin nurlarını sokmak imkansızdır. M.K. Atatürk (1925, Kastamonu) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 224)

Yorum

Epik hikayeler, tarihsel destanlar her inanışta sonradan eklenerek, bildiren, resul ve veli olarak tanımlanan, toplumun peygamber dediği kişilere yansıtılır.

Kuran^{1,2}. 17/93 "Yahut altından bir evin olmalı yahut göğe yükselmelisin. Ancak senin göğe çıktığına, okuyacağımız bir kitabı bize indireceğin zamana kadar, asla inanmayız!" De ki: "Rabbimin şanı yücedir. Ben, insan bir resulden başka neyim ki? Peygamber hakkında hiçbir doğa üstü durum yok iken, tümü öldükten 300 yıl sonra uyduranlar olmaktadır. Ne yaptığı, 622 Medine Antlaşması değil, bazı sıfatlar söylenir ama bu Kuran temelinde olmadan, uydurma olduğu açıktır. Sağ iken ve Halifeler zamanında her yıl Ramazanda toplanıp yakılmıştır. Hz. Ömer kutsal denilen ağaç dahil, her şeyi yakmıştır.

Resul, bildiren, uyarıcı, sunan anlamında olup, kişilere karışan, zorlayan değildir. Haberci anlamındadır. Kuran kelime anlamı olarak: bina eden inşa eden demektir.

Ezberleme, kalıp olarak anlamdan kabul etmek, bir kul, köle olmayı kabul etmek, tapınmak istenirken, Kuran temelinde geçen kelimeler bu şekilde değilken, çalışıp, eser, değer üretin derken, bunu tapınma olarak algılayanların amacı, insanı kalıp içine almaktır. Sen ne bilirsin, senin hocan, senin papazın bilir denilir. Buna karşın Anayasa 137. Maddesi dahil, sadece bilgi, açıklama sunulabilir, karar ve sorumlu bireydir. Suç teşkil edilen kabul edilemez. Hristiyan ve İran'da Papa/rahip/molla/hoca karar verir, siz uymalısınız, Yahudi/Arap kültüründe gelenek denilerek, kabile yaklaşımları üstün alınmaktadır.

Bu açıdan kalıp akla bir fikir giremez, reddeder, açık, hür ve bağımsız, açık beyinler ancak kabul eder. Herhangi bir bilim dışı olanı da reddeder. Büyücüler tamamen bilime dayanırlar ama göz boyarlar, aldatıcı yaklaşım yaparlar, bu açıdan onların bir görsel aldatıcı olarak, bilim üzere olduğunu tanımlarlar.

2.9. · İnsanlar olgunlaşmak için bazı şeylere muhtaçtır. Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki tekniğin gerektirdiği şeyleri yapmaz; itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur. Halbuki bizim milletimiz, gerçek nitelikleriyle medeni ve ileri olmaya layıktır ve olacaktır. M.K. Atatürk (1923, Bursa) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 71)

Yorum

Kalıp üzere olan, bazı yaklaşımları reddeden kişi, bunu bilim ve fen değil, belirli görüş üzerine yapıyor, dayanak ve gerekeler bilim değil, algılar üzerinde ise, o kişi ve toplumlar gelişime kapalıdır.

İslam resim ve heykel yapılmasına karşı olmadığı, puta karşı olduğu ve Kuran 44 yerde Tanrı yok, 7 yerde ilah yok derken, Allaha başka tanrı yoktur denilerek, tanrılaştırıldığı ortadadır. Hanif Hristiyanlarda da tek yapı varken, Hz. İsa Peygamberin heykeli yoktur, 1500 yılından sonra heykeller, ikonlar eklenmiştir.

Kuran alfabeti ile yazılan şeylere tapınmak, anlamını bilmeden söylemek bir kalıbı tekrar, bir akıl ve bilim dışı olma boyutudur.

Birçok muskada yazılan Fatih Suresi, "yalnız Allah'a inanır, ona dayanırız" yazar, ama dilekler sanki puttan istenen şeyler olmaktadır. Yaratılıştan ayrılmak olası değil iken, onu dışarı alıp, put gibi tapınmak, tam bir aykırılıktır. Ağaca konulan istekler, yazılı yazılır, Bayramlarda bunlar açılır, satın alınır, ağaç altına bırakılır, kim, kime ne aldığını bilmemesi esas imiş. Askıda

ekmek örneği imiş. Ancak zamanla, sadece bez bağlanır, içinde istek yoktur, sanki put bilecek yerine getirecektir. Eski uygulama tam tersi bir boyut oluşmuştur.

2.10. · Eğitim ve öğretimde uygulanacak yol, bilgiyi insan için fazla bir süs, bir zorbalık vasıtası yahut medenî bir zevkten ziyade, maddî hayatta muvaffak olmayı temin eden pratik ve kullanılması mümkün bir cihaz haline getirmektir. Millî Eğitim Bakanlığı bu esasa önem vermelidir. M.K. Atatürk (1923) (Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri AKDITYK. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1999, s. 130)

Yorum

Atatürk Eğitimde uygulanması gereken yolu da tanımlamaktadır, teorik değil uygulamaya yönelik yaklaşımlar belirtmektedir. Bunlar:

- Eğitim bir bilgi öğrenme olarak görülmemeli
- Zorbalık, bir güç kazanmak amacı ile olmamalı
- Sosyal bir üstünlük vasıtası da olmamalıdır
- Bir gereklilik olmalı, zevk amacı ile oluşmamalıdır
- Hayatta muvaffak olmak, bir şeyi yapabilmek, sonuçlandırabilmek, eser, değer yapmak
- Teorik ve pratiği beceri olarak kullanabilmek, bir eser, değer oluşturmak
- Bir bakıma birey olarak eğitimi bir taşıt bir cihaz gibi kullanıp, amaca ulaşmak gereklidir

Diploma almanın eğitim olmadığı vurgusu açık ve nettir.

Burada Bakanlığın yapılanmasının da bu esaslarda olması, uygulamacı bireyler yetiştirmesi hedef olarak verilmektedir.

2.11. · Cumhuriyet'in temelini laik bir dünya görüşüne dayalı olduğu hiçbir zaman unutulmamalı ve bu gerçek gözden kaçmamalıdır. Zira Türk halkı teokratik yönetimden çok istirap çekmiştir. Geri kalışının nedenleri arasında bunun önemli bir yeri vardır. M.K. Atatürk (1930, Kırklareli) (Utkan Kocatürk, Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçanı Atatürk Günlüğü, AKDITYK. Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1999, s. 437)

Yorum

Prensip olarak Kuran^{1,2} "109/6 Sizin dininiz size, benim dinim bana" ifadesini kullanıyor, 622 Medine Anayasasında da kimsenin inanisında bağımsız olduğu, sorgulanmayacağı vurgusu var ise, kelime anlamı da (www.sozlukanlamine.com)⁵ Devlet ile din işlerinin ayrılığı, devletin, din ve vicdan özgürlüğününün gerçekleşmesi bakımından yansız olması, laisizm deniliyorsa, söylenenin aksi İslam bir laik yapıdır.

Konu, 680 Kerbela olayı ile artık İslam öldü, yeni boyut geldi denilerek, Kurandaki ayet olarak: Kuran^{1,2} 42/13 Sizin için, dinden, Nuh'a önerdiğini, sana vah yettiğini, İbrahim'e, Mûsa'ya ve İsa'ya önerdiğimizi şöyle diyerek kanunlaştırdı: "Dini dosdoğru tutun; onda bölünüp fırkalara ayrılmayın!" Onları çağırdığın bu tutum, şirke bulaşanlara çok ağır gelmiştir. Allah, dilediğini kendisi için seçer ve hakka yönelenleri kendisine iletir" ifadesini şera kelimesini alarak, iletilenler anlamını bir şeriat yapısına oluşturarak sunmuşlardır. Bu şekilde şeriat kuralları: 1) Kuran (tek değil, bir faktör olarak, her şeyi kapsamaz denilerek, bazı ayetler düşmüştür denilerek), 2) Peygamber sözleri (300 yıl sonra kayda geçen, yazılı kaynak olmayan), 3) Alimlerin görüşleri⁹ ([Cafer-i Sadık](#) (ö 765), [Ebû Hanîfe](#) (ö. 767), [Şâfiî](#) (ö. 819), [Mâlik b. Enes](#) (ö.795) ve [Ahmed b. Hanbel](#) (ö. 855)'in görüşleri) ve 4) Bunlara göre kıyas ile usuller oluşturulmuştur. Hukukta suç kesin veri, kanıta dayalı, kıyas, yorum ve gelenekler geçersiz kabul edilir ve fiile ceza verilir, faile verilmez. Kuranda tam tersi bölünmeyin demekte, doğru olun, bölünmeyin derken, tarikatlar oluşturularak bölünmüştür. Gelenekler, bazı görüşler ile Kuran maddeleri değişmesi İslam olarak ele alınamaz.

Kuran tektir, anlamı farklı yaklaşımla bozularak, salatı ikame edin, namaz kılın gibi Farsça değiştirerek, anlamı saptırmak değil, tek, yalın gerçek olarak ele alınmalıdır. Ceza Kanunu

üstüne Medeni Kanun konulamaz. Kuran öğüt, sunum, yapılanma olup, Türk Kanunların hiçbir maddesi Kuran aleyhine değildir.

Bu açıdan Osmanlı'da şeriat ile yönetilmemiş, şeriat isteriz diye isyanlar çıkmış, Halife makamı da zamanında diyanet olarak Devlete bağlanmıştı, fikir, görüş veren bir mekanizmadır. Türkler tarihte kanun çıkararak idare edilmişler ve bu açıdan Kanuni sıfatı almışlardır (Britannica Ansiklopedisi). Atatürk teokratik yapıdan çok çekmiştir demek, şeriat kelimesi geçmemekte, laik sıfatı kullanmaktadır.

2. 12. · Memleketimizi, toplumumuzu gerçek hedefine, mutluluğa erdirmek için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin geleceğini yoğuran fikir ordusudur. Bu iki ordunun her ikisi de kıymetlidir, yücedir, feyizlidir, muhteremdir. Fakat bu iki ordudan hangisi daha kıymetlidir, hangisi diğere muhtaçtır. Şüphesiz böyle bir tercih yapılamaz, bu iki ordunun ikisi de hayatidir. Yalnız siz, irfan ordusu mensupları, sizlere mensup olduğunuz ordunun kıymet ve kutsallığını anlatmak için şunu söyleyeyim ki, sizler ölen ve öldüren birinci orduya niçin öldürüp niçin öldüğünü öğreten bir orduya mensupsunuz. M.K. Atatürk

Yorum

Bir millet, vatan temel iki hususta Milli adı ile politika oluştururlar. Askerlikte savaş ve taarruz değil, savunma, tüm insanların hakları, insanlığın savunması öğretilir.

Milli Eğitim de buna benzer yaklaşım, uygulamalar öğretilmelidir. Savunma, insanlık, sevgi boyutu da bir eğitim ile öğrenilir. Başlangıç anne ile, emzirme ile oluşan bir durumdur. Her boyutta çocukların da sevgi ile büyümesi de temel bir eğitsel olgudur.

Eğitimsiz adı altında öldürmeyi öğrenen, en yüksek teknolojiyi kullanan ordular, eğitilmiş değil, cahillik öğrenilmektedir. Askerlik bir insanlık eğitimidir. İstiklal Savaşında da öldürme değil, savunma olduğu için, düşman Anzak grubu ile dost olmuşlar, halen birlikte kutlamalara torunları katılmaktadır.

2. 13. · Bir millet, irfan ordusuna sahip olmadıkça savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin köklü sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla mümkündür. Bu ikinci ordu olmadan, birinci ordunun elde ettiği kazançlar sönük kalır. Milletimizi gerçek kurtuluşa ulaştırmak istiyorsak, bizi ölümden kurtaran ve hayata götüren bugünkü idare şeklimizin sonsuzluğunu istiyorsak, bir an önce, büyük, kusursuz, nurlu bir irfan ordusuna sahip olmak zorunluğunda bulunduğumuzu inkâr edemeyiz. M.K. Atatürk (1923, Kütahya) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 167-168)

Yorum

Türk askeri yönetimi temelde üniversite mezunu Yedek-Subaylar oluşturur. Tarihte Yedek-subayların teslim olduğu görülmemiştir. Barış olursa meslekleri olduğu algısı olabilir, ancak ben vatan haini isem, mesleğin anlamı olamaz görüşü geçerlidir.

Şehit olmak, zamana ve olaylara canını vererek şahit olmak olup, bu insanlar oldukça bağımsızlık gerçek sürecek ve sonsuzluğu kadar miller devam edecektir.

Şehit olanların tesadüfi değil, bilinçli, vatan savunması için ölürlük. Kurşun yağarken, şehir olmak için atılan kişi, şehit olarak kabul edilmez, bir bakıma intihar etmiş olarak bakılır.

İrfanı olmayan ordular, sıklıkla öldürmek amacı ile savaşır, süreç olarak kazanmış gibi görünseler de zaman sürecinde galip değildirlere. İnsanlık olmaz ise galibiyet olmaz, oluşmaz.

2. 14. · Siz genç arkadaşlar, yorulmadan beni takip etmeye söz vermişsiniz. İşte ben özellikle bu sözden çok duygulandım. Yorulmadan beni takip edeceğinizi söylüyorsunuz. Fakat arkadaşlar yorulmadan ne demek? Yorulmamak olur mu? Elbette yorulacaksınız. Benim sizden istediğim şey yorulmamak değil, yorulduğunuz dakikada da dinlenmeden beni

takip etmektir. Yorgunluk her insan, her canlı için doğal bir durumdur. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek manevi bir kuvvet vardır ki, işte bu kuvvet yorulanları dinlendirmeden yürütür. Sizler, yani, yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulmanız dahi beni takip edeceksiniz. ...dinlenmemek üzere yürümeğe karar verenler asla ve asla yorulmazlar. Türk Gençliği gayeye, bizim yüksek idealimize durmadan, yorulmadan yürüyecektir. M.K. Atatürk (1937, Ankara) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 327-328)

Yorum

Varlık olarak kalp yorulabilir ama atmaya devam eder. Temel oluşum, yorulmasına karşın, istirahatte bile çalışmaya devam etmesidir. İnsan beyni uyurken bile çalışmaktadır, uyku da bir nevi beyin çalışması boyutudur.

İdealler yorulduk diye vaz geçilmez. Eğitim ömür boyu oluşan bir süreçtir.

Varlık sonunda da yeni nesillere de etkileşme önemlidir. Bu aynı kalıp değil, muasır medeniyet ötesi bir hedefdir.

2.15. · Eski hocalar nasıl dini esastan hâkim olmuşlarsa öğretmenler de ilim esasından kazanmaya başladıkları hakimiyeti sonuçlandırsınlar. Bununla öğretmenlik mesleği gerçek yücelme devrine dahil olacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Eski hocalar medrese kökenli oldukları için, temelde din üzerine konuştukları söylenir. Bu bilgisizlik olup, soyut kavramları öne alarak inandırıcı olmaya çalışırlar. Epik hikayeleri, destanları gerçek ve olmuş gibi göstererek bir üstünlük kurmaya çalışırlar.

Dedemizin Müftü olması ve sülalenin Mevlâna türü bir medresesi olması nedeniyle bu yaklaşımı yapanların gerçek hoca olmadıkları ortadadır. O zamanlarda da bilim, veri, kanıt önemlidir. Dedem, ilk karşı fetvayı yayınlayanlardan olup, aylarca dağlarda saklandığı da bir gerçek, Atatürk tarafından da tanınan bir şahsiyettir.

Eğitim açısından kitaplarına incelenince, eğitim kaynakları modern kitaplar ile aynıdır.

Topluma, halka ilk defa Türk Alfabeti ile eğitim vermişler, 10 yaşındaki Babam bile birçok kişiye zaten eski Türkçe okur, yazanlara, yeni alfabe ile, okuma ve yazma öğretmiştir. Gerçek yüceltme boyutu olarak irdelenebilir. Eskiden Arap alfabesi ile Türkçe yazılmakta idi, dolayısıyla alfabe değişimi ile etkin okuma, yazma boyutu oluşmuştur.

2.16. · Öğretmenler her fırsattan istifade ederek halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutur bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M.K. Atatürk (1927, İstanbul) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 266)

Yorum

Bir arkadaş hekim olarak internetten gelen bir haberi bana gönderdi, fikrimi sordu. Okuyup, incelemem gerekir, sona fikrimi iletteceğim dedim. O kaynakları o da okumuş, ama mühendis olduğu için benden görüşümü sormaktaydı.

Kayısı çekirdeğinin kansere iyi geldiği iddiası idi. Halk ile bir olmak, onunla ilgilenmek, konuyu irdeleyip kabaca cevap vermemek bir Ata önerisidir. Bildiğim içinde siyanür olduğu, bu dozun düşük olduğu için etkisiz olacağı idi. 1926 yılında bir Amerikalı hekim klinik açmış, hiç olgu iyileşmediği için 1928 yılında kapatılmış. İddia 1838 yılında kapatıldıktan 10 yıl sonra, bir beysbol oyuncusu iyileşmiş, 1945 yılında da Japonya'da laboratuvarında teyit edilmiş. Sorgulayınca bu laboratuvar mekanik aletlerin kontrolü yapan fabrika olduğu anlaşılmıştır.

Bilirim denilmemeli, araştırmalı ve incelenmelidir. Plasebo da insanlar iyileştireceğini kabul ederse, özellikle ağrı azalması, endojen hormon salınımı ile sağlayabilir, ancak laboratuvar ve araştırmalarda kontrol maddeleridir.

Eğitmenlik bu şekilde hem öğrenme ve hem eğitime boyutu olup, gerçekleri ve doğruları bilimsel analiz etmeyi kapsamaktadır.

2. 17. · Dünya’da her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için en gerçek yol gösterici ilimdir, fendir. İlimin ve fennin dışında yol gösterici aramak gaflettir, cehalettir, doğru yoldan sapmaktır. Yalnız; ilmin ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının sonuçlarını idrak etmek ve gelişmesini zamanında takip etmek şarttır. Binlerce yıl önceki kuralları, bugün aynen uygulamaya kalkışmak elbette ilmin ve fennin içinde olmak değildir. En önemli, en esaslı nokta eğitim meselesidir. M.K. Atatürk

Yorum

Kanıtı dayalı tıp yaklaşımında, istatistik kurallara göre¹⁰, 1) Yap, 2) Yapılmalı, 3) olguya göre, 4) Konsey kararı, 5) Bilimsel görüş şeklindedir. Yap denilen durumda bile %5, ters durum söz konusudur. Bu açıdan hekimlikte temel olgu, hastadır. Hasta var, Hastalık yok kuralı, Hipokrat’ın oluşturduğu 10 kuraldan biridir.

---Hayat için, medeniyet için, gelişim ve başarı için, kısaca her türlü ilerleme, nimete ulaşmak için, Yaratılışa uygun, bilim, fen, veri, kanıtı dayalı, gerçeğe dayanmak gerekir.

---Eğitim, veriyi, kanıtları analiz için gerekli, uzmanlaşma şart, danışmanlıkta önemli yer tutar. Ben bilirim yerine, fikir, görüş almak yerindedir.

İzlem önemli olup, aspirin oluşturulunca, söğüt dallarını kaynatıp içmek bir cehalet örneği olacaktır. Bu ekstrede olması, ilim ve fennin gelişimi ve değişimini kabul etmemek, reddetmek anlamını taşır.

2. 18. · Eğitimidir ki, bir ulusu ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır, ya da bir ulusu esaret ve sefalete terk eder. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim eğer bilim, fen üzere olursa, insanlık yaklaşımını temel almış, sevgide olunursa, hür, bağımsız ve yücelen bir yapıdadır.

Kalıp içinde sapmış, benlik temelinde zorlama, dikta ve zulüm içinde ise, esaret ve sefalet kaçınılmazdır.

Bu kadar farklı yollara yol açabileceği için, eğitim bir varlık, insanlık açısından önemlidir.

2. 19. · Milli eğitimin ne demek olduğunu bilmekte artık bir karışıklık ve yanlış anlama olmamalıdır. Bir de milli eğitim esas olduktan sonra onun dilini, usulünü, vasıtalarını da ulusal yapmak zorunluluğunu tartışmak gereksizdir. Milli eğitim ile geliştirilmek ve yükseltilmek istenen genç beyinleri bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayali fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak lazımdır. M.K. Atatürk (1924, Samsun) (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 202-206)

Yorum

Eğitimin neden milli olması konusu irdelenmektedir.

---Eğitimin Milli olması bir zorunluluktur. Karışıklık ve yanlış anlama kabul edilemez.

---Eğitim dili, usulü, vasıtaları ulusal olmalı, onun özelliklerini taşımalıdır

---Yeni nesilleri yükletmek, geliştirmek amacı güdülmelidir

Buna karşın

---Zamanda anlamı olmayan bilgi ve beceriler öğrenerek paslanan beyinler

---Belirli kalıpları öğrenerek, etkisiz hale getirilen, kader ve öbür dünya gerekçesi ile uyuşturmak

---Gerçek ile alakası olmayan epik hikâye ve destanlar ile hayali olaylara kaptırmak

Bunların eğitim olamayacağı ortadadır.

Kader kavramı farklı aktarılmaktadır. Ne yaparsanız yapın, zaten kaderiniz bellidir yaklaşımı Kuran^{1,2}'da tam terstir.

- Yaratılış ve doğa gereği, bir sistem vardır, bu kader olarak geçmektedir.
  - 54/49 *Şu bir gerçek ki, biz her şeyi bir ölçüye göre/bir kaderle yarattık.*
  - 65/3 *Ve onu hiç beklemediği yönden rızıklandırır. Kim Allah'a dayanıp güvenirse O, ona yeter! Hiç kuşkusuz, Allah, emrini yerine getirecektir. Allah her şey için bir ölçü/bir kader belirlemiştir*
- Her birey kendi yaptıkları ile yargılanacaktı, bu açıdan gelecek bir bilinmez olarak tanımlamaları gerekir.
  - 2/3 *Ki onlar, gayba inananır, namazı/duayı yerine getirirler. Ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden, başkalarına pay hak? Çıkarırlar.*
  - 17/13 *Her insanın uğursuzluk kuşunu onun boynuna takmışızdır. Kıyamet günü kendisine, önünde açılmış olarak bulacağı bir kitap çıkaracağız*
  - 25/20 ... *Biz sizi birbiriniz için imtihan aracı yaptık.*

Çalışarak değer ve eser yaratanlar ancak ödüllenecektir, bu evrende olması temeldir. Öbür dünya ancak bu evrende yapılanla oluşabilir. Peygamberlerin bile bir yaşam boyutu sonra olduğu dikkatlerden kaçmamalıdır.

Bilim dışı yaklaşımlar, yine bilim ve gereler ile yıkılabilir. Kuran açık ve net iken, gerçek olmayan hikayeler ve sözler, elbette bilim ile geçerli olamaz.

2.20. · Öğretmenler; yeni nesli Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin becerinizin ve fedakarlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet: fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli muhafızlar ister. Yeni nesli, bu özellik ve yetenekte yetiştirmek sizin elinizdedir. M.K. Atatürk

Yorum

Bilim üzerinde olunmaz ise rakamlar insanların yanılmasına neden olabilir.

Örnek olarak süt ele alınınca:

--- Ca/P mg/dL, oranı Anne sütünde 33/18, İnek sütünde ise 118/97 mg/dL civarındadır. Anne sütü daha düşük görülürken, tam emilmesi, yüksek fosforun engellemesi ile belirgindir. 150-200 mg/dL alınan kaloriye göre Ca alınması da alınan süte göre toplam sağlanır. Bu açıdan inek sütü alan bebeklerde açık Ca eksikliği, D vitamini eksikliği ile, Ca emilememektedir.

---Protein 1,5g/dL iken, inek sütünde 3,3g/dL olması, onun 3 kat fazla iyi olduğu değil, yüksek üre yüklenmesi olduğu, düşük kalori ile faydalanmadığı, %30 yıkıma gitmesi de çabasıdır.

Bilim bu açıdan kaba ölçülere değil, gerçeklere, bilimsel dayanaklara, gerekçelere göre yaklaşmayı öngörür. Eğitim fizyolojik ve fizyopatolojik olarak bilimi, insana göre terzilik yapmayı gerekli kılar. Peşin hüküm, kitapta yazar, eğitimde yazmaz.

2.21. · Öğretmenler! Erkek ve kız çocuklarımızın, aynı şekilde bütün öğretim basamaklarındaki eğitimleri uygulamalı olmalıdır. Yurt evladı, her öğrenim basamağında, ekonomik hayatta başarılı, iz bırakan, eser sahibi olacak şekilde bilgilerle donatılmalıdır. Ulusal ahlâkımız, çağdaş esaslarla ve hür fikirlerle artırılmalı ve takviye olunmalıdır. Bu çok mühimdir, bilhassa nazarı dikkatinizi çekerim...Sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitimin uygulamalı olması, etkin, verimli beceri kazanmanın önemi belirgindir.

Hekimlikte sadece üçüncü yıl teorik ağırlıklı iken, mesleki becerilerde manken üzerinde aktif uygulamalar öğrenilmektedir. Tıbbiye ilk günlerde bile partnerlik yapmak eğitim boyutudur.

Bu yedi farklı düzeyde olmakta, mezun olmadan önce tam becerili olması gerekir. Doğumu tek başına yaptırması da bunlardan biridir.

İz bırakan, eser sahibi bir yaklaşım ancak severek ve sanat boyutu yüksek bir beceri ile elde edilebilir.

2.22. Arkadaşlar: yeni Türkiye'nin birkaç yıla sığdırdığı askeri, siyasi, idari inkılablar sizin, sayın öğretmenler, sizin sosyal ve fikri inkılabtaki başarınızla pekiştirilecektir. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki, Cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" nesiller ister. M.K. Atatürk (1924, Ankara) (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Atatürk Araştırma Merkezi, C. II, Ankara, 1997, s. 178-179)

Yorum

Devrimler bir anda gibi olsa da yerine oturması, kabul edilmesi, halkın eğitilmesi de bir süreç gerektirir.

Canlandırma kursu, sertifika eğitimi ile eğitim alınır, ama gerçek uygulamada, her olgu, her durum farklıdır, gelecek bilinmez, bu nedenle örneğin her en ağır durum için hazırlık yapılır.

Bir yaklaşımda, etkin ve verimli olmak için, hekimlerin fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür olmalı, oluşumlara adapte olmalı, oluşuma gelişim ve ilerleme içinde olmalıdır. Her olgu, yeni bir bilim, yeni bir eğitimidir.

2.23. · Devlet bünyesinde yüzyıllar boyu derin idari ihmallerin neden olduğu yaraları iyileştirmede verilecek emeklerin en büyüğünü hiç kuşku yok ki irfan yolunda göstermemiz lazımdır. Şimdiye kadar uygulanan eğitim ve öğretim yöntemlerinin milletimizin geri kalmasında en önemli etken olduğu kanısındayım. Onun için bir milli eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaratılışımızla hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve milli tarihimize uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitimde durmak, geri kalmaktır. Zaman hiçbir zaman geri işlemez, duraklamaz, belirli ritmindedir. Bu açıdan eğitimde devamlılık esastır.

Eğitimde hedef, muasır medeniyet ötesi, geleceğe yönelik olmalıdır.

Eğitimde etkileşim olumlu ise örnek, olumsuz ise ibret ise hepsi bir derstir. Tümü birey ve halka yönelik olarak, milli yapıda olmalıdır. Vatan, millet boyutu bir bütündür, ayrılmaz parçalardır.

ÖZET: Atatürk Araştırma Merkezinden alınan kaynaklar, önemli boyutta eğitim hakkındaki görüş ve boyutu tanımlamaktadır.

Bursa Konuşması Eğitim temelinde, İzmir konuşması da Ekonomi temelinde olup, ekonomide de eğitimin önemi vurgusu vardır.

Bursa konuşmasında taktim eden kişi, Atatürk'ü övme amacı ile komutan olması, Napolyon gibi kişiler ile karşılaştırınca, onu kürsüden indirmiş, savaş tek değil, halk ile kazanır, halk kazanmıştır demiştir. Napolyon ise bir diktatör iken, ben sadece bir halkın ferdi olup, bana **Başöğretmen** deyin demiştir.

Bu sözleri daha sonra toparlanmış yayınlanmış ise de, 1946 yılında bir kopyası çıkarılmış ve bu 1968 ayaklanma boyutunda kullanılmıştır, gerçek ile alakası olmadığı ortadadır.

3. ATATÜRK EĞİTİM SÖZLERİ

[Atatürk'ün Eğitim-Öğretim ile İlgili Vecizeleri- Ataturkicimizde.com](http://Ataturkicimizde.com)¹¹

Burada Atatürk'e yakın arkadaşlarından alınan *Atatürk ün eğitim ile ilgili söylediği sözler, Atatürk'ün eğitim hakkında söylediği vecizeleri* kapsamaktadır.

3.1. Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. M.K. Atatürk

Yorum

Bu veciz söz bir simge, bir anlamı ifade etmektedir.

Eğitim bir aydınlatmadır, yolu bulabilmek, ilerlemek, gelişim ve değişimi yakalamak ancak ışık ile olabilir. Bu da eğitimidir.

Bir konuda karanlıkları aydınlatmakta bilim ile oluşabilir. Büyü diye taktim edilenler de bilim üzeredir, aydınlatılması ancak doğa yasaları ile olabilir.

3.2. İsterim ki, daima idealimi gençlere aşulayasınız ve daima korumak hususunda çalışasınız. M.K. Atatürk

(Şemsettin Günaltay, 1951 Olağanüstü Türk Dil Kurultayı)

Yorum

Atatürk fikirlerinin bir ideal olduğu, bunun bir kalıp şeklinde alınmamasını öğütlemektedir. Ekonomik olarak halkın kalkınmasını istediği, bu özel sektör anlamında ele alınmamalıdır. Köylerde ortak kullanılan imecelerin olduğu, bunun tipik bir komin uygulaması olduğu unutulmamalıdır. 1936 yılında halkın ekonomik fakirlik durumunda devlet tarafından desteklenmesi, Atatürk Devletçilik felsefesinde olduğu anlamını taşımaz.

İnönü ve Celal Bayar çok yakın arkadaşlırlar, tek farklılık bir konuyu İnönü Devlet açısından ele almakta, Bayar ise millet açısından bakmaktadır.

Ekonomik olarak Ecevit zamanında sıkıntı da iken, Baykal İzmit rafinerisini kamulaştırması ve ödenen para ile iflas olmuş, IMF kanalı ile borç alınmış, dışa bağlı olunmuştur.

Burada korumak ve gözetmenin önemi daha net olmaktadır, akılcı, verimli ve nimet olarak bir felsefe, idealin yorumlanmasının önemi belirgin bize gösterilmiş olmaktadır.

3.3. İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve tekniği versin, fakat o kadar pratik bir tarzda versin ki çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun. M.K. Atatürk

(Gazi'nin Nutuklarından Alınmış Vecizeler, Muhit Mecmuası, No:32, 1931)

Yorum

Önce bilgi vermek gerekir. İlkokul ve orta öğretim, o dönemlerde lise sona kadar eğitim idi. Lise bir bakıma daha sonra yüksekokul olarak yapılandı ama uygulanmadı. 1970 yıllarında İngiltere yüksek okul tanımladı. Bu şekilde Üniversitede okuyanlar %4 civarında iken %44 gibi bir orana çıkmıştır.

Meslek eğitim programları bu kapsamda olması gerekirken, bunlar, okul yapısında oluşmuştur. Ülkemizde trenleri işletecek Türk kökenli teknisyen yok iken, ilk eğitim bu amaçla yapılan mektepler, eğitim sayesinde oluşmuştur. Bu açıdan zamanımızda da teknolojiyi kullanacak bireyler, meslek eğitimi almış kişiler önemlidir.

3.4. Devlet bünyesinde yüzyıllar boyu derin idari ihmallerin neden olduğu yararları iyileştirmede verilecek emeklerin en büyüğünü hiç kuşku yok ki irfan yolunda esirgememiz lazımdır. (1921) M.K. Atatürk

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitim her aşamada, Selçuk ve Osmanlı döneminde de öne alınmıştır. Klasik yöntem, fetih yapılan yerlere ilk planda medrese kurulmakta, yapılan cami değil, eğitim yeridir, talebe alanları ile bir boyut kazandırmaktır. Bu yerler olunca askeri savunma, ricat ve geri dönüş yoktur.

Teknolojik cihazları almak, askeri silahlara sahip olmak ile başarı kazanılacağı sanılmaktadır. Eğitim cihazlara sahip olmak değildir.

Bu büyük bir ihmaldir. Benzer durum Osmanlı Hicazı alırken, kaybedenler, Kuran'a uydukları için mağlup olduklarını belirtince, orada yapılan vurgu teknoloji ve gelişimde ileri olmak anlamındadır, yanlış yorumladınız denilmiştir. Kuran ayeti: 8/60: *Onlara karşı, gücünüz yettiğince kuvvet hazırlayın. Ordugâhlarda atlar besleyin. Böylece hem Allah'ın düşmanını hem kendi düşmanınızı hem de bunlardan başkalarını korkutabilirsiniz. Siz onları bilmezsiniz ama Allah hepsini bilir. Allah yolunda harcadığınız her şey size tam olarak ödenir; hiçbir haksızlığa uğratılmazsınız.*”

3.5. Kongremizden (16–21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Türkiye Milli Eğitim işlerinin bir programını hazırlamak amacıyla Ankara'da yapılan resmi ilk genel toplantıda) yalnız çizilmiş eski yollarda şöyle veya böyle yürümenin nasıl olacağı tartışılmasının değil, belki ileri sürdüğüm şartları kapsayan yeni bir sanat ve marifet yolu bulup millete göstermek ve o yolda yeni nesli yürütmek için rehber olmak gibi kutsal bir görev bekliyoruz. (1921) M.K. Atatürk

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitim planlamasında, mevcut sistemin devamlılığı değil, değişimin gelişim üzerinde olmak, ileri ve muasır medeniyet ötesini hedeflemelidir.

Yeni bir sanat, yeni usuller, başarılar, nimet dolu usuller olması, bu yolda yürümek ve millete yol göstermek, rehber olmak gerektiği belirtilmektedir.

Toplantılarda mutlaka gelişimi ilerleme yönünde olması öngörülmektedir.

3.6. Bir milli eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve tarihimize uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. Herhangi bir yabancı kültür, şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Kültür (fikri kültür) ortamına uyumludur. O ortam milletin karakteridir. M. K. Atatürk

Yorum

Bir kişi eline para geçince, satın alacakları kendi kültürel yapının ve kişiliğinin oluşturduğu yapıya göredir.

Bir açılış için Demirel'i beklerken, Sakıp Sabancı'ya bir muhabir, elinizde fazla para olursa ne yaparsınız dedi. Benimki belli fabrika kurarım dedi ve bana doğrudan eline para geçince ne yapacaksın merak ediyorum dedi. 5 kardeşin akademisyen olduğu, Akşit, eski Türkçe beyaz güneş, öğretmen demek dedim, belli üniversite kurarsın dedi. Ben de kursam dedi.

Ben Toyota fabrikasını kurarken paranız olmadı, satıştan kazanıp, fabrikayı ödemek planı yaptınız dedim. Hizmet amacını güdenler, proje, amaç ile kazanırlar. Sabancı dokuma Fabrikaları 1950 yıllarında yanınca, işçileri bizim ekmek kazanma yerimiz yandı, bizlerin parası ile yeniden yapın, biz çalışalım demişler ve yeniden Sabancı oluşmuştur. İşçi grevi olmayan tek kuruluş dedim.

Yabancı kültür, kendi benliğine, menfaatine uygun olanı ister, buna göre gerekçe ve dayanak oluşturur. Halka hizmet, bireye dayanma, vatan, millet kavramları, bizlere has duygulardır, bunu yabancı ülkelerde olununca çok daha iyi kavranabilir. Bunlar ancak ve yalnız Milli Eğitim politikası ile nesillere yayılabilir.

3.7. Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara özellikle varlığı ile, hakkı ile, birliği ile ters düşen bütün yabancı unsurlarla mücadele lüzumunu ve milli duyguya dayanan

düşünceleri büyük bir olgunlukla her karşıt düşünceye karşı şiddetle ve fedakârlıkla savunma zorunluluğu telkin edilmelidir. Yeni neslin bütün manevi gücüne bu özellik ve yeteneklerin aşılması önemlidir. Sürekli ve müthiş bir mücadele şeklinde beliren milletlerin hayat felsefesi, bağımsız ve mutlu kalmak isteyen her millet için bu özelliği büyük bir şiddetle istemektedir. M. K. Atatürk (1921)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Bir komutan, bir yönetici olarak ele alınca, gelecek ve yeni nesillerin düşünülmesi, bunların yabancı etkilerden korunması, milli duygulara dayanarak, varlığın devamlılığı, hakkı ve fedakarlığı, birlikteliği vurgulayan kişi, o toplumun Başöğretmenidir.

Maddi ötesi, manevi gücüne özellik ve yetenek katarak, devamlı çalışma, mücadele ile ilerleme, gelişme üzerine olmayı felsefe yapan bir yapı öngörülmekte demek, devamlılığın sürmesidir.

Bunun sonucunda bağımsızlık ve mutlu kalmak bir millerin kaderi ve geleceği olacaktır.

3.8. • Gelecek için yetiştirilen vatan çocuklarına, hiçbir güçlük karşısında baş eğmeyerek tam sabır ve dayanıklılık ile çalışmalarını ve öğrenimdeki çocuklarımızın anne ve babalarına da yavrularının öğrenimlerini tamamlanması için her fedakârlığı göze almaktan çekinmemelerini tavsiye ederim. Büyük tehlikeler önünde uyanan milletlerin kararlarında ne kadar ısrarlı olduklarını tarih doğrulamaktadır. Silahı ile olduğu gibi kafasıyla da mücadele mecburiyetinde olan milletimizin, birincisinde gösterdiği kudreti ikincisinde de göstereceğine asla şüphem yoktur. M. K. Atatürk (1921)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Yaşamda olumlu ve olumsuzluklar birbirini takip eder, olumlu örnek, olumsuz ibret olarak derstir. Ancak devamlılık, yürüme, ilerleme şarttır. Zorluklar karşısında baş eğmemek, sabır ve dayanıklılık ile devam etmek, ümitsiz olmamak, güçsüz kalmamak, hissetmemek, moral ve eğitim ile kazanılması gereken bir boyuttur.

Bu yaklaşımın çocukluktan, anne ve babalar ile oluşması, geliştirilmesi, kararlarda ısrar ötesi uygulanması da öne alınmalıdır.

Türk Milletinin felaketlerde bu direnci, bilinçli ve üstün yaklaşımı, silah değil, yüreğe dayalı bilgi ve beceri ile oluşan inanç ile yapılmalıdır.

Silahlı yaklaşım, mutlaka eğitim ile oluşmalı, bu hakimiyet ve geleceği de yapılandırmakta, ilerlemeyi de sağlamaktadır. Bu sözün 1921 yılında söylenmiş olması, kıymeti netleştirmektedir.

3.9. • En önemli ve verimli vazifelerimiz millî eğitim işleridir. Millî eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lâzımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretle olur.

Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek vücut ve tek düşünce olarak esaslı bir program üzerinde çalışması lazımdır. Bence, bu programın iki esaslı noktası vardır:

a – Sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması

b – Çağın gereklerine uymasındır. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Atatürk eğitim programının iki grupta esas olması vurgulamaktadır.

1)-Sosyal ihtiyaçları karşılamak için, eğitim en az 3 yıl alması ile, kısaca 5-6 yıllık bir çaba gereklidir. Ayrıca bu dönemde değil, sosyal yapının insancıl boyutu da öne çıkmaktadır. Daha önce geleneksel olan boyut mutlaka zarar unsuru ise değiştirilmelidir.

Eskiden Neonatoloji yaklaşımın aksine, prematürel, buzlu su ile yıkanır, çeliklenir imiş. Hipotermi en sık ölüm nedeni olduğu dikkate alınrsa, bir bakıma doğal seçim olmakta, kısaca

öldürme boyutudur. Zamanımızda dedeler ellerini ılık suya batırıp, dua ile bebeklerin üstüne püskürtmeleri bir çözüm olmuştur.

2)-Çağın gereksinimi için geleceğe, muasır medeniyet ötesi hedeflenmelidir. Bunun için, fizyoloji, fizyopatoloji nin bilinmesi önemlidir. Çünkü tüm gelişimler bunların detayını irdelemek üzere imal edilmektedir.

Bir akademik eğitici, başarı için bu iki temel üzerinde olmanın gerekli olduğu bilincinde olmalı, yoksa ezberci yapısında kalıp, geride kalacaktır.

3. 10. • Milletimizin siyasî, toplumsal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde rehberimiz ilim ve teknik olacaktır. Mektep sayesinde, mektebin vereceği ilim ve teknik sayesinde ki Türk Milleti, Türk sanatı, ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı, bütün güzelliğiyle gelişir. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Bir cihazın çalışması için, eğitim kullanacak kişilere, kullanımı ötesinde, anlamı da öğretilmektedir. Bu bir bilimdir. Hekim olmak için, öncelikle ilk asama da genel yaratılış bilimleri ile sosyal bilimler öğrenilmesi, sonra insan bedeni ve hastalıklar sonra gelmektedir. Ayıca son aşamada, hastalar olarak ele alınır, bu yansımalarına bakılır. Ancak temel hedef sağlıklı olmak, sağlığın korunma ve gözetilmesidir. Kısaca ilim ile teknik bütünleşmelidir. Tüm bunların eğitimi yanında, edebiyat, güzellikler boyutu ile sanat ile spor da kapsam içine alınır.

Güzellik, yarar ve nimet boyutu ile ayırım, bireye uygun, halka adapte sistemler oluşturulmalıdır.

Bu öğretmenlere verilmesi, mesleklerinin eğitici olması, bu konuda uzmanlaşmalarıdır.

3. 11. • Bu memleketin asıl sahibi ve toplumumuzun esas unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki bugüne kadar bilgi nurundan mahrum bırakılmıştır. Bundan ötürü; bizim izleyeceğimiz kültür siyasetinin temeli, evvelâ mevcut bilgisizliği ortadan kaldırmaktır. Ayrıntılara girmekten kaçınarak bu fikrimi birkaç kelime ile açıklamak için diyebilirim ki genel olarak bütün köylüye okumak, yazmak ve vatanını, milletini, dinini, dünyasını tanıtacak kadar coğrafi, tarihî, dinî ve ahlâkî bilgi vermek ve dört işlemi öğretmek, kültür programımızın ilk hedefidir. Bu hedefe erişmek millî eğitim tarihimizde kutsal bir merhale teşkil edecektir. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Kültürel yapıda, bireyler buna göre yapılanırlar. Tarım Kültüründe halk köylü, çiftçidir. Ancak tarım endüstri yapısında alet kullanmayı ve modern tarımı gerekli kılar. Geleneksel ürün bire iki alınırken, bire dokuz, oniki kat alınmayı da olası kılar. Ayrıca yılda iki ürün olma ile bu daha da katlanmaktadır. Sera yaklaşımı ile tüm kışında ürün olanaklı olmaktadır. Kısaca eğitim, sadece bilgi değil, tecrübe ve buna inanmak gerekir.

Bir bakıma, akıl gördüğüne ve gerçeğe inanır. Bu açıdan o dönemlerde, Zirai çiftlikler oluşturularak, devlet örnek tarımı bizzat uygulaması, eleman, eğitici, tarım uzmanları, mühendisleri yetiştirilmesi ile olanak sağlanmıştır.

Bu sadece bir teknisyen yetiştirme işlemi olmayıp, milletini, vatanını ve inanış ile kültürü öğrenme boyutudur, bunu aktif uygulaması işlevidir.

Matematikte toplama, çarpma, çıkarma ve bölme işlemleri gibi tüm yaklaşım boyutunu öğrenme ve yapmalıdır. Olumlu örnek, olumsuz ibret ile tümü ders olması gibi, her aşamayı akıl ve vicdan ile yapabilecek boyutta olmalıdır.

3. 12. • Çocuklarımızı aynı eğitim derecesinden geçirerek yetiştireceğiz.

Kesinlikle bilmeliyiz ki, iki parça halinde yaşayan milletler zayıftır, hastadır. Çocuklarımıza ve gençlerimize vereceğimiz tahsilin hududu ne olursa olsun, onlara esaslı olarak şunları öğreteceğiz:

1 – Milliyetine,

2 – Türkiye Devleti'ne,

3 – Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne; düşman olanlarla mücadele lüzumu. Fertleri bu mücadele gerekleri ve vasıtalarıyla donanmayan milletler için yaşama hakkı yoktur. Mücadele, mücadele lâzımdır. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Bir çubuk kolay kırılırken, bir grup olan kırılmaz. Bir ordunun yenilmesi için, kendi içinde parçalanmalı, ülkelerde barış ve kardeşlik içinde ise bölünmez, ayrılıklar ve ayrıştırmalar ile bölünür, kendi kendilerine yok olurlar.

Bütünleşmeyi sağlayan unsurlar: 1) Millet olma unsurları, 2) Devlet yapısı, 3) Cumhuriyet ile halkın kendi egemenliğini eline almasıdır.

Millet, ulus demek olup, aynı topraklar üzerinde olsa, olmasa da birlikte yaşayan, yaşamak isteyen, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğudur. Gelecekleri ve hedefleri bir, sevgi temelinde insanlık ve kardeşlik olmalıdır. Tüm insanlar birbirinin kardeşi ise, insanlık milleti altında bütünleşmelidir. İnsan Hakları gibi kavramları algılamalı, tüm insanlar ayrılmadan, cins, ırk, sosyal boyut ve düşünce ile ayrışmadan bütünlenme meselesidir.

Bu milleti oluşturan yer, vatan önemli, aynı zamanda bu Evren olarak ele alınarak, tüm mazlum, ezilenlerin de korunup, gözetileceği yer olmalıdır.

Bunun halkın egemenliği alması, kendisini yöneten seçip, onun emri altına girmek değil, kendisine hizmet eden seçmesi, gerekirse değiştirme olanağı olmasıdır. Zalim ve zarar üzerine olanı dışlamasını yapabilmeli, diktadan kurtulmalıdır.

3.13. • Hükümetin en verimli ve en önemli vazifesi milli eğitimle ilgili işlerdir. Bu işlerde başarılı olabilmek için öyle bir program takip etmeye mecburuz ki, o program milletimizin bugünkü haliyle, sosyal, hayati ihtiyacıyla, çevre şartlarıyla ve çağın gerekleriyle tamamen uygun ve uyumlu olsun. Bunun için büyük ve fakat hayali ve karmaşık düşüncelerden tamamen sıyrılarak gerçeği etkili bir bakışla görmek ve el ile temas etmek lazımdır. Teşebbüs edilecek şeyin neden ibaret olduğu ancak bu şekilde kendiliğinden ortaya çıkar...

Yüzyıllardan beri milletimizi idare eden hükümetler eğitimin yaygınlaştırılması arzusunu gösteregelmişlerdir. Ancak bu arzularına ulaşmak için doğuyu ve batıyı taklitten kurtulamadıklarından, sonuç milletin cahillikten kurtulamamasına neden olmuştur. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Milli Eğitim yaklaşımının önemli ve başarılı olmanın gerekliliği ve belirli program ile sürdürülmesi öngörülmektedir.

Sosyal, uygulanabilir ve gerçekçi olmalı, çevre, bilime ve yaklaşıma bağlı olarak, karmaşık yapının de tümünden bilim olarak çözümlenmelidir. İş karmaşık yapmak, çözümü zorlaştıracaktır. Büyük, hayali ve karmaşık olandan sıyrılmak gerekir. Zarar ve zorbalıktan kaçmak, korunmak bile yeterli olabilecektir.

Çözüm taklit ile değil, her olgu, hasta farklı olduğuna göre, ona göre elde edilen veri ve kanıtlar temel almalı, yeni inovasyon ve yapılanma yapılmalıdır.

Bunların yapılabilmesi ancak eğitim, eğitimi akılcı ve geleceğe göre yapılandırma ile olasıdır.

3.14. • Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir.

Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor, demektir. Bir taraftan genel olan cahilliği yok etmeye çalışmakla beraber, diğer taraftan toplumsal yaşamda bizzat faal ve faydalı, verimli elemanlar yetiştirmek lazımdır. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı bir şekilde olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede toplumlar iş adamlarına, sanatkârlarına sahip olur. Elbette milli dehamızı geliştirmek, hislerimizi lâıyk olduğu dereceye çıkarmak için yüksek meslek sahiplerini de yetiştireceğiz. Çocuklarımızı da aynı öğretim derecelerinden geçirerek yetiştireceğiz. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitim tek aşamalı değil, her aşamada olması planlanmalıdır. Anaokulu öncesinden, üniversite üst düzey araştırmalar bir bütündür. Bilim en alt düzeyden en üst düzeye kadar aynı yapıdadır. Bireyler ilk aşamada eğitim almamış, kalıp insanı olursa eğitimi ilerletmek istemezler.

Bir kişi sadece simit satmak istiyorsa, eğitim almak istemez. Ancak simitte gelişim, değişim, daha fazla taktir, farklı mayalanma yapısı ile değişim istiyorsa eğitim almak ister.

Eğitim, bebeklikten değil, aileden başlar. Anne ve baba eğitilmiş ise, doğal çocukları da eğitim almaya yatkındırlar.

Burada eğitim zorla yapılıyorsa, çocuklar eğitimden kaçır, sevgi boyutunda olursa, devam sağlanır.

3.15. Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri öğrenimin sınırı ne olursa olsun, ilk önce ve her şeyden önce Türkiye'nin bağımsızlığına, kendi benliğine milli geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek gereği öğretilmelidir.

Dünyada, uluslararası duruma göre böyle bir mücadelenin gerektirdiği manevi unsurlara sahip olmayan kişiler ve bu nitelikte kişilerden oluşan toplumlara hayat ve bağımsızlık yoktur. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Eğitim, bir bakıma modern denilen, yüksek teknolojinin öğrenmesi, bunun bir benimsenen boyut olması düşünülebilir. Ancak bu ancak sizi bağımlı ve onların etkisinde kalmayı sağlar.

İlk öğrenilmesi gereken bağımsızlıktır. Bilgilendirme, öğüt ve danışmanlık alınabilir ama karar bireyde olmalı, sorumluluk taşınmalıdır. Bunun oluşması için eğitim, manevi ve diğer parametrelerin üzerinde bir karakter olmalıdır.

Bağımlı kişiler ise bakalım onlar ne diyecek, müsaade edecek mi diye sorarlar.

Bir bakıma eğer insanlar anne ve babalarının tam onayı ile evlense idiler, evliliklerin en az yarısı olmazdı. Bu açıdan eğitim sadece hislere değil, bilgi ve beceri boyutu ile bireyin kendi sorumluluğu ve kararında olmalıdır.

3.16. • İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin, fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki, çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun. M. K. Atatürk (1922)

(Muhit Mecmuası, Sene:3, No:32, Haziran 1931, Atatürk'ün Nutuklarından Alınmış Vecizeler)

Yorum

Birçok kişi beslenme olarak eğitim aldığını iddia ederler ama bir yumurta bile pişiremezler.

Yenidoğan döneminde, özellikle prematüre beslenmesinde, teorik bilgi, beceri ile bütünleşmesi için yoğun Bakımda aktif çalışılmalı, bakarak bu işlev sağlanamaz.

Bir sağlık elemanın emzirme ve bebek beslenmesinde başarılı olması için ilk planda sevmeli, insanı, insanlığı ve tüm duygular içinde sevgide kalmalıdır.

3.17. • Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da memleket evladını toplumsal ve ekonomik hayatta aktif şekilde etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan ilk bilgileri, uygulamalı bir biçimde vermek metodu eğitimimizin temelini oluşturmalıdır.

Medeni ve çağdaş bir toplumun bilim ve kültür yolunda yalnız bu kadarla yetinmeyeceği şüphesizdir.

Milletimizin dehasının gelişmesi ve bu sayede layık olduğu medeniyet düzeyine ulaşması ancak, yüksek bilim ve teknik elemanlarının yetiştirilmesi ve milli kültürümüzün yüceltilmesi ile mümkündür.

Orta öğretimde bile eğitim ve öğretim metodunun uygulamalı olması esasına uymak şarttır. Kadınlarımızın da aynı öğretim kademelerinden geçerek yetişmelerine önem verilecektir. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Bir kişi en ileri düzeyde İngilizce öğrenebilir. İngilizler çok fazla gramatikal hata yapar, ama ileri düzeyde İngilizce öğrenen kişi yapmaz. Türkçe gramer sorulunca hangimiz hatırlarız? Aradaki farkı, espri yapmaktadır. Alt kültürsüz olanlar argo yapar, üst düzeyde olanlar ise fıkra şeklinde yaparlar ki kavramasında sıkıntılar olabilir.

Basit olarak Türk çayında yudum alınmaz, ağzı yakar, kaynamış sudur. İngiliz çayı ılıktır, yudumlanabilir. Bunun gibi her yapının kendin göre bir farklılığı vardır. Çay bizde sohbet için içilir, kahve daha ağır bir yapı taşır. İngiliz ise çayı statüye göre içer, her kişi ile birlikte içmez. Bu açıdan eğitim, başkasının değil, önce kendi kavramlarımızı öğrenmek ve anlamak olmalıdır. Dayak, dayanak, destek demektir, şiddet, vurma ile alakası bizde yoktur, yabancılar da vardır.

3.18. • Ordularımızın kazandığı zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız zemin hazırladı... Gerçek zaferi siz kazanacak ve devam ettireceksiniz ve mutlaka başarılı olacaksınız. Ben ve sarsılmaz imanla bütün arkadaşlarım, sizi takip edeceğiz ve sizin karşılaşacağınız engelleri kıracağız. M. K. Atatürk (1922)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Bir askeri güç nedeni ile bir toplum, bir arazi alınabilir, ancak orada varlığın devamlılığı ancak medeniyet ile olur. Medeniyet orada eserler yapmak değil, sevgi ve insanlığı oturtmak ile oluşabilir. İnsanlığa saygı, kardeşlik ile bütünleşme olabilir, onlardan kendilerini ayırmak, ayrıcalık ile olmaz, bir süre sonra çatışma ve ayrışma kaçınılmaz olacaktır.

Eğitim bu açıdan İnsan Hakları dahil, tüm insanlık ilkeleri içine alır.

Atatürk bunları 1922 yılında yazarken, ancak İkinci Dünya Savaşından sonra bu kavramlar konmuş, 1980 Avrupa Konseyi kararları ile insan hakkı, hukuk olarak tanımlanmıştır.

3.19. • Memleketimizi, toplumumuz gerçek hedefe, mutluluğa erdirmek için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin istikbalini yoğuran kültür ordusu. Bu iki ordunun her ikisi de kıymetlidir, yücedir, verimlidir, saygıdeğerdır. Fakat bu iki ordudan hangisi daha kıymetlidir, hangisi diğere üstün tutulur? Şüphesiz böyle bir tercih yapılamaz, bu iki ordunun ikisi de hayattır.

Yalnız siz, kültür ordusu mensupları, sizleri bağlı olduğunuz ordunun kıymet ve kutsiyetini anlatmak için şunu söyleyeyim ki sizler ölen ve öldüren birinci orduya niçin öldürüp niçin öldüğünü öğreten bir ordunun fertlerisiniz.

Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır. M. K. Atatürk (1923)

(Cumhurbaşkanları, Başbakanlar ve M. Eğitim Bakanlarının Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçleri)

Yorum

Bir eğitim yapısı, ölen ve öldürenlerin nedenini, gerekçesini öğretmesi ile, savaş kaçınılmaz olabilir ama sonrasında iki taraf en iyi dost olabilirler.

Çanakkale’de Anzaklar ile dostluk oluşmuş, halen torunlar bunu sürdürmektedirler.

Bu savaşta Yüzbaşı rütbesine kadar yükselen Medrese çıkışlı dedem, tetiğe basmadan önce karar verip, onun hak edip etmediğine bakardık. Gereksiz silah ateş almazdı demiştir. Nitekim ara verilince, birbirlerine yiyecek, su ve başka iletişim ile ilişkiler kurulmuştur.

3.20. • *Okullarda öğretim vazifesinin güvenilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek hem bir ideal sayacak üstün saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece, derece ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler, toplumun en fedakâr ve saygıdeğer unsurlarıdır. M. K. Atatürk (1923)*

(Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Öğretmenlerin de yücelmesi, yükselmesi ve ilerlemesi için çaba, eğitim gerektiği, branşlaşma ötesinde, bilimsel, eğitim bilimi olarak ta gelişim gerektiği vurgusu vardır.

İdeal, ulaşılamaz bir hedeftir, bu açıdan mükemmel güzelin bir düşmanı olarak belirtilebilir. Ancak ideal bir hayal, bir fikir olduğu için, bu yolda yürümek, gelişimi, değişim olarak ele almak hayati önemi taşımaktadır.

3.21. • *Eğitim ve öğretimde uygulanacak olan metod, bilgiyi insan için fazla süs, bir hükmetme vasıtası veya medeni bir zevkten çok, maddi hayatta başarılı olmayı sağlayan pratik ve kullanılması mümkün bir vasıta haline getirmektir. Millî Eğitim Bakanlığımız bu esasa önem vermektedir. M. K. Atatürk (1923)*

(Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Bir kalem, bir kişinin cebinde pahalı bir süs olabilir, ancak o kalem ile yazarak değerler, eserler üretiyorsa önemli olan budur, kalem değil.

El yazısı için, kaliteli kalem, mürekkep ve kâğıt önemlidir. Ancak burada değeri yapan kullanılan malzeme değil anlamlardır.

Bir kimse, eğer sevgi ve insanlık konusunda yazıyorsa o insanlığı yakalamaya çalışmaktadır. İnsanı aşağılıyorsa, bu durumda saygı duyulan iş yapmıyor demektir.

3.22. • *Millî Eğitim’in gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atulgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir. M. K. Atatürk (1923)*

(Kılıç Ali, Atatürk’ün Hususiyetleri, 1955)

Yorum

Eğer eğitimi memur yetiştirme olarak ele aldığımızda, gücün esiri olan, ona tabi olan bir birey, daha doğrusu bir koyun yetiştirmiş olur. Emredilene yapar, kendi ailesini bile yok etme kararına ses bile çıkaramaz. Birçok kişi kendi arkadaşı tarafından öldürülür, çünkü uzmanlaşan kişilere ancak yakın arkadaşları yanaşabilir.

Güvenmek, inanmak ve sevgi temelinde insanlıkta olmak, bu karakterde olmak, eğitimin amacıdır. Bireylerin “ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılğan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç” yetiştirilmesi amaç olmalıdır.

Bu yapıda olmayan kişinin millet, halk ve insanlık aleyhine olması beklenebilir.

3.23. • Okul genç beyinlere; insanlığa hürmeti, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi, bağımsızlığı öğretir... Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilmesi en uygun olan en güvenli yolu belletir... Memleket ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuslu uzman ve birer bilgin olmaları lazımdır. Bunu sağlayan okuldur. Ancak bu şekilde her türlü teşebbüsün mantıklı sonuçlara ulaşması mümkün olur. M. K. Atatürk (1923)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Okulun görevleri tanımlanmaktadır.

- Okul, insanlığa hürmeti, millet ve memlekete sevgiyi, şerefi, bağımsızlığı öğretir...
- Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilmesi en uygun olan en güvenli yolu belletir
- Okul, memleket ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuslu uzman ve birer bilgin olmaları lazım olduğunu ezberletir uygulamayı öğrenir. Bunu sağlayan yerdir.

Ancak bu şekilde her türlü teşebbüsün mantıklı sonuçlara ulaşması mümkün olur ifadesi ile, başka bir yolu olmadığını da vurgulamaktadır. Nitekim, birçok diplomalı kişi, 150 dışlananlarda dahil, yüksek tahsilli kişiler olmuşlardır.

3.24. • Memleketi ilim, irfan, ekonomi ve bayındırlık alanlarında da yükseltmek, milletimizin her hususta çok verimli olan kabiliyetlerini geliştirmek, gelecek nesillere sağlam, değişmez ve olumlu bir karakter vermek lazımdır. Bu kutsal amaçlar elde etmek için mücadeleye atılanların arasında öğretmenler en önemli ve en hassas yeri almaktadır. M. K. Atatürk (1923)

(Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri; Türk İnkılâp Tarihi Ens. Yay.;; Derleyen: Nimet Arsan)

Yorum

Öğretmenlerin görevi olarak:

- Memleketi ilim, irfan, ekonomi ve bayındırlık alanlarında da yükseltmek,
- Milletimizin her hususta çok verimli olan kabiliyetlerini geliştirmek,
- Gelecek nesillere sağlam, değişmez ve olumlu bir karakter vermek öğretmenlerin görevidir.

Burada da görüleceği gibi öğretmenlere sadece bilgi veren, belirli konuları öğreten değil, birçok halk, ulus, cumhuriyet gibi kavramların olan bir etik ilkelerin de sahiplenmesi öğretilmelidir.

3.25. • Bence yeni devletimizin, yeni hükümetimizin bütün esasları, bütün programları ekonomi programından çıkmalıdır... Çünkü her şey bunun içindedir. Bunun için evlatlarımızı o şekilde eğitip terbiye etmeliyiz ve onlara o şekilde ilim ve irfan vermeliyiz

ki, ticaret dünyasında, tarım ve sanatta ve bütün bunların faaliyet sahalarında faydalı olsunlar, etkin olsunlar, faal olsunlar, işleyen bir organ olsunlar. Bunun için milli eğitim programımız gerek ilk öğretimde ve gerekse orta öğretimde verilecek bütün şeyler, bu görüşe göre olmalıdır. M. K. Atatürk (1923)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Kültürel yapının etkin değişimini sağlayan teknolojidir. Kabile kültüründen ziraat ile yapı değişmiş, endüstri yaklaşımı ile kurum kültürü yapısı, üst sanayi ve globalleşme ile yüksek teknoloji, bunların mutluluk sağlama ile birey hakkı kültürel yapısı olduğu görülmektedir. Artık farklı karma kültürel yapılar gözlenmektedir.

Ekonomi yapısı başlıca ilkeleri: a) Etkin, b) Verimli, c) Kullanılabilir, d) Memnuniyet yaratan olmaktadır. Tümü teknolojik üstünlük değil, bunun insan ve insanlık ötesi olmasıdır.

Bunun kaynağı da ilim ve irfandır, bunun sevgi ve insanlık ilkelerinde olması beklenmesi gerekir.

3.26. • Hedefe yalnız çocukları yetiştirmekle ulaşamayız! Çocuklar geleceğindir. Çocuklar geleceği yapacak adamlardır. Fakat geleceği yapacak olan bu çocukları yetiştirecek analar, babalar, kardeşler hepsi şimdiden az çok aydınlatılmalıdır ki, yetiştirecekleri çocukları bu millet ve memlekete hizmet edebilecek, yararlı ve faydalı olabilecek şekilde yetiştirsinsinler! Hiç olmazsa yetiştirmek lüzumuna inansınlar! Okullardan başka gazeteler, küçük dergiler köylere kadar yayınlanıp dağıtılmalıdır. Bizim köylümüz ne gazete ne dergi vs. okumaz. Bilenler bilmeyenleri toplayıp, okutmayı, onlara okumayı anlatmayı bir vazife bilmelidir. M. K. Atatürk (1923)

(Arı İnan, Gazi Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir-İzmit Konuşmaları, 1982, TTK Yay.)

Yorum

Eğitim sadece okul değil, halka yayılması gerekir. Bunun açıklaması olarak:

- *Çocukların, analar, babalar, kardeşler hepsi şimdiden az çok aydınlatılmalıdır ki, yetiştirecekleri çocukları bu millet ve memlekete hizmet edebilecek, yararlı ve faydalı olabilecek şekilde yetiştirsinsinler.*
- *Eğitimin, yetiştirmenin gerekliliği ve lüzumuna inansınlar.*
- *Okullardan başka gazeteler, küçük dergiler köylere kadar yayınlanıp dağıtılmalıdır.*
- *Bilenler bilmeyenleri toplayıp, okutmayı, onlara okumayı anlatmayı bir vazife bilmelidir. Mahalle İhtiyarlar Heyeti ve Köy kahvelerinde bu işlev olmaktadır.*

Eğitim alan kişilerin bir görevi de toplumun her konuda sorularına yanıt vermesi, bilime, irfana ve gerçeğe dayanmaları, veriye dayalı söylemelidirler. Kişisel değil, hakikat olmakta, güzellik, eğitim temelli olmalı, tenkit, hakaret ve aşağılama yapmamalıdır.

3.27. • (İşte memleketi kurtardınız. Şimdi ne yapmak istersiniz? sorusuna verdiği cevap:) Millî Eğitim Bakanı olarak millî kültürü yükseltmeye çalışmak en büyük emelimdir. M. K. Atatürk (1923)

(Tarih IV, Türkiye Cumhuriyeti, Haz: T.T.T.C., 1931)

Yorum

Bir komutana, bir kahramana, bir kurtarıcıya sorulan cevap, ne yapmak isterseniz verilen yanıt. "Millî Kültürü yükseltmeye çalışmak" emeli olması bir yüce kimseye yakışır.

Bizlere de sorulursa, gelecek nesillerin eğitimde ilerlemesi, bizim yerimizi almalarını isterim.

3.28. • Türkiye'nin birkaç seneye sığdırdığı askerî, siyasî, idarî inkılâplar çok büyük, çok mühimdir. Bu inkılâplar, sayın öğretmenler, sizin; toplumsal ve fikrî inkılâptaki muvaffakiyetlerinizle desteklenecektir. Hiçbir zaman hatırlığınızdan çıkmasın ki,

Cumhuriyet, sizden “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesiller ister! M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Cumhuriyet, sizden “fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür” nesiller ister sözü, muafiyetlerin devamlılığı açısından öne sürülmektedir.

Gerçekten de ancak gelişim, değişim ve ilerleme, bu sıfatları taşıyan kişilerce oluşturulabilir.

Bu her eğitimin bir ilkesi ve simgesi olarak akıllara kazınmalıdır.

3.29. • Öğretmenler! Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle orantılı bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister! Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir... Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır. M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Öğretmenlerin yetiştirecekleri öğrenciler, ama yetiştirilecekleri boyut bir eser olarak vurgulanmaktadır.

- *Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister*
- *Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir...*
- *Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır.*

Bunun anlamı, var olmak, gelecekte de insan ve insanlık olarak bulunmak, ancak öğretmenlerin bu hedefi öngörmesi ile olacağı söylenmekte. Bunun kıymeti halen aktif, yaşayan bir gerçekliktir.

3.30. • Erkek ve kız çocuklarımızın, aynı suretle bütün tahsil derecelerindeki öğretim ve eğitimlerinin pratik olması mühimdir. Memleket çocukları, her tahsil derecesinde ekonomik hayatta verimli, etkili ve başarılı olacak surette donatılmalıdır. M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitimin sadece diploma almak değil, pratik, uygulamacı, becerili olması gerektiği belirtilmektedir. Bu şekilde eğitilmiş kişi, ekonomik olarak etkin, verimli, en önemlisi başarılı olacak şekilde donanımlı olmalıdır.

Hekimlikte mezun olunca, etkin doktorluk yapabilecek beceriye sahip olmalı, yoksa diploma alamayacağını bilmelidir.

3.31. • Terbiyedir ki; bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüce bir sosyal toplum halinde yaşatır veya bir milleti esaret ve sefaletle terk eder.

Terbiye kelimesi yalnız olarak kullanıldığı zaman herkes kendine göre bir anlam çıkarır. Ayrıntıya girilirse terbiyenin hedefleri, amaçları çeşitlenir. Meselâ dini terbiye, milli terbiye, milletlerarası terbiye... Bütün bu terbiyelerin hedef ve gayeleri başka başkadır... Yeni Türk Cumhuriyeti'nin yeni nesle vereceği terbiye, milli terbiyedir.

(...)

Milli terbiyenin ne demek olduğunu bilmekte artık karışıklık, yanlış anlama olmamalıdır. Bir de milli terbiye esas olduktan sonra onun dilini, usulünü, vasıtalarını da milli yapmak zorunluluğunu tartışmak gereksizdir.

Milli terbiye ile geliştirilmek ve yükseltilmek istenen genç beyinleri bir taraftan da paslandırıcı, uyuşturucu, hayali fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak lâzımdır. M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Maarife Ait Direktifleri, MEGSB, 1985)

Not: 1341 Eylülünde Atatürk, Karadeniz sahillerindeki şehirlerimizi dolaşırken Samsun'a uğramışlardı. İstiklâl Ticaret Mektebi'nde öğretmenler tarafından şereflerine verilen çay ziyafetinde söylemişlerdir.

Yorum

Talim bilgi vermek, esasını öğretmek, terbiye ise pratik, uygulama vermektir. Eğitim daha ziyade terbiye denilse de anlam olarak her türlü manayı kapsamaktadır.

Terbiye etmek kelimesinin verilen kural ve disiplin içinde olması, bir bakıma kul ve köle olması anlamını da taşıdığı, toplumda kullanıldığı gözlenmektedir. Terbiyeli insan demek, isteneli yapan, kalıp içindeki kişidir.

Bu ayırımları yaparak, eğitimin, terbiyenin farklı açıdan değil, milli olması esas net ortaya konulmaktadır.

3.32. • Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Eğitim, bir ışık olarak, tüm toplumu aydınlatılması önemlidir. Bu şekilde bilimde, gerçekte ve kanıta dayalı kalınabilecektir. Şahsi duygu ve yanıltmalar da önlenebilecektir. İlerleme, gelişme ve değişim de sağlanabilecektir.

Bir yer odada karanlıkta kalırsa, o yer net görülmez, hataya neden olabilir. bu açıdan her boyutun eğitim ile aydınlatılması önemlidir.

Burada birçok ülkede olduğu gibi eğitim bir katmanın hakkı değil, tüm halkın, tüm insanların birer doğal insanlık hakkıdır.

3.33. • Türkiye'nin öğretim ve eğitim politikasının her derecesini, tam bir netlik ve hiçbir tereddütte yer vermeyen açıklık ile ifade etmek ve uygulamak lazımdır. Bu politika tam anlamı ile milli bir nitelikte görülebilir. M. K. Atatürk (1924)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Eğitim nasıl olmalı, neler verilmeli, ayrıca birçok konular netleşmesi istenir. Kapalı ve hedefi olmayan eğitim olmaz. Bunun usulü milli olması vurgulanmaktadır.

Hemşireliğe İngilizce dersi vermem istendi. Tek dersten kalan mezuniyetleri gecikmiş olan hemşireler olduğunu anladım. Yapılan iş, tercümanlık imiş. Bunun size bir faydası olmaz, sizin bir İngiltere'de hemşire olarak konuşmanızı isterim. Kendi benliğimizi ortaya koymanızı isterim dedim. Yapamayız dediler, göreceksiniz, uygulamaya başlayalım dedim.

İlk olarak kendinizi taktim edin, ama her birey farklı olarak sunacak dedim. "How do you do" gibi standart değil, farklı olanları bulacaksınız, bu ödeviniz dedim.

Bundan sonra hasta taktimi, otobüste seyahat dahil, ortak çay içme gibi sosyal olaylarda da hakimiyet sağladılar. Çok memnun olma ötesinde, sınavda da sorulara etkin cevaplar verdiler. Soru, merhaba İngilizce deyin ama standart olmayacak gibi, 3 sınav ve 3x20 soru oldu.

3.34. • *İlk ilham, ana baba kucağından sonra okuldaki öğretmenin dilinden, vicdanından, terbiyesinden alınır. Bu ilhamın gelişebilmesi, millet ve memlekete hizmet edebilecek kudret ve kabiliyetini verebilmesi için, millet ve memlekette büyük, derin ilgi yaratan fikir ve duygularla her an desteklenmesi lazımdır. Bu fikir ve duyguların kaynağı bizzat memleket ve millettir. Milletın ortak arzu ve eğilimine temas etmek ve onun gereklerine varlığı adamayı hareket kuralları olarak kabul etmek hakiki yolda yürüyebilmek için en önemli esastır. Bir milletin fertlerinde sağlanması ve egemen olması, uyulması gereken şey milletin ortak arzusu, milletin ortak fikridir. Bir insan memleket ve milletine faydalı bir iş yaparken, göz önünden bir an uzak bulundurmamaya mecbur olduğu kural milletin hakiki eğilimidir. M. K. Atatürk (1924)*

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitimin, anne ve baba kucağında başladığı, bu açıdan da öğrenimin bu şekilde planlanması, ailede, sevgi ve insanlık boyutu ile yaklaşımın tüm halka yaygın olması, halkın gerçek eğilim olarak planlanmaktadır.

Belirtilen vurgular:

- *Millet ve memlekette büyük, derin ilgi yaratan fikir ve duygularla her an desteklenmesi, kaynağının bizzat memleket ve millettir.*
- *Milletin ortak arzu ve eğilimine temas etmek ve onun gereklerine varlığı adamayı hareket kuralları olarak kabul etmek hakiki yolda yürüyebilmek için en önemli esastır.*
- *Bir milletin fertlerinde sağlanması ve egemen olması, uyulması gereken şey milletin ortak arzusu, milletin ortak fikridir.*

Kaynak milletten gelmesi, halın talebi, kısaca cumhuriyet boyutu olarak irdelenmektedir.

Bu bir görev olarak tanımlanmaktadır.

3.35. • *Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmeden, eğitimciden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğitimcilere, öğretmenlere muhtaçtır. M. K. Atatürk (1925)*

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Bir grup kişiye millet denilebilmesi için, eğitimcilere gereksinim vardır. Bu açıdan Türkler ilk planda yerleştikleri yere medrese ve toplumun halkla bütünleşmesini bunlara o zamanlarda da görev olarak vermişlerdir.

3.36. • *Hayatın her çalışma safhasında olduğu gibi özellikle öğretim hayatında sıkı disiplin başarının esasıdır. Müdürler ve öğretim kadroları disiplini sağlamaya, öğrenci ise disipline uymaya mecburdur. M. K. Atatürk (1925)*

(Atatürk'ün Maarife Ait Direktifleri, 1939)

Yorum

Disiplin, bir diktanın emirlerine uymak değildir. Disiplin ( ) kelime anlamı olarak: 1) Bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, sıkı düzen, düzence, düzen bağı, zapturapt, 2) Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü, 3) Öğretim konusu olan veya olabilecek bilgilerin bütünü, bilim dalı, 4) Bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına, titizlik ve önemle uyması durumu, 5) Kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin tümü denilmektedir.

Hukuken suç ancak kanunda yazılı olan, yoruma, kıyasa kapalı, somut eylem ile oluşan durum için geçerli, zarar ve zulüm unsurlarıdır. Yönetmeliklere uyulmaması suç değildir. Ayrıca suç unsuru taşıyan konularda emir olsa bile yapılmaz. Suç unsuru olan davranış ve eyleme sessiz bile kalınmaz. Bu açıdan dikta şeklinde ele alınması, bir emir olması değil, bir etik ilkeler olarak ele alınmalıdır.

Buradaki vurgular, etik ilkelerde olmak olarak algılanmalıdır.

3.37. • Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M. K. Atatürk (1927)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: V, (Tamim ve Telgrafları))

Yorum

Eğitim bir teorik ve bir ülkenin değil, kendi ulusumuzun yapısına, ilkelerine uygun bir yapıda olmalıdır. Bu açıdan halk ile bütünleşme, bir başka boyut olarak cumhuriyet yapısında olmalıdır.

Eğitim okumak denilince, eğitim alma ve eğitim verme, tüm toplumu belirli düzeyde aydınlatma olarak yorumlanmalıdır.

3.38. • Milli eğitimde, süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır. M. K. Atatürk (1928)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Eğitim ile, sadece bilgi artışı değil, bu bilginin uygulanması, çalışarak değer, eser üretmeye neden olacak ve ayrıca maddi ve manevi kazanç ile gelişim ve değişim olacağı da bir net bir vurgudur.

Bu şekilde maddi ve manevi tüm parametrelerin, gücün artması da beklenir, buna göre yaklaşım yapılması gerekir. Eğer bir yapıya devamlı tuğla konuluyorsa, binanın yükselmesini beklemek doğal bir sonuçtur.

3.39. • Büyük Türk milletine onun bütün emeklerini kısır yapan çorak yol haricinde kolay bir okuma yazma anahtarı vermek gereklidir. Büyük Türk milleti cahillikten az emekle kısa yoldan ancak kendi güzel ve asil diline kolay uyan böyle bir vasıta ile sıyrılabilir. Bu okuma yazma anahtarı ancak Lâtin esasından alınan Türk alfabesidir. Basit bir tecrübe Lâtin esasından Türk harflerinin, Türk diline ne kadar uygun olduğunu şehirde ve köyde yaşı ilerlemiş Türk evlatlarının ne kadar kolaylıkla okuyup yazdıklarını güneş gibi meydana çıkarmıştır. M. K. Atatürk (1928)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Okuma yazma seferberliğinde Babam dahil (12 yaşında iken), birçok kişi eğitici olarak görev almıştır. Türkçe Arap harfleri ile yazılırken, Latin harfine dönülmüş, ancak ğ, ı ve ş gibi harflerin eklenmesi ile kolay okunabilir olmuştur. Ayrıca p harfi gibi harfler ile olmayan yapıya da kavuşulmuştur. Bunun yanında sesli harflerin Arapça 'da çok kullanılmaması da bir bakıma okumayı bilmece şekline de sokmaktadır.

Bu bir devrim olması ötesinde, eski Arap harflerinin okunuşunu öğrenen kişi, 3 saat gibi kısa sürede Türkçe yazılan Arap alfabesi ile olanları okuyabilir.

3.40. • Hepimize, bu memleketin bütün vatanını seven yetişkin evlatlarına önemli bir vazife düşüyor; bu vazife, milletimizin tümüyle okuyup yazmak için gösterdiği istek ve arzuya fiili olarak hizmet ve yardım etmektir. Hepimiz, özel ve toplum hayatımızda rastladığımız

okuyup yazma bilmeyen erkek, kadın her vatandaşımıza öğretmek için candan arzu göstermeliyiz. M. K. Atatürk (1928)
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Okuma ve yazmaya hizmet için, tüm bireyler bir seferberlik olarak dersler vermişlerdir. Sülale, her biri ayrı ayrı sınıflarda Latin harfleri ile Türkçeyi öğretmeye çalışmıştır. Arap harfleri ile okuyan kişi, çok kısa sürede Latin harfleri ile de öğrenebilmektedir. Bu bir toplan eğitim seferberliği olmuştur.

3.41. • Eğer Cumhurbaşkanı olmasam, Eğitim Bakanlığı'nı almak isterdim. M. K. Atatürk (1930)

Yorum

Her bir insanın temel amacı öğretmen olmaktır. Her üniversite mezunu akademik olarak profesör, Fransızca anlam olarak öğretmen olmak ister. Öğretmen olmak için, sevmek, insanlıkta olmak ve tüm bireylerle kardeşlik içinde olmak gereklidir.

3.42. Her profesör ve öğretmenin aşulayacağı fikirler, ideal gayelere hizmet edecek şekilde olmalıdır. Kitapların cansız teorileriyle karşı karşıya gelen genç beyinler, öğrendikleriyle memleketin gerçek durum ve çıkarları arasında ilişki kuramıyorlar. Yazarların ve teorisyenlerin tek taraflı dinleyicisi durumunda kalan Türkiye'nin çocukları hayata atıldıkları zaman bu ilişkisizlik ve uyumsuzluk yüzünden tenkitçi, karamsar, milli şuur ve düzene uyumsuz kitleler meydana getirirler. M. K. Atatürk (1931)
(M. Kemal Atatürk'ün 1931 Yılında Anadolu'ya Yaptığı Seyahat Sonunda Hazırladığı Notlar)

Yorum

Eğitim açısından fikirler ve dersler, özellikle hekimlikte, bireye, insana ve somut verilere dayanılmaz, hatta hasta üzerinde gösterilmez ise, hayali kalır, hafızada kalmak değil, uygulamada bile yanlışlıklardan kaçınılmaz gözlenir. Hizmete, işleve, uygulamaya yönelik, kurs, beceri kazanmak şeklinde olmalıdır. Gerçek durum, veri ve olay, durumdan uzak olunursa hayali olmakta, bunlar ile de yaklaşım yapılmayacağı açıktır.

İlişki ve uyum açısından gerçek üzere olamayanlar, bunu kapatmak için, karamsar, yalan ifadeler, tenkit edenler, aykırı görüşler ile toplumda aykırılık, bölünme ve şüpheler yaratırlar. Konulan tanı yanlış denilince, gerekçe sorulunca, bana göre diyen kişi, bilim dışıdır, dinlenmemesi bile gereklidir.

Burada uyumsuz toplum olması, bilim dışı, gerçek dışı olan olay ve durumlar var demektir.

3.43. • Memleketi şimdilik üç büyük kültür bölgesi halinde düşünerek; batı bölgesi için, İstanbul Üniversitesi'nde başlanmış olan düzenleme programını daha köklü bir tarzda tatbik ederek cumhuriyete cidden modern bir üniversite kazandırmak; merkez bölgesi için, Ankara Üniversitesi'ni az zamanda kurmak lâzımdır. Ve doğu bölgesi için Van Gölü sahillerinin en güzel bir yerinde, her şubeden ilkokullarıyla ve nihayet üniversitesiyle modern bir kültür şehri yaratmak yolunda, şimdiden fiiliyata geçilmelidir. Bu hayırlı teşebbüsün, doğu vilâyetlerimiz gençliğine kazandıracığı verim, Cumhuriyet Hükümeti için ne mutlu bir eser olacaktır. M. K. Atatürk (1937)
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

İlk planda 3 bölgede üniversite planlanmış, bunların oluşturduğu eğitim elemanları ile de halen her ilimizde üniversite oluşmuş, birden fazla yapı da gözlenmektedir. Her üniversite gerçekten ülkemizde bir mutlu eser olarak yükselmektedir.

3.44. • *Büyük davamız, en medeni ve en üst refah seviyesinde bir millet olarak varlığımızı yükseltmektir.*

Bu, yalnız kurumlarda değil, düşüncelerinde de köklü bir inkılâp yapmış olan büyük Türk Milleti'nin dinamik idealidir. Bu ideali en kısa bir zamanda başarmak için, fikir ve hareketi beraber yürütmek mecburiyetindeyiz. Bu teşebbüste başarı, ancak, yasal bir planla ve en akılcı bir şekilde çalışmakla mümkün olabilir. Bu sebeple, okuma yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak; memleketin bütün kalkınma savaşının ve yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek; memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden, nesille yaşatacak, kişi ve kurumları yaratmak; işte bu önemli prensipleri en kısa zamanda sağlamak... Bakanlığın üzerine aldığı büyük ve ağır vazife ve sorumluluklardır. İşaret ettiğim prensipleri Türk Gençliği'nin beyninde ve Türk Milleti'nin bilincinde daima canlı bir halde tutmak, üniversitelerimize ve yüksek okullarımıza düşen başlıca vazifedir. M. K. Atatürk (1937)

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Halk, ulus olarak varlığı yükseltmek esasları:

- *Fikir ve hareketi beraber yürütmek*
- *Başarı, ancak, yasal bir planla ve en akılcı bir şekilde çalışmakla mümkün olabilir*
- *Okuma yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak; memleketin bütün kalkınma savaşının ve yeni çatısının istediği teknik elemanları yetiştirmek;*
- *Memleket davalarının ideolojisini anlayacak, anlatacak, nesilden, nesille yaşatacak, kişi ve kurumları yaratmak;*
- *En kısa zamanda sağlamak olarak belirtilmektedir.*

Bunlar, Üniversite ve yüksekokullara düşen bir görevdir.

ÖZET: Eğitimin çok yönlü ve belirli bir sistematığe dayalı olması ve Milli politika boyutunda kalması vurguları öne çıkmaktadır.

Eğitim bir cihaz gibi değil, teknolojik boyut değil, ana unsuru insan, insanın tüm değerleri ile belirli karakteri kazanması, bunu muasır medeniyet ötesi taşımasıdır.

Bir insan, sözel konuşmalarda rastgele yaklaşım yaptığı gözlenirken, Atatürk her konuşması bir kitaplara örnek olan konuşmalardır. Bu açıdan her sözü tekrar olsa bile irdelenmeye çalışılmıştır.

4. ATATÜRK EĞİTİM SÖZLERİ

[Atatürk'ün Öğretmenlerle İlgili Veciz Sözleri \(ogretmensitemiz.com\)](http://ogretmensitemiz.com). [Atatürk'ün Eğitim-Öğretim ve Öğretmenlerle İlgili Veciz Sözleri \(aturkinkilaplari.com\)](http://aturkinkilaplari.com)¹²

Öğretmen sitesi ve Atatürk inkılapları tanımını altında toplanan sözler yorumlarla irdelenmektedir.

4.1. • *Kongremizden (16 – 21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Türkiye Milli Eğitim işlerinin bir programını hazırlamak amacıyla Ankara'da yapılan resmi ilk genel toplantıda) yalnız çizilmiş eski yollarda şöyle veya böyle yürümenin nasıl olacağını tartışılmasının değil, belki ileri sürdüğüm şartları kapsayan yeni bir sanat ve marifet yolu*

bulup millete göstermek ve o yolda yeni nesli yürütmek için rehber olmak gibi kutsal bir görev bekliyoruz. M. K. Atatürk (1921)
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Gelişim ve değişim yollarından biri, reform olup, yapılanmanın yeniden ele alınmasıdır. İyileştirme ise eski olumlu olanları almak, yeni sistem ile uyarlamaktır. Atatürk tüm bunların ötesinde baştan yeniden oluşumu öngörmektedir.

Eski bağlar ile yola çıkılması anlamsız ise, bir Amerika hedefi için, tüm yollar yerine uçak ile gitmeyi önermek gereklidir.

Dikta, darbenin iyisi olmaz, cumhuriyet yapılanması olması için, bağımsızlık, bireyin özel, özgün ve dokunulmaz olduğu, sorumluluğun kişisel olduğu algısı ile, kardeşlik boyutu, kimsenin ayrıcalıklı olmaması kavramları tümünden eski ile bağdaşmadığı açıktır. O zamanlarda bu kavramlar biraz hipotetik kaldığı da belirgindir.

Yeni bir sanat, marifet yolu ile, yeni nesle rehber olacak, muasır medeniyet ötesi, bir bakıma kutsal olarak nitelendirilen boyut önerilmeli denilmektedir.

4.2. • *Bir milli eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve tarihimizle uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. Herhangi bir yabancı kültür, şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Kültür (fikri kültür) ortama uyumludur. O ortam milletin karakteridir.*

Çocuklarımız ve gençlerimiz yetiştirilirken onlara özellikle varlığı ile, hakkı ile, birliği ile ters düşen bütün yabancı unsurlarla mücadele lüzumunu ve milli duyguya dayanan düşünceleri büyük bir olgunlukla her karşıt düşünceye karşı şiddetle ve fedakârlıkla savunma zorunluluğu telkin edilmelidir. Yeni neslin bütün manevi gücüne bu özellik ve yeteneklerin aşılması önemlidir. Sürekli ve müthiş bir mücadele şeklinde beliren milletlerin hayat felsefesi, bağımsız ve mutlu kalmak isteyen her millet için bu özelliği büyük bir şiddetle istemektedir. M. K. Atatürk (1921)
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: II, 1952)

Yorum

Eğitimde söz edilenlere bakılınca:

- *Eski devrin boş inançlarından*, özellikle Hristiyan inançları ve Yahudi sözlerinin epik hikayeler olarak bize geçmesi, Kuran dışı hikayelerin gerçek gibi hikâye edilmesi birer boş ve anlamsız yaklaşımlardır.
- *Yaradılış niteliklerimizle hiç de ilgisi olmayan yabancı fikirlerden*, bilim dışı, var oluş ve yaratılışların hikâye edilmesi ile oluşan algılar, genetik olarak hepimiz kardeşiz, ayrıcalıklar suni sıfatlardır.
- *Doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak*, anlamı, birçok inanış ile, hazırlık bu Evren için değil, öbür Dünya olarak anlamı olmayan ibadet adı altında tapınmalar buna örnek verilebilir.

Halkın hayat felsefesi, bilim ve fen üzere olmalı, muasır medeniyet ötesi olmalıdır. Bu bağımsızlık, kişilik, kardeşlik olmaktadır. Mutluluk ancak bunlarla sağlanabilir.

4.3. • *Okullarda öğretim vazifesinin güvenilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek hem bir ideal sayacak üstün saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece, derece ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline*

getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler, toplumun en fedakâr ve saygıdeğer unsurlarıdır. M. K. Atatürk (1923)
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, Cilt: I, 1945)

Yorum

Bir insan güvenilir olan şeye, geleceğini ancak teslim ede. Zenginlik güvenilir değil, zaman içinde yok olabilecek, NBA basket sporcular, emekli olduktan sonra tüm paralarını 5-6 yıl içinde %70 kişi kaybedip, sefil olmuşlardır.

Güvenilen şey gerçek eğitici, öğretmenler olup, bilim, fen üzere, ideal ötesi, saygın kişiler ise olmaktadır.

Bu sıfatlar, fedakâr ve saygıdeğer kişilerce yapılmasını öngörmektedir.

ÖZET: Bireyin ve halkın kalkınması, ilerlemesi ve gelişmesi için tek yolun eğitim olduğu, aydınlanmanın da bilim ve fen ile olacağı kavranmalıdır. Kavrayamayan toplumun kalkınması değil, ancak diğer güçlerin fedaisi, kulu olabilirler.

5. Atatürk'ün Eğitim ile İlgili Sözleri

ANKARA/ÇANKAYA-Beytepe Ortaokulu yayınları olarak belirtilenler yorumlanmaktadır.

5.1. Milli Eğitim'in gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir. M. K. Atatürk

Yorum

Bir hedef çizilmiş ise, buna ulaşmak için güdü, metot uyarlanmalı, başka şekilde ulaşılamaz. Hedef memur, bir işi yapmak için eleman yetiştirmek değil.

- **Ahlâklı** (nedirnedemek.com): geleneksel kalıp değil, etik ilkeler olarak, ahlak felsefesi olarak ulusal ve uluslararası doğru nedir ve doğru ne yapmalıyım konularının irdelenmesidir. Kelime anlamı; 1) İyi nitelikler, güzel huylar, 2) Mutlak olarak iyi olduğu düşünülen veya belli bir yaşam anlayışından kaynaklanan davranış kuralları bütünü demektir. Hukuk, suç ve zarar konusu iken, etik, ahlak doğru boyutu tanımlar. Suç konusu ahlak ile alakalı değildir, burada bunu gerekçe tutmak, ahlaksız olduğu için öldürdüm demek, cezayı ağırlaştırıcı nedendir.
- **Karakterli** (nedirnedemek.com), Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen ana özellik, öz yapı, ıra, seciye demektir. Bu açıdan karakterli demek, kendi öz benliği sabit tutan, ondan emin ve güvenmemize neden olan boyutları vardır.
- **Cumhuriyetçi** (nedirnedemek.com): Milletın, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı yönetim biçimi, kısaca halkın kendi egemenliğini elinde tuttuğu devlet biçimidir. Bu tüm yetkileri seçilenlere bırakmak değil, kendilerine hizmet etmesini istemek olmalıdır. Kısaca toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan çabalar boyutudur.
- **İnkılâpçı** (nedirnedemek.com), yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform., kısaca bir durumdan başka bir duruma geçiş, dönüşüm demektir. Restorasyon, yenileme ve düzenleme olarak görülmemelidir. Sistemin tümünden değişmesi, ulusa göre uyarlanmasıdır, kopya çekmek değildir.
- **Olumlu, atılgan** (nedirnedemek.com), anlam olarak: 1. karşısına çıkabilecek engellerden ve tehlikelerden korkmadan her zaman ileriye atılan. 2. karşı çıkan, çekinmesi olmayan, cüretkâr. 3. Hevesli olarak olumlu yapı demektir. Dikta bu tüpteki

kişileri öldürmek ve ibret olarak cezalandırmak ister, çünkü topluma örnek olurlar, bağımsızdırlar.

- *Başladığı işleri başarabilecek kabiliyette*, demek, yaşarken birçok sorunlar olacak, bunlardan korunmak, oluşmasını engellemek, kaynağı kurutmak esas iken, sonra da bu sorunları aşabilecek yöntemleri de olmaktır. Sevgi ve insanlığı barış olarak uygulamak ve güven vermek temel başarıma gücünü verendir.
- *Dürüst* (nedirnedemek.com), anlam olarak sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse) demektir. Burada ifade edilen olumlu, sevgi dolu ve doğru olarak anlam taşır. Zarar ve zulümde sözünde duran kişi kastedilmez.
- *Düşünceli* (nedirnedemek.com), anlam olarak, düşünerek, aklını kullanarak, duygu ve hislerini ikinci plana itebilen kişi demektir.
- *İradeli* (nedirnedemek.com), anlam olarak bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç demek olup, kararını kendisi vermek, sorumlu olmaktır. Kararlarında bilgi almak, danışmak ve bilim, gerçekler, veri üzerine olduğu ifade edilmektedir.
- *Hayatta rastlayacağı engelleri* (nedirnedemek.com) *aşmaya kudretli* ifadesinde engel olarak bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep, mâni, mahzur, müşkül, pürüz, mânia kapsar. Bunun ilk aşaması, tedbir, önlem ve korunmadır. Eğitim bu açıdan engeli tanımlar ve tedbiri de tanımlar. Hekimlerin görevi tedavi etmek değil, sağlığı korumak, hasta olmayı önlemek, son aşamada tedavi boyutudur.
- *Karakter sahibi genç yetiştirmektir* (nedirnedemek.com) tanımında yetiştirmek, 1) Yetmesini sağlamak, etkin, verimli ve gerektiği kadar yeterli verme, 2) Söylenmemesi gereken bir şeyi hemen söylemek, baskı altında kalmamak, 3) Birini, bir şeyi gitmekte veya gitmek üzere olan bir kimse veya şeye ulaştırmak, ulaşmasını sağlamak, bilgilendirmek, 4) Vaktinde hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek, 5) Birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürmek, 6) Üretmek, büyütme, geliştirmek gibi anlamları vardır.

Bunları memleket, halk ve toplum için yapmak, benlik bu açıdan faydalanan olmasıdır. Bireysel menfaat değil, fedakârlık öne alınmalıdır.

Bunların sadece bilgi vermek olmadığı, birçok sosyal derslerin eklenmesi ve insanların bilgi ile yetiştirilmesi önemlidir. Tıp Fakültelerinde sosyal dersler, deontoloji, hukuk gibi konular medikal açıdan ötesinde, genel etik anlamda da verilmektedir. Etik olmayan hekimin mezun olması, hasta ile iletişimde insanlığa özgü sorunun olması ile engellenmektedir.

5.2. ... En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır.

Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. M. K. Atatürk

Yorum

Cahilliğe karşı savaş en büyük olması, diğer ateşli, silahlı mücadelede de eğer sizlerde vatan, millet ve bağımsızlık kavramı yok ise, canınız kıymetli, savaşmazsınız.

Bu açıdan kavramları verecek, insanların algılamasını sağlayacak olanlar da öğretmenler olmalıdır, bilimsel, gerçeklik üzerine verilmelidir.

5.3. Eğer Cumhurbaşkanı olmasaydım, Eğitim Bakanlığı'nı almak isterdim.

İlim ve fen çalışmalarının merkezi okuldur. Bundan dolayı okul lazımdır. Okul adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım. M. K. Atatürk

Yorum

Atatürk için Eğitim Bakanı olmanın, bir emir, kural v kontrol için olduğunu söyleyebilirler. Ancak tam tersi, olayın içine girerek, doğrudan uygulama merkezinin yönetimi, ilim ve fen çalışmasını yapan, geliştiren bir merkezi oluşturmak olduğu anlaşılmaktadır.

Bunun yanında okul denilince, disiplin ve zorlama yerine hürmet ve saygı duyulan yer oluşturulması da önemlidir.

Bu açıdan ilim, sevgi ve insanlığa olan saygı ile oluşturulmalıdır.

5.4. İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin, fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun.

Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da memleket evladını toplumsal ve ekonomik hayatta aktif şekilde etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan ilk bilgileri, uygulamalı bir biçimde vermek metodu eğitimimizin temelini oluşturmalıdır. M. K. Atatürk

Yorum

Konu bilginin sağlanması, bilgisizliğin ortadan kaldırılması değil, bunun yanında, bireylerin toplumsal, ekonomik, aktif olmak gerekir. Bir kişinin araba kullanmasının anlamı, arabayı kullanması, kaza yapmadan, zarar vermeden, trafik kurallarına göre yapmasıdır.

Hekimlik, tıbbiye ilk seneden mezuniyete kadar doğrudan aktif pratik içinde yetiştirilmektedir, son aşamada, aktif intörn hekim olarak çalışarak sorumluluk almaktadırlar.

Eğitimin temeli, aktif, etkin ve verimli bireylerin oluşturulması, topluma nimet, doğru yaklaşımları yapmalıdır.

5.5. Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır.

Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. M. K. Atatürk

Yorum

Halk ile birlikte olmanın anlamı, cahilliğin yok edilmesi olarak vurgulanmaktadır. Giderilmesi, kaldırılması, düzeltilmesi değil, yok edilmesi söz konusudur. Kısaca yeni bir sistem, yeni bir yapı gerekliliği vardır.

Burada halka okuma ve yazma değil, eğitim aldıklarını uygulaması, ileri, gelişim içinde tavizsiz olması gerektiği açık ve nettir.

5.6. Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğitimciden mahrum bur millet, henüz bir millet adını alma yeteneğini kazanamamıştır.

Öğretmenler! Cumhuriyet sizden, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.

Öğretmen bir kandile benzer, kendini tüketerek başkalarına ışık verir.

En önemli ve feyizli görevlerimiz, milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretler olur.

Bir milleti hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum olarak yaşatan da köleliğe, yoksulluğa düşüren de eğitimidir.

Ülkemizi gerçek hedefe, gerçek mutluluğa kavuşturmak için iki orduya ihtiyaç vardır: Biri vatanımızı kurtaran asker ordusu, diğeri ulusumuzun geleceğini yoğuran irfan (bilim, kültür) ordusudur.

Unutmayınız ki cumhurbaşkanı bile sınıfta öğretmenden sonra gelir.

Dünyanın her yerinde öğretmenler toplumun en özverili ve en saygıdeğer öğeleridir. Ordularımızın kazandığı zafer, sizin eğitim ordularınızın kazanacağı zaferler için yol açtı. Gerçek zaferi siz, Öğretmenler kazanacaksınız. Bunu başaracağınızdan kuşku yoktur. Sarsılmaz bir inançla ben ve arkadaşlarım sizi gözeteceğiz... Sizin karşılaştığınız tüm engelleri kıracağız.

Bir topluluk ulus olabilmek için mutlaka eğitimciler, öğretmenlere muhtaçtır. Onlardır ki toplumu gerçek bir ulus haline getirirler. M. K. Atatürk

Yorum

Genel toparlanma olarak, belirtilenleri maddeler olarak sıralamalıyız.

- *Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir.* Kurtaracak olan, eğitilmiş, acil UMKE, AFAD ekipleri yapıldığı gibi, genel kapsam, ancak öğretmen ile olabilecektir.
- *Öğretmenden, eğitimciden mahrum bur millet, henüz bir millet adını alma yeteneğini kazanamamıştır.* Kurtaracak öğretmenler ise, bunlar aktif olarak çalışmalı, didinmelidirler.
- *Öğretmenler! Cumhuriyet sizden, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.* Öğretmenlerden istenen, bağımsızlık; fikren, vicdanen ve irfan olarak olmasıdır. Bunlar tümü kapsamaktadır.
- *Öğretmen bir kandile benzer, kendini tüketerek başkalarına ışık verir.* Öğretmenlerin aktif çalışarak yaptıkları bu işler, vatan savunmasındaki gibi, yaşamlarına bedel olması bir doğal sonuçtur.
- *En önemli ve feyizli görevlerimiz, milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretler olur.* Gerçekten bir aileye bol para verin, harcayarak yokluğa giderler. Eğer eğitirseniz, daha sonraki nesiller bile etkin ve yararlı bireyler olurlar.
- *Bir milleti hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum olarak yaşatan da köleliğe, yoksulluğa düşüren de eğitimdir.* Eğitim denilince, gerilik, tam ulus dışı ve aykırı olanlar da eğitim yolu ile olur. Kölelik, köle olmayı eğiterek genişlemiş ve oluşmuştur. Zorla yapılırsa bile bir süre sonra zalimini sevmeye başlanması, dikta rejimlerinde sık gözlenmektedir.
- *Ülkemizi gerçek hedefe, gerçek mutluluğa kavuşturmak için iki orduya ihtiyaç vardır: Biri vatanımızı kurtaran asker ordusu, diğeri ulusumuzun geleceğini yoğuran irfan (bilim, kültür) ordusudur.* Bir mücadelenin çekirdeği, inanan, güvenen, dayanan insan gerekse de bunun tek kişi değil, halka, millete dayanan bir boyut olmalı, buna da ordu denilmektedir.
- *Unutmayınız ki cumhurbaşkanı bile sınıfta öğretmenden sonra gelir.* Öğretmen, bize bilgi sunuyor ve karar bizim ise, bizi yöneten değil, bize danışmanlık yapan, bizden biri olması gereklidir. Sorumluluğu biz alacak isek, bize bilgilendirme gerekir.
- *Dünyanın her yerinde öğretmenler toplumun en özverili ve en saygıdeğer öğeleridir.* Bir kişiye bir konuyu anlatmak, onunla iletişim sağlamak, onun dinlemesini ve algılamasını temin etmek en zor işlerdendir. Bu açıdan, en zor işi yapan öğretmenlerin, saygıyı doğal hak etmektedirler.
- *Ordularımızın kazandığı zafer, sizin eğitim ordularınızın kazanacağı zaferler için yol açtı. Gerçek zaferi siz, Öğretmenler kazanacaksınız. Bunu başaracağınızdan kuşku yoktur. Sarsılmaz bir inançla ben ve arkadaşlarım sizi gözeceğiz... Sizin karşılaştığınız tüm engelleri kıracağız.* Eğitim dersi anlatma değil, hocanın başarısı sınavdaki başarıdan anlaşılır. Anlama, kavrama, katkı sağlaması ile puan almaktadırlar.
- *Bir topluluk ulus olabilmek için mutlaka eğitimciler, öğretmenlere muhtaçtır. Onlardır ki toplumu gerçek bir ulus haline getirirler.* Halk, ulus olmak için ortak bazı özellikler, sevgi, insanlık, bir hedefe yönelme, güzellik, doğruluk ve iyilik isteniyorsa, bir çaba gereklidir. Başarı ancak bilinçlenmedir.

Bu konuşma ile eğitim ve öğretmenin temel görevi ve işlevi işlenmektedir. Birçok yerde sadece bir cümle ile aktarılması bile, hepsinin ayrı ve ayrı bir simge olmasıdır. Bir konuşmanın her cümlesinin simge olması, Atatürk'ün işidir.

5.7. Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın (kültürün) müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik (uygulama) mevkiine konduğu vakit Türk milleti yükselecektir.

Okul sayesinde, okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk edebiyatı bütün güzellikleriyle gelişir.

Bir millet, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin yaşayacak sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla kaimdir.

Geleceğin güvencesi sağlam temellere dayalı bir eğitime, eğitim ise öğretmene dayalıdır. M. K. Atatürk

Yorum

Daha önce belirtilen 3 sözün bir arada olmasıdır.

- İlim ve irfan özellikleri, uygulanırsa anlamı olacaktır, yücelme oluşabilecektir
- Bilim ve fen sayesinde, sanat, ekonomi ile edebiyatta güzellikler ile gelişir
- Zafer, ancak irfan ordusu ile yücelebilir
- Gelece sağlam temelli eğitim ve bunu veren öğretmene dayalıdır

Bu şekilde, ilim ve irfanın, sanat, ekonomik ve öğretmenlerle verilmesi, halk ile bütünleşmesi ile gelişim ve ilerleme olacağı vurgusu verilmektedir.

5.8. Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz...

En önemli ve verimli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur.

Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim adı altında cahillik ve bir hayal, epik hikayeler, masallar sanki gerçek ve olmuş gibi sunulabilir. Kahramanlık destanları adı altında yüceltilebilir ve bu kişilere ulaşılmaz olarak sunulabilir.

Peygamberler bile diğer insanlardan farksız, şimdiki gibi belirli yerlerde, belirli cübbe ve kıyafet içinde olmadıkları bilindiğinden, camiye gelenler, kim peygamber diye sorarlarmış. Bu açıdan ideal yapılan, üstün yapılan ulaşılamaz ve bunun adı eğitim değil, cehalet ve geri gitmedir.

Her insan kendi yaptığı ile değerlendirilir, kimse bir ayrıcalık olamaz, eğitim ile kazanılabilir, aydınlanma da bu açıdan ancak bilim, fen ve eğitim ile kazanılan olmaktadır.

5.9. Milli eğitimde süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır.

Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. M.K. Atatürk

Yorum

Bir yeni mezun hekim ile, profesörün eğitim farkı nedir? Profesör biliyorum demez, araştırmam gerekir, hastaya göre yeni bir buluş, inovasyon yapmalıyım der. Yeni mezun ise kitaptakinin doğru olduğu düşüncesinde, hastaları kitap kalıbına sığdırmaya çalışır.

Maddi ve manevi kudreti artırmak için, her olay ve olguda bir farklılığı yakalamaya çalışmak, kısaca bilimde ilerlemek gereklidir.

Bir bilim insanına kendi kitabı hakkında soru sorarsanız bile, biliyorum demez, tenkidi dinler. Bilimin en uca kadar ulaşması, teknolojinin detayda olduğunu kavramaktadır.

Eğitim yaygınlaşması, bilgi boyutu değil, sorgulama, yorumlama ve değerlendirmeyi arttırır.

5.10. ... *En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır. M.K. Atatürk*

Yayın: 08.05.2013- Güncelleme: 26.11.2019 11:39-Görüntülenme: 43301

Yorum

Savaşın temel amacı, savunmak, benliğin, varlığın korunması, gözetilmesi olmalıdır. Terör ve yokluk, İnsan Hakları dışında insanlara yaklaşım yapanlara da Yaşam Hakkı temelinde, İnsanlığa Karşı Suç kavramında da mücadele edilmesi bir yükümlülük olmaktadır.

Varlık boyutu, devamlılık, gelişim ve ilerlemenin temel unsuru eğitim ise, cahillik ise, bunun tersine dönüş, geriye yönelme ise, o zaman ilerleme için, eğitim tarafında olmalı, cahillikten kaçınma değil, mücadele etmelidir.

Savaş konusunu emsal, örnek alarak, eğitimi de aynı şekilde vurgulayan Atatürk, Türkiye'nin bağımsızlığını tüm Dünyaya savaş açarak sağlamış olması, burada bir söz değil, gerçek önemi olarak tanımladığını belirtmektedir.

Aradan geçen zaman boyutu ötesinde, bu durumun bir gerçekçilik olduğu halen açık ve nettir. Dolayısıyla yapacağımız tek şey, cehalet ile mücadele, eğitimde olmalı, muasır medeniyet ötesini hedeflemeliyiz.

ÖZET: Atatürk'ün görüşleri, 1920'ler değil, zamanımızda da geçerli olduğu, bu nedenle öğrenilmesi ve algılanması önemlidir.

Bu Makalede yorumlanarak, boyutun önemi vurgulanmış olmaktadır.

6. T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, KONYA / HALKAPINAR-Halkapınar Arif Arık Çok Programlı Anadolu Lisesi¹³

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ebediyete intikalinin 82. Yıl dönümünde rahmetle anıyor, O'nun eğitimle ilgili sözlerini bir kez daha hatırlamak istiyoruz, gerekçesi ile, hazırlanan bir yaklaşım ele alınmaktadır.

Tekrarlar olsa bile, Atatürk'ün görüşleri tek değil, çoklu olarak irdelenmesi bir bakıma bizim görevimiz olmalıdır. Bu açıdan her söz yorumlanmaktadır.

6.1. *Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin kalıcı sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuna bağlıdır. M. K. Atatürk*

Yorum

İrfan ordusu tanımı yapılmaktadır.

İrfan kelime anlamı ([Nedir Ne Demek](#))⁶:

1. Bilmek, anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemal.
2. Gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezgi, varış,
3. Gerçeği sezme, kavrama gücü.
4. Bilme, anlama, sezme, kültür.
5. Dini gerçek ve sırlan biliş.
6. Kültür.

İrfan kelimesinin Etimolojik anlamı ([etimolojiturkce.com](#))¹⁴:

1. bilme, öğrenme,
2. bilgi, özellikle pratik bilgi, usul ve örf bilgisi
bildi, öğrendi, tanıdı, ayırt etti

Burada genel kültürel olarak, dini gerçekleri bilen, sırları kavrayan olarak tanımlanır, ancak gerekte ise, bilgiyi, pratik ile uygulayan, kavrayan, algılayan, sezen ve irdeleyen önemlidir.

Kimse geleceği bilmez, ancak bilim üzere olan, öngörüsü daha net olacaktır. Hava tahmin raporlarında da aynı şey geçerlidir.

Bir örnek: Atatürk Büyük Taarruz kararını açıklarken, 14 cephe komutanını topluyor, masaya haritayı açıp, iki tabancasını da masaya koyuyor. Görüş soruyor. Tümü karşı çıkıp, çok tehlikeli demekte, belirli hedef, belirli zamanda oluşmasını öngörmektedir. Uygun diyen olsa idi, onu bu silahlarla burada vurup, öldürecektim demiştir.

Benzer yaklaşım, peygamberde de olmuş, eğer karar kişisel ise hayır, Kuran temelli bilimsel ise kabul edilmiştir. Kavranmayan konu kabul edilmemelidir, bir genel kuraldır.

6.2. Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M. K. Atatürk

Yorum

Eğitici genel olarak bir bilgiyi, hekimlikte bilimsel bir bilgiyi aktarmak yeterli sanılır. Hekim bu bilgiyi hastaya uyarlaması beklenir. Ancak bunun için eğitilmeli, beceri kazanmalıdır. Sadece bilgi vermek hekimlikte yeterli olmaz.

Sevgiyi ve saygıyı bilmeyen kişi, nasıl aşk ve sevgiden anlatmak ile kavrayabilir. Birçok kişi anne olur, ama sevgisiz ise anneliği algılayamaz.

Bebeği kucağa alıp, onun sıcaklığını hissetmeyen, çocuk hekimi olmamalıdır.

Halk ile beraber olmak, bireyin duygularını algılamak, buna göre eğitmek önemlidir. Bunu yapсын demek anlamlı değildir.

Bir kişiye baklava bile sunsanız, algılamaz ise, tadına varamaz.

6.3. Öğretmenler! Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle orantılı bulunacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister! Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir... Sizin başarınız, Cumhuriyetin başarısı olacaktır. M. K. Atatürk

Yorum

Bazı kişiler, demokrasi ve cumhuriyet kavramını karıştırmaktadırlar.

Seçim ile vekalet verilemez. Sadece sizin yerinize, sizin haklarınızı sağlamanızı istenir. Evlilikte bile verilen söz, arada sevgi, saygı kaybolursa boşanmak kaçınılmazdır.

Atina demokrasisi, belirli üst düzey konsüllerin seçilerek, hâkim olmasıdır. Toplum uymak zorundadır. Bu açıdan kuvvet ayrılığı oluşturularak, yargı, seçim ve yönetimden ayrılmıştır. Ancak birey hakları öne çıkmamaktadır. Birey hakkı, tüm kamu, kurum ve kurullardan öne çıkmalıdır.

Birey, bilgi alır, danışmanlık alır ve rıza, sorumluluk kendindedir. Hiçbir güç bunun üstünde olamaz. Parlamenter sistem, seçilmiş kişiler olsa bile, Kuran dahil, kimse onun yerine karar veremez, sorumluluk alamaz. Birey bir güdülen olarak kabul edilemez.

6.4. Geleceğin güvencesi sağlam temellere dayalı bir eğitime, eğitim ise öğretmene dayalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Bir insan geçmiş, olumlu ve olumsuzlar bir ders, olumlu örnek, olumsuz ibret olmaktadır. Bunlar gelecek yapılanmasında bir emsal olabilir. Kimse, geleceği bilemez, ancak öngörülebilir. Bu açıdan, gelecek ancak, eğitim ile oluşturulabilir.

Paris'te Eyfel Kulesinde, bilgi almak için, rehberle dayandık, ama ben ondan çok daha fazla bilgi sahibi idim. O klasik bilgiyi ezberlemiş, ama o bilginin anlamını algılamamış.

Fuar için geçici olarak yapılmış, niye yapılmış, bilmiyordu. Niye fuar sonrası yıkılmamış, onu da bilmiyordu. Bir bölüm ayrılmış, orada yazılan bilgileri de okumuş, ama kavramadığını anladım.

Bilgi, insanlar kitaptan öğrenebilir, okuyabilir, ama algılamak için sorgulamalıdır. Paris'e gitmeden önce, bir arkadaşım ile yorumlamış, niye yapıldığı, önemi vurgulamıştık. Çelik yapılanmanın anlamı, bir simge olarak diğer yapılanmada da bir örnek olmuştur.

6.5. *Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... M.K. Atatürk*

Yorum

Toplumda okuma, yazmayı öğretince, cahillik kalkmadığı anlaşınca, TV ile medya kanalı ile eğitim öğretilmeye çalışılmıştır. Anlamsız olduğu, bilgi sahibi ama beceri oluşmadığı anlaşılmış. Bu açıdan kurslar ile, bire bir, diz, dize eğitim ile öğreneme amacı güdülmekte. Burada eğitilenin talep etmesi, istemesi, mutlu olması önemlidir.

Boğazına kiraz kaçan çocuğunu hastaneye götüren baba, kısaca Hemlich manevrasını bilse idi, çocuğunu kurtarabilecekti. Sorulunca bu manevrayı bildiği anlaşılmış, bu babayı perişan etmiştir.

Cahillik bilgisizlik değil, aktif uygulayamamaktır. Deprem, diploma değil, cahil, uygulamayanın evini yıkar.

6.6. *Milli Eğitim'in gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir. M.K. Atatürk*

Yorum

Genel Kültür eğitimi açısından, amaç, eğitilmiş, işi yapacak eleman, memur yetiştirmektir.

Kültürlere göre eğitimin amacı:

a)-Göçebe Kültüründe: Toplum için birey kendini feda etmelidir, kişi önemli değildir, asker gibi emirlere uymasını öğrenmelidir. Konu fedakârlık değil, zorunlu yaşam için gereklidir.

b)-Tarım Kültüründe: örf, adet ve geleneklere göre yapılanmalı kurallara uymalıdır. Zararında da olsa, yapmalıdır, gözümlü kapar vazifemi yaparım demektedir.

c)-Endüstri Kültüründe: Kurum kültürü olmalı, fabrika, iş yönetmeliğine uymalıdır. Kurala uymalıdır, yoksa işini kaybeder.

d)-Yüksek Teknoloji Kültüründe: uluslararası düzen ve ilkeye uymalı, kişiliğini kaybetmelidir.

e)-Birey Hakları Kültüründe: gerçek kişilik yapısında olmalı, buna uygun yaklaşım, kendi rıza ve sorumluluğunda olmalıdır. Bu söylenir ama uygulanmadığı da gözlenir.

f)-Karma Kültüründe: Yapı devamlı yönetime göre değişmektedir.

Tüm yaklaşımlar temelinde, istenilen yapı:

---ahlaklı kavramı, geleneksel değil, ahlak felsefesi, uluslararası, uygulamaya göre uzmanlarca oluşturulan, etik ilkeler olmalıdır.

---Karakter anlam olarak (sozlukanlamine.com)⁵: 1) Ayırt edici nitelik, 2) Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen ana özellik, öz yapı, ıra, seciye. 3) Bir kimsenin veya bir insan grubunun tutumu, duygulanma ve davranış biçimi, 4) Üstün, manevi özellik, 5) Bir eserde duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kimse.6) Bireyin kendi kendisine egemen olmasını, kendi kendisiyle uyum içinde bulunmasını, düşünüş ve hareketlerinde tutarlı, sağlam kalabilmesini sağlayan özellikler bütünü. 7) Bir türün bireylerinin sahip olduğu biçim, renk, büyüklük, yapı özellikleri. Genlerin

etkisi ile meydana çıkarak dölden döle taşınırlar. 8) Canlının morfolojik ve fizyolojik özelliklerinden her biri. Özet olarak kişilik, özel ve özgün olduğunu algılamaktır.

--- Cumhuriyetçi (sozlukanlamine.com)⁵, toplumun dediğini kabul etmek, ortak akla uymak değil, toplumu dinlemek, halk ve halka yararlı boyutta olmaktır. Her birey diploma almalı yerine, kişiler kendi kapasitelerine göre eğitsel yaklaşım görmeleri bir doğal hakkıdır demek daha cumhuriyetçi olmaktadır. Kelime anlamı: Halkın egemenliği kendi elinde tuttuğu devlet biçimi, kısaca bireyin kendi sorumluluğunu alması, güdülmesi değil, seçmesidir.

---İnkılap (sozlukanlamine.com)⁵: 1) Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme, devrim, reform. 2) Bir durumdan başka bir duruma geçiş, dönüşüm. Değişim bir zaman ve süreç olarak zorunluluktur, ancak bunun ilerleme, gelişim, iyileştirme olması, dönüşümün oluşması ancak eğitim ile olabilir.

---Olumlu olması: yaklaşımlarda olumlular örnek, olumsuzlar ise ibret olmalıdır. Zarar ve zulüm kaçınılması gerekenlerdir. Kötü bizi kaçırmamız, korunmamızı gösterir, bu açıdan yararlıdır, eylem ve karar bizde olmalıdır.

---Atılğan olmak: Eylem olmadan düşünceler, bir işlevsel yaklaşım, eser ve değer yaratmak bir çaba ve çalışma gerektirir, bunun için eğitim ve beceri kazanmak zorunludur. Çocuklar atılğandır ama plan, proje ve düşünce olmadığından sıklıkla başarısız olurlar. Bu açıdan yetişkin, eğitimin anlamı atılğan olanlarda öne çıkmaktadır.

---Başladığının sonunu getirmek: Hekimlik 6 yıl boyunca çeşitli sorunlar ile karşılaşmadır. Eğer bireyin güdüsü kalmaz ise ayrılmalı, başka mesleğe geçmelidir. Zorla sona ulaşılamaz, ulaşılsa da yapılmaz, istek boyutu kaçmıştır.

---Dürüst (sozlukanlamine.com)⁵: 1) Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse) 2) yaptığı iş, kurallara uygun, yanlışsız: a) doğru, düzgün, sağlam, b) bütün, tam ve ayrıca c) Sıhhati yerinde, sağ, sahil, salim olmalıdır. Yapmış olabilir ama istenenden çok farklı olabilir. Hekim olan, hastanın istediğini değil, bilime uygun, hastaya uygun olanı yapmak dürüstlüktür.

---Dürüst (sozlukanlamine.com)⁵:: 1) Düşüncesi olan, 2) Düşünerek davranan, anlayışlı, 3) Kaygılı, tasalı olmaktır. Düşünme akli kullanma, bilim üzere olmayı gerekli kılar. Bir seçicilik boyutu ile, dayandığı, gerekçe de bilimsel veri, kanıta dayalı, gerçek, veri üzere olmalıdır. Kendi algısı ile olan, düşünce değil, iç duygulara göredir.

---İradeli (ileilgili.org)¹⁵: Bir şeyi, isterken, gerekçe ve dayanak önemlidir. İradenin bilime ve veri, gerçekliğe dayanmalı, kanıta dayalı olması beklenir. Kelime anlamı: İstek, dilek. İstenç. Buyruk. Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, İradeyle yapılan, iradi. Herhangi bir dış zorunluluk söz konusu olmadan belirli bir durum karşısında girişilecek eylemi kararlaştıran ve uygulayabilen, iradeli kişi olmasıdır.

---Engelleri aşmaya gücü olması: Bir kişi sorunu tanımlayabilir ama bunu çözmesi için beceri de öğrenmelidir. Bir canlandırma kursunda, ilk sefer tam donanımlı iken, daha sonra eksik malzeme ile yapılması istenir. Her birey ayrı çözüm bulabilir, dayanakları bilimsel gerekçe ve usuller içinde olmalıdır.

Eğitim programları ve sistemlerinin düzenlenmesi:

Yukarıda da bakıldığı gibi, hekimler sadece tıp bilimi değil, birçok insanlık yaklaşımı öğrenir ve beceri kazanırlar.

6.7. En önemli ve verimli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur.
M.K. Atatürk

Yorum

Bir ekonomik, zaman ve uğraşı olarak, bir kişi hangi konuda yatırım, yaklaşım yapmak ister? Akla hemen yaşamak, geçinmek olarak tanımlanabilir.

Türk milleti ise tüm yaklaşımları, kendi yeni neslin yetişmesi üzerine harcamaktadırlar. Kısaca eğitim işidir, bunun da milli olmasını isterler, yabancı görüşler değil, ulusal olmasına dikkat ederler. Yabancı dil öğrenmek bile, bu etkinliğin, millet olarak bakılması, onların düzeyinde, hatta daha ileri olmasını sağlamak olarak ele alınmalıdır.

Eğer doymak istiyorsanız, ona göre yemek yemeniz gerekir, ancak yeterli ve dengeli beslenme boyutunda şişman olmamak için daha önce masadan kalkmanız gerekir. Bu durum, eğitimde geçerli olmaz, devamlı ilerleme, gelişme boyutu ve akademik, bilim, fen üzere olmak gereklidir. Kısaca ömür boyu, doyuma eğitimde ulaşamaz.

Bunun anlamı, kurtuluş için eğitimi görmesidir.

6.8. . *Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. M.K. Atatürk*

Yorum

Kalkınma ve gelişme denilince, birey, toplum ilk planda maddi olanakları düşünür. Mal ve mülk alınması ile, kısaca zenginlik boyutu olması talep edilir istenir.

Buna karşın, ailelerin tek amacı, evlatlarının eğitimi, gelişmesi ve kalkındırılmasıdır.

Yurtdışı eğitim paralı, ülkemizde ise parasız, daha doğrusu sembolik alınan ücret, talep üzerine burs olarak sağlanmakta, kısaca eğitim ücretsiz denilebilir. Ek katkılar da verilmektedir. Dolayısıyla bu ülkenin birincil amacı, halkın en yüksek eğitime kadar yücelmesidir. Zaten ilkökul ötesi, tüm boyutlarda en üs eğitimi sağlamak olmuştur.

Burada, bir toplumun hedefi eğer aydınlatan, aracı olan, gerçeğin, tüm boyutu bilim ve fen üzerine yapılandırıyor, arada görüş ayrılıklarını da bu sistem ile çözmek, orta noktada buluşmak olasıdır. Farklı görüşler olması, doğruyu daha net ortaya koymak çabası olmalıdır. Yalan, yanlış ve iftiralar zaten bilimin aydınlatması ile yok olacaktır.

6.9. *Milli eğitimde süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır. M.K. Atatürk*

Yorum

Ülkemizde toplumun eğitiminin ilkökul veya ortaokul yerine, tüm üniversite ve akademik boyuta çıkarılması ise, talep edene, zorlama ötesi olanaklar sağlanmalıdır. Bunu yağan Ülkemiz dışında nadir ülkeler vardır.

Atatürk boyutu ile her bireyin önü açılmış, tüm köy, kasaba ötesinde de şehirlerde de yapılanma oluşmuştur.

Eğitimde amaç, elbet diploma almak değil, maddi ve manevi boyutta bütün kudretlerin, gücün artmasıdır. Bir Avrupa toplantısında, Türk, her şartta vatani için mücadele etmesi beklenir, bu eğitimin bir parçasıdır, ancak tam tersi davranan olacaktır, bunların oranı %20 altında kalmaktadır. Yurtdışında eğitim ve çalışanların varlığı, Türkiye aleyhine olan yaklaşımları önlediği de bir gerçektir.

6.10. *Eğitimdir ki, bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır ya da esaret ve sefaletle terk eder. M.K. Atatürk*

Yorum

Eğitim ile diploma alınır, kişinin bilgi ve becerisi artar, ekonomik katkı sağlayacağı düşünülməsi bir klasik yaklaşımdır.

Atatürk eğitimi bir varlık nedeni, varlığında bağımsız, özgür ve şanlı yüksek toplum olma gerekçesi olarak görmekte, aksi ise, sefalet ve esaret olduğu da vurgulanmaktadır.

Bu çağda görülen yapıda, petrol zengini olan ülkelerde, maddi gelişim olmasına karşın, kendi bağımsız olmadıkları, petrolü alan, parayı verenlerin güdümünde oldukları görülmektedir.

Ülkemiz, yeterli ekonomik yapısı olmasa bile, insan eğitimi boyutu ile bağımsız karar veren boyuttadır.

Burada tercih para mı, eğitim mi diye sorulunca, aradan geçen süre ile, eğitim olduğu açık ve net ortaya çıkmıştır.

6.11. Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğitimciden yoksun bir millet henüz millet adını almak kabiliyetini kazanmamıştır. Ona basit bir kitle denir, millet denemez. Bir kitle millet olabilmek için mutlaka eğitimcilere, öğretmenlere muhtaçtır. M.K. Atatürk

Yorum

Klasik soru ve cevap, kurtulmak için sana ne lazım denilirse, para denilir. Milli Piyangodan en üst ikramiye alanların 5-6 yıl sonra iflas ettikleri gözlenir. NBA Basket oyuncularının jübile ve son aldıkları ikramiyeden sonra %60 oranından fazlası da bu süreler sonunda iflas etmektedirler. Para saadet getirmemektedir. Parayı banka değil, aktif hizmet işine yatırmak, halkın yararı olan işlere harcamak ise ancak eğitilmiş kişilerin yapacakları olmaktadır.

Kendileri yapamamaları da bir eğitilmiş, uzman danışman görüşü ile yaklaşım yapmalıydılar. Onların öğretmeni gibi olmalıydılar.

Para bir kâğıt varlık iken, onu değere, anlama sokabilmek, ancak eğitilmiş kişilerin işidir. Beş kuruş ve beş milyonun farkı, etkileşim, hizmetin boyutu olmalı, rakamlar olmamalıdır.

6.12. Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. M.K. Atatürk

Yorum

Bir otobüste gidiyorsunuz, Karadeniz Bölgesinde, çay kültürünü sorguluyorsunuz. Rehber size açıklamada bulunuyor, ilk fabrikada ise çay hazırlanışı farklı söyleniyor. Her çay üreten, çay ikram edenler diğerlerini boş verin, temel bu şekilde hazırlanır demektedirler.

Hangisi doğrudur, elbet bir bilene sormanız gerekir. Bu onun tam ve net bildiği değil, görüş sunmalı, diğer eğitilmiş kişiler, eğitim ışığı alanlarda yorumlamalıydılar.

Bana sordular, cevabım her ailenin çay yapma metodu farklıdır, bu açıdan kendi boyutunu diğer yaklaşımın üstünde görmesi doğaldır. Sizler de evde kendi metodunuzu kullanırsınız, bu açıdan yaptığınızı takdir ve üstün görün dedim. Laboratuvarında yapılan çay, distile su ile, cam şişelerde yapılır, rengi, durumu izlenerek içilir dedim ve her biri kendisini üstün görmektedir dedim. Toplum, kendi yaptığı çay usulünü belirterek, gururla bahsetti. Eğitim, tüm otobüsteki kişilerde derin köşelerine kadar ulaşır, yayılırsa, özellikler ile gurur duymak doğaldır.

6.13. Okul genç beyinlere; insanlığa hürmeti, millet ve memleket sevgisini, şerefi, bağımsızlığı öğretir. Bağımsızlık tehlikeye düştüğü zaman onu kurtarmak için takip edilecek en uygun, en güvenli yolu öğretir. Memleket ve milleti kurtarmaya çalışanların aynı zamanda mesleklerinde birer namuslu uzman ve birer bilgin olmaları lazımdır. Bunu sağlayan okuldur. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim nedir, ne olmalıdır, sorusunun cevabı diploma alıp, beceri kazanmak olmadığını, ancak Atatürk söyler denilebilir.

Özellikleri:

- Genç beyinler, yeni nesil, geleceğe yatırım olması, eğitimin amacıdır.
- İnsanlığa hürmet olması ve insanlıkta etik ilkelerde olmak bir yöntemdir, eğitilmelidir
- Sevgi boyutu temeldir, insan, miller ve memleket gibi somut ötesi soyut kavramlar ile sevgi uyumludur. Kısaca Yaratılış ve doğa boyutunda olmalıdır.

- Bağımsızlık, bireyin kendi kararını kendisi vermek, sorumluluğu almak, eğitilmiş ve en üst yapıda, hukuk, adalet içinde olan bir insanın işidir.
- Şeref, çalışarak eser, değer üretenin, kendi ve toplumda oluşturduğu saygı temelinde duyduğu duygudur. Bunu hak etmelidir, bunu da eğitimle sağlayacağı açıktır.

Tüm bunların temelinde bağımsızlıktır. Bir kişinin bağımsız olması için, değerleri farkına varmalı, kendi benliği ile bütünleşmeli, bunu da eğitim ile yapabileceğinin farkına varmalıdır. Eğitimsiz kişi, şu veya bu şekilde bir etkileşim altında, etkisinde kalabilir.

Bu açıdan kendi kararını vermek, sorumluluk almak, en önemli varlık olma özelliği olarak, savunulmalı, korunmalı ve ilerletilmelidir. Korumak, takip etmek ve en güvenliğini bulmak, o yolda yürümek ancak eğitilmiş kişinin işi olabilir.

Tüm bu özellikler eğitim ile sağlanamaz, bireyin içinde olması gereken durum, kalıp ve beyni bağımsız olmalı, namuslu, bilgin, bilgisini doğru ve nimet yolunda kullanan kişi ve uzman olmalıdır.

6.14. En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim denince, her bireyin akında bir kalıp vardır. Kendi neslinin bir kopyasını yetiştirmek anlar. Farklı olursa, anlaşmazlık ve yeni neslin, onarı reddetmesi akla gelir.

Burada ise, muasır medeniyet ötesi hedeflendiğine göre toplum ile çatışma kaçınılmazdır.

Modern, çağdaş eğitim denilen de kabul edilen değildir. Yüksek Teknoloji birey haklarını yok saymaktadır.

Burada cahil olarak tanımlanan, bilgi eksikliği olmadığı açıktır. Zamanımızda bilgi elde edilebilmekte, ama anlamı ve yorumlaması hatalı olmaktadır.

6.15. Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. M.K. Atatürk

Yorum

Kölelik döneminde bağımsızlık ve hürriyeti tadanlar asılır ve yakılarak öldürülürdü. Bağımsızlığı tadan bir kişi bu açıdan diğerlerine de bulaştırmasından korkulurdu. Bunların yakalanması da kendi arkadaşları tarafından yapılır, sahipsiz kişi olmak, güdülmemek, kendi kararını vermenin çok korkunç olduğu işlenirdi.

Yaşamak için yemek, içmek ve bunun için sahibin size gıda vermesi gerekir denirdi. Ancak Bağımsızlığı tadan, besin için bunu satmayacağı açıktır. Ben bulurum, gerekirse dilenirim ama kimsenin kölesi olmam der.

Cumhuriyetçilik ise, birey ve halkın bağımsız, hakimiyetin kayıtsız, şartsız halkta olmasıdır. Kendi yöneticisini seçer, hizmet etmiyorsa değiştirebilir ama hiçbir zaman kölesi olmaz, boynu bükük değil, seni ben seçtim demektedir.

Bu bir eğitim, varlığın oluşumu olup, bunu algılamak için eğitimcilerin de bağımsızlık içinde olmalıdırlar.

6.16. Şimdiye kadar uygulanan eğitim ve öğretim yöntemlerinin milletimizin geri kalmasında en önemli etken olduğu kanısındayım. Onun için bir milli eğitim programından söz ederken, eski devrin boş inançlarından ve yaratılışımızla hiç ilgisi olmayan yabancı fikirlere, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tamamen uzak, milli karakterimiz ve milli tarihimize uyumlu bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın gelişmesi ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. M.K. Atatürk

Yorum

Para yönetimi ve zenginlik ne içindir? Bu eğitilmiş olan ile, sosyal statü kazanma peşinde olan için farklıdır.

Birçok kişi ve toplumları bağlamak, güdümlü hale gelmesi için, maddi boyutu kullanırlar. Daha sonra ise zorlama ile, onları ekonomik sosyal sıkıntı içine sokar, sanki kendileri kurtaracak gibi yapar, gerçekte ise bağımlı kılarlar.

Klasik eğitim yerine, ki bu bağımlı, bir yere dayanma, onun altında olmayı, daha güvenli ve yaşanabilir olarak gördüğü için benimsenmemesi vurgulanmaktadır.

İnanış altında da bir puta, tanrı diyerek tapınmak, ileri değil, yerine kalarak, tatmin duymak, bu Evren değil, diğer Dünya için çalışmak, tüm gerçeklere ters dönme eğitimi kabul anlamını taşımaktadır. Kuran temelinde ise her birey kendi yaptığı ile sorgulanacak, bir günü diğerine uymaması, ilerlemesi ilkesi dışlanmaktadır. Yaratılış bir put değildir.

Atatürk hakkında içki içmesi de bir kalıpsal ithamdır. Hiç sarhoş olduğu görülmemiş, klasik için, boğazı yağlamak olarak geçer, su katılarak sosyal içicilik şeklinde değildir. Bu yapı ile tüm insanların masada serbest konuşması, içini dökmelerini olası kılmaktadır. Ayrıca Kuran akli alan, örten şeyleri yasaklamakta, kısaca kalıp olarak ele almayı kaldırmaktadır.

Kuran^{1, 2} 1) “4/43 Ey iman edenler! Sarhoşken, ne söylediğinizi bilinceye kadar, ... namaza/duaya yaklaşmayın. ... Allah **Afüv**'dür, günahları affeder, **Gafûr**'dur, hataları bağışlar”, ayrıca 2) “16/67 Hurmalıkların meyvelerinden, üzümlerden de sarhoş edici bir içecek ve güzel bir rızık elde edersiniz. İşte bunda, aklını işleten bir topluluk için kesin bir mucize vardır”, şeklinde olası Mikrobiyomlar kesin mucize vardır olarak gözlenmelidir. Buna karşın, 3) 22/2 Onu göreceğiniz gün, ... Sen o gün insanları sarhoşlar halinde görürsün; oysaki onlar sarhoş değildirler, ama Allah'ın azabı çok şiddetlidir”, 4) 37/47 Sersemletme/baş ağrısı yok onda. Sarhoş da olmazlar ondan” şeklinde bazı durumların sarhoş olunmadığı yaklaşım vardır. Alkol yüksek kalori veren (şeker 4Kalori/gram, yağ 9Kalori/g iken alkol 7Kalori/g) yapıda olsa bile, ilk planda metabolize olması için enerji emer, bu nedenle her hücre için toksik yapıdadır, bu açıdan önerilmesi değil, karşı çıkılmaktadır.

Kimseye zarar verilmemesi konusunda ise kesin 48 ayet vardır. Bu açıdan hiç sarhoş olmayan Atatürk için söylenenler Kuran dışı olan ithamlardır.

Kalıp öğreniminin eğitim olarak ele alınırsa geri kalma gerekçesi olacağı açıktır. Bundan kurtulmak için, bilim ve fen üzere olmalı, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür birey olmalıdır. Milli kültür yapısında olmak, gelişimi sağlamak, değişim üzere olmaktır.

6.17. Eğer Cumhurbaşkanı olmasaydım, Eğitim Bakanlığını almak isterdim. M.K. Atatürk

Yorum

Bir Cumhurbaşkanı, temel hedefinin Eğitim Bakanı olmak istemesi, meslek olarak öğretmen, sıfat olarak Başöğretmen denilmesini istemesi, sadece sözel değil, eyleme dayalı da olmalıdır. Atatürk'ün başarılı olması, eğitimde yaptığı bu yaklaşımlar ile olmaktadır.

En üst yönetimde olan bir Eğitim Bakanı, alfabeyi Batı değil, Latin Türk Alfabeleri olarak oluşturması, daha önce yapılan çalışmalarını aktive etmesi önemlidir. Bazı harfler, “ğ, ı, ş” Türk eklemeleridir.

Kökten değişiklikler yapılması ötesi, değişimi gelişim boyutuna dönüştürülmesi de bilim ötesi, yetki boyutu ile alakalıdır. Bu ancak Atatürk'ün işi olabilir.

6.18. İlim ve fen çalışmalarının merkezi okuldur. Bundan dolayı okul lazımdır. Okul adını hep beraber hürmetle, saygıyla analım. M.K. Atatürk

Yorum

Bir eylem için, proje, bunun oluşması için düşünce, plan gerekli, ondan sonra da bireylerin bilgi ve becerili olması, bunun içinde bir yerin olması gerekir. Bu eğitimin olma yeri, okullardır.

Okul sadece eğitim yeri değil, eğitimin planlanması, uygulanması, gerçekleşmesi yeridir.

Her okulun farklı yöntemleri vardır. Bu bir bilimsel yapı içindedir. Dolayısıyla ona göre bir yapı oluşturur.

Farklı yöntemler oluşturan yapıların olması, tek düze değil, farklı yapılarında katkı sağlamasını temin eder. Tıp Fakülteleri bir süre sonra kendisine özgü eğitim vermekte, bu da bir özellik sağlamaktadır.

6.19. Türkiye'nin birkaç yıla sığdırdığı askeri, siyasi, idari inkılâplar sizin, sayın öğretmenler, sizin sosyal ve fikri inkılâptaki başarılarınızla pekiştirilecektir. Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki Cumhuriyet sizden "fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" nesiller ister. M.K. Atatürk

Yorum

Bir insan ilkokulda okuma yazmayı bir yılda öğrenirken, niye 5 yıl, hatta 8 yıl eğitim görmektedir?

Kendisi öğrenebilir, okuyabilir denilebilir. Ama okuduklarının açıklanması, anlatılması, algılanmasının sağlanması ancak öğretmen bir süreç gereklidir. Üniversite eğitimi, Tıp Fakültelerinde 6-7 yıl olması, uygulamayı da eğitim içinde olmasından kaynaklanmaktadır.

Her eğitim özel, özgün hastane bir bakıma okul yeri gerektirir. Bu bir süreçtir.

Tıp Fakültelerinde hekim olabilmek için, etik ilkeler içinde olması, kısaca fikri hür, vicdanı hür ve irfanı hür olmalı, insanları ve insanlığı sevmeli ve bu yolda olmalı, zarar ve zulümden kaçınmalıdır.

6.20. Okul sayesinde, okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı bütün güzellikleriyle gelişir. M. K. Atatürk

Yorum

Eğitim verebilmek için, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür kişi olmalı, kalıp içinde beyni kilitlenmiş kişi olmamalıdır.

Bunun dışında eğitimi verebilecek uygun yer olmalıdır. Teorik yanında beceri yapılabilecek yerler de olmalıdır. Hekimlik mesleği için her hastane değil, Eğitim ve Uygulama Hastaneleri olmalı, eğitim verebilecek boyutta olma ötesinde, buradaki hastalarda buna uygun, kabul edenlerden oluşmalıdır.

Buralarda sadece eğitim denilince, sert kaba bir sistem değil, şiir, edebiyat boyutu da olmalıdır. Tıp Fakültelerinden arada hekim çıkar sözünde de hekimlerin mutlaka sanat yönlerinin olmasının beklenmesidir.

6.21. Memleketi ilim, irfan, ekonomi ve bayındırlık alanlarında da yükseltmek, milletimizin her hususta çok verimli olan kabiliyetlerini geliştirmek, gelecek nesillere sağlam, değişmez ve olumlu bir karakter vermek lazımdır. Bu kutsal amaçları elde etmek için mücadeleye atılanların arasında öğretmenler en önemli ve en hassas yeri almaktadır. M.K. Atatürk

Yorum

Burada söz edilen ilim, ekonomi, bayındırlık ayrı kavramlardır. Öğretmen denilince eğitim boyutu akla gelmekte, ancak tüm Üniversitelerde akademik bireyler de öğretmen, öğretim üyeleridir. Profesör Fransızca öğretmen demektir.

irfan (nedirnedemek.com): 1) Bilmek, anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemal, 2) Gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezgi, varış, 3) Gerçeği sezme, kavrama gücü, 4) Bilme, anlama, sezme, kültür olarak tanımlanmaktadır. Bunun anlamı, bilgiyi, uygulama yapısına indirmek, kavramak, farkındalık ve insanlığı algılamaktır.

Bu bir karakter olarak, bireyler ile bütünleşmelidir.

Burada inanmak, eğitilmek, farkındalık ve çalışarak eser, değer üretmek birlikte bütünleşmesi ile karakter oluşur.

6.22. Öğretmenlik ömür boyu sürececek bir öğrenciliktir. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim anne memesini emerken başlar, doyma, isteme ve tatmin olmayı öğrenmekte, etik ilkeleri kavramaya, sevgide olmayı öğrenmektedir. Ölüm anına kadar da sürmektedir. Ölüm ile toplumun varlık, yokluk algısı açısından bir eğitici olmakta, ancak ölen için süreç tamamlanmıştır.

Hekimlik mesleğinde her olgu, her hasta özel ve özgündür, bu nedenle yaşam sürdürdükçe hekimlikte sürer. Kendisini izlemesi de hekimliğin devamlılığıdır.

6.23. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... Yerinde duran bir şey ise geriye gidiyor, demektir. Bir taraftan genel olan cahilliği yok etmeye çalışmakla beraber, diğer taraftan toplumsal yaşamda bizzat faal ve faydalı, verimli elemanlar yetiştirmek lazımdır. Bu da ilk ve orta öğretimin uygulamalı bir şekilde olmasıyla mümkündür. Ancak bu sayede toplumlar iş adamlarına, sanatkârlarına sahip olur. Elbette milli dehamızı geliştirmek, hislerimizi layık olduğu dereceye çıkarmak için yüksek meslek sahiplerini de yetiştireceğiz. Çocuklarımızı da aynı öğretim derecelerinden geçirerek yetiştireceğiz. M.K. Atatürk

Yorum

Cahillik (nedirnedemek.com): Gençlik, toyluk, deneyimsizlik yüzünden işlenen kusur ifade edilse de kusuru bilmemek, doğru olarak kabul etmek, sosyal olarak kelimeye yüklenen anlam olmaktadır.

1970 yıllarında imal edilen arabalar, 100 Km yolda 25 litre yakıt yakıyor, 54 Beygir gücünde ve kaza durumunda da içinden sağ çıkmak olası değildi. Ayrıca 2500Km'de bakım gerekiyordu. Bu açıdan bakıldığında, zamanımıza göre kullanımı en pahalı araba olurdu. Buradaki vurgu, eski geleneksel denilen yaklaşımda, ideal ötesi kavramların ters edilmesidir. Zamanımızda antik olarak gözükenlerin motorları değiştirilmiştir.

Teknoloji de durmak bile geri kalmaktır. Bu açıdan devamlı değişimi gelişim üzere yapılandırılmalıdır. Hekimler aynı tanı alan hastaları olsa bile tedavileri zamana göre geliştirmeli, hastaya göre yapılandırılmalı, bir bakıma terzilik yapmalıdır. Terzi devamlı değişimi öngörmesi gibi hasta da yapmalıdır. Model aynı olsa bile kumaş farklıdır, yeni yapıdır.

Bunun ilk baştan başladığı, zamanımızda okul öncesinden öğretmen ile, çocuk ve daha küçük yaşlarda da ana okulları ile başlayıp sürdürülmektedir. Başarı için yüksek düzey, uzmanlık, akademik yücelmede sırası ile oluşturmalı, bu nesiller boyu sürdürülmelidir.

6.24. Toplumun düşmanı cehalet, cehaletin düşmanı öğretmendir. M.K. Atatürk

Yorum

Bir insanın bilim, fen, gelişim dışı konuşması, doğru olarak kabul etmesi, bir bakıma onu toplumdaki dışlamaktadır. Zamanımızda Dünya düzdür diyenler olmaktadır. Bu sözü söyleyenler görsele bakmakta, denizden izlem de yapmadıkları anlaşılmalıdır. Aynı zamanda Güneş dönüyor, Dünya değil diyen kişi, her gün sabah ve akşamı örnek göstermektedir.

Tüm bunlar sadece bir açıklama ile değil, geometri, yaratılış ve birçok bilim konusu öğrenmeli, algılamalı ve farkındalık içinde olmalıdırlar.

Cehaleti gerçek gibi söyleyen kişi ile iletişim bile sağlanamaz.

Bu açıdan tüm eğitim konularını eğiten, uzmanlığı ne olursa olsun, bilim, fen üzerine olduğu için, aynı noktaya geleceklerdir. Düşmanları da elbet cehaleti bilim diye sürenlerdir.

6.25. Okullarda öğretim vazifesinin güvenilir ellere teslimini, memleket evladının, o vazifeyi kendine hem bir meslek hem bir ideal sayacak üstün saygıdeğer öğretmenler tarafından yetiştirilmesini sağlamak için öğretmenlik, diğer serbest ve yüksek meslekler gibi, derece, derece ilerlemeye ve her halde refah sağlamaya uygun bir meslek haline

getirilmelidir. Dünyanın her tarafında öğretmenler, toplumun en fedakâr ve saygıdeğer unsurlarıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Bazı kişiler kendilerini hoca olarak tanıtır, ilköğretim diploması bile olmadığını gururla söylerler ve özellikle Kuran^{1, 2} 2/9 **Allah'**ı ve *inanmış olanları aldatma yoluna giderler. Gerçekte ise onlar öz benliklerinden başkasını aldatmıyorlar. Ne var ki, bunun farkında olamıyorlar*" ayrıca "3/24 *Bunun sebebi onların, "Ateş bize sayılı birkaç gün dışında asla dokunmayacaktır" demeleridir. Uydurmuş oldukları yalanlar, dinlerinde kendilerini aldatmaktadır*" derken, arkasından da lakin, ama, yalnız denilerek bunlar gerçek, sizi büyü yaparlarsa bu duayı okuyun derler. Dua Fatihâ "yalnız sana ibadet eder, senden dileriz" sözü iken, Arapça okunduğu için anlaşılmazdır.

Gerçekten eğitim almamış, öğretmenlik sıfatı olmayan kişiler zaten hoca denilmesi bir aldatıcılıktır. Din adamı kavramı yoktur, din, Teoloji eğitimi almış kişiler, üniversite mezunları vardır.

Bunların basit ayrımı: bir kesim, fedakârlık ve saygıdeğer olan kişiler ve bilim üzere, olanlara, eğitim üzerine meslek edinilmesi ile anlaşılmalıdır.

Öğretmenler devamlı ilerleme ve gelişme içindedirler, yeni nesil onlara gelişim atılımını zorunlu kılmaktadır. En iyi eğitim alma, eğitim vermek ile oluşmaktadır.

6.26. İlk ve orta öğretim mutlaka insanlığın ve medeniyetin gerektirdiği ilmi ve fenni versin, fakat o kadar pratik bir şekilde versin ki çocuk okuldan çıktığı zaman aç kalmaya mahkûm olmadığına emin olsun. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim gören bir kişinin, eğitim sonunda aktif yaşam, beceri kazanma boyutunda olmalıdır. Yenidoğan Yoğun Bakım Sertifikasyon eğitiminde, canlandırma modeller üzerinde yapılmakta, daha sonra da aktif uygulamaya göre başarı notu verilmektedir. Bunun yüz üzerinden 85 olması en az nottur. Her kişi tek, tek sınava tutulmaktadır.

Bu açıdan sertifikasyon almış kişi, yapma yeteneği, kontrolör olabilmelidir.

6.27. Bir yandan bilgisizliği ortadan kaldırmaya uğraşırken, bir yandan da memleket evladını toplumsal ve ekonomik hayatta aktif şekilde etkili ve verimli kılabilmek için zorunlu olan ilk bilgileri, uygulamalı bir biçimde vermek metodu eğitimimizin temelini oluşturmalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Bilgi işlevsel olmalı, insanlar bilgin olmalı, beceri ile uygulamalıdır.

Eğitimin toplumsal, ekonomik olarak aktif katkısı belirmelidir. Etkin ve verimli kılabilmelidir. Bir daktilo ile azmayı öğrenen kişi, bilgisayar kullanmayı da bilmeli, aynı zamanda yazıyı bilişim olarak yazabilmelidir. Bilgisayar eğitimi almak değil, amaç yazabilmektir, farklı boyuttur.

Eğitim bir temeldir, bunu daha aktif yola, gelişim ve değişime de uyarlamalıdır.

Bundan sonra gelişimi ve değişimi bilimsel olarak sağlamak düşer, eğitim bina inşa etmek için bir temeldir.

6.28. Öğretmenler her fırsattan yararlanarak halka koşmalı, halk ile beraber olmalı ve halk, öğretmenin çocuğa yalnız alfabe okutan bir varlıktan ibaret olmayacağını anlamalıdır. M.K. Atatürk

Yorum

Eğitim belirli sosyal sınıfın hakkı değildir. Tüm bireylerin doğal hakkıdır. Ücretsiz olan temel eğitim olsa bile, üniversite eğitimi de burs ve fonlar ile ücretsiz gelmektedir.

İnsanın kapasitesi, isteği ve talebine göre yaklaşım yapılması söz konusudur.

Eğitmenlerin vazifesi anaokulundan bu yana, bireyin kapasitesine göre yönlendirilmesi, bilgilendirilmesi, aileye destek olmalarıdır.

Burada eğitici ötesi, danışman, destek veren şekilde oluşmaktadır.

6.29. Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. M.K. Atatürk

Yorum

Cahilliği yok etmek, bilgi vermek ile değil, nesiller boyunca bilim, fen üzere olmak, gerekçe ve dayanaklar veri, kanıtla dayalı olarak bilimsel olmasıdır.

Bir seferlik değil, nesiller süren çabadır.

Her toplumda eğitimi ters boyuta çeken, kalıp ve geçmiş, bilimsel olmayan boyutu çekmek isteyen de olacaktır. Büyü tünden gerçekleşmesi için bilimseldir, ama göz boyama ve aldatma vardır. Bir bilim insanı, buradaki görüntüyü değil, bilimin esasını sorgular.

6.30. Milletimizin siyasi, toplumsal hayatında, milletimizin fikri terbiyesinde rehberimiz ilim ve teknik olacaktır. Mektep sayesinde, mektebin vereceği ilim ve teknik sayesinde ki Türk Milleti, Türk sanatı, ekonomisi, Türk şiir ve edebiyatı, bütün güzelliğiyle gelişir. M. K. Atatürk

Yorum

Rehber, aydınlatıcı bilim ve fen ise, bunun eğitilmesi, görüntü, göz boyama değil, gerçek, yaratılış ve bilim üzere olmak gerekir.

Bu bir disiplin içinde, eğitim yaklaşımı boyutunda olmalı, bunun özel yapılan okullarda olması doğaldır.

Buralarda sadece bilgi ve beceri değil, sanat, ekonomi ve edebiyat ile spor yaklaşımları da öngörülmelidir.

6.31. Yeni nesil, en büyük Cumhuriyetçilik dersini bugünkü öğretmenler topluluğundan ve onların yetiştirecekleri öğretmenlerden alacaktır. M. K. Atatürk

Yorum

Cumhuriyet seçim yaparak idarecileri seçmek değildir. Halkın idaresi, birey hakkının gözetilmesi, savunulması, Kamu, kurum ve kuruluşlardan sakınılmasıdır.

Bu bir eğitim konusu olarak ele alınmaz ise, politikacılar olayı karmaşık hale getirebilirler.

Politika (nedirnedemek.com), polis şehir demek, şehre gidilen yol, Memleket işlerini idare için tutulan ölçülü yol anlamındadır. Ayrıca, Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, siyaset, denilmektedir. Ancak bunun tam tersi olarak, Bir hedefe varmak için karşısındakilerin duygularını okşama, zayıf noktalarından veya aralarındaki uyuşmazlıklardan yararlanma vb. yollarla işini yürütme ve mirasyedi politikasıyla, birikmiş altını, el sürülmedik kaynaklarını har vurup harman savurmak da bu kapsamdadır. Eğitim bu açıdan, yanlış, etik dışı yollara sapmamayı, gerçek, doğru ve hizmet odaklı olmayı belirtir. Diğerleri cahillik ötesi geri dikta yaklaşımıdır.

Bu açıdan cumhuriyet yönetimi ele geçirip menfaat değil, halkı için, halka hizmet ilkesidir.

6.32. Bir millet irfan ordusuna malik olmadıkça, savaş meydanlarında ne kadar parlar zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin yaşayacak neticeleri vermesi, ancak irfan ordusuyla kaimdir. M. K. Atatürk

Yorum

İrfan (nedirnedemek.com) bilmenin ötesidir. 1) Bilmek, anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemal, 2) Gerçeğe ulaştırıcı güçlü sezis, varış, 3) Gerçeği sezme, kavrama gücü, 4) Bilme, anlama, sezme, kültür demektir.

Kavrama, algılama, insanın kendisini tanıması, tanımlamasıdır.

Yunus Emre'nin belirttiği gibi “*ilim, İlim bilmektir/İlim kendin bilmektir/ Sen kendini bilmezsin /Ya nice okumaktır*”.

Burada algılamak, irfan olma anlamındadır.

6.33. Muallimler! Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr muallim ve mürebbilerini sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. M. K. Atatürk

Yorum

Yeni nesli öğretmenlerin yetiştirmesi bir doğal gerçekçilik olarak görülmektedir.

Cumhuriyet, boyutunda olmaları ile yapılan işin fedakârlık olduğu vurgusu vardır.

Öğretmen bu açıdan bir bakıma anne gibi, bireyi koruyup, gözetmesi, eğitim dışında ona yol gösteren, danışmanlık veren olmaktadır.

6.34. Dünyanın her tarafında öğretmenler, insan topluluğunun en fedakâr ve muhterem unsurlarıdır. M. K. Atatürk

Yorum

Öğretmenlerin toplumda, her ülkede de olması gereken yapısı, fedakâr ve muhterem sıfatta olmalarıdır.

Muhterem kelimesi (nedirnedemek.com), 1) İhtiram olunmuş. saygıdeğer, sayılan, 2) Kıymetli ve şerefli kimse, 3) Hürmet görmüş kimselere denilmektedir.

Gerçekten de tüm öğretmenlerimizi bu şekilde hatırlamaktayız.

6.35. Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir. Öğretmenden, eğiticiden mahrum bur millet, henüz bir millet adını alma yeteneğini kazanamamıştır. M. K. Atatürk

Yorum

Bir milletin kurtuluşu, tam tersi yıkılmasından söz edilince, bunu sağlayan para, mal ve mülk olamaz. Petrol çıkması ile zengin ülkelerde gelişim olmadığı belirgindir. Pahalı arabalar, taşıtlar alınmış ama tamir bile edilmediği için, kullanıp atılmıştır.

Bu tür yaklaşımlarda kabile zihniyeti geçerli olur, petrolden hak almak için, kendi aralarında çatışmalar, medeniyet ve barış değil, aldıkları paraları silaha yatırıp, birbirlerini yok ederler.

Burada millet olma, fertlerin belirli mefkûre, ideal üzere bir arada olması, barış ve kardeşliği pekiştirmesi ile olasıdır.

6.36. Öğretmenler! Cumhuriyet sizden, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister. M. K. Atatürk

Yorum

Cumhuriyetin oluşması, yerleşmesi ve devamlılığı için bazı şartlar beklenir.

Bağımsızlık olmadan, kişiler kendi kararını vermeden, serbest seçimde seçme olanağı olmaz.

Vicdanı hür olmayan, bağlı olanlar, sevgi ve insanlıkta barış, kardeşlik kavramını algılayamazlar. Sanırlar ki, bunlar menfaat için bir iletişim aracıdır.

İrfan gelecek ve medeniyetin muasır ötesi oluşması için bir yetenek ötesi, tüm fikir, vicdan ve sevginin bilim ile bütünleşmesidir.

**6.37. Öğretmen bir kandile benzer, kendini tüketerek başkalarına ışık verir. M. K. Atatürk
08-11-2020**

Yorum

Öğretmen işini yaparken bir görev yaptığı, buna göre de maaş aldığı düşünülebilir. Bu durumda fedakarlıktan söz etmek doğru olmayacaktır. Ancak asker de görevini yapar denebilir ama hayatını tehlikeye atacaktır. Öğretmenlerin de aynı işlevde olması aykırı gelebilir.

Klasik, yerleşik düzenin devamlılığını isteyen, bunu bir varlık gerekçesi olarak görenler, öğretmenlere, kısaca eğitime karşı çıkacaklardır. Matbaanın gecikmesi, Arap harfleri ile el ile yazılması açısından olmuş, Latin harfli olanlar basılmıştır. Bu boyut daha sonra matbaayı istemiyoruz isyanlarına dönüşmüştür, olay amacından saptırılmıştır.

Burada öğretmenlerin, kendileri bir işlev olarak yok olsalar bile, varlığın devamı, medeniyetin sürdürülmesi için, bir binada taş olarak kalmaya razıdırlar. Burada yeni neslin yetişmesi, eğitilmesi ile ancak bu sağlanabilecektir.

6.38. En önemli ve feyizli görevlerimiz, milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde mutlaka muzaffer olmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu suretler olur. M. K. Atatürk

Yorum

Eğitim bir toplumun aydınlanması, bilinçlenmesi ve halkın kendisinin farkına varmasıdır. Bu düzeye çıkamayan kişi ve toplumlara zafer kazanması bile düşünülemez, manda ve bağımlı olmaları kaçınılmazdır.

Afrika sömürgelerinin ayağa kalkamaması, kalkanların, kısaca eğitilmişlerin ise, milyonlarca kişinin yok edilip, öldürülmesi ile eski kölelik düzeninin sağlandığı gözlenmiştir.

Bir millerin kurtuluşu bu açıdan eğitim olacaktır, olmasını istemeyenlerde eğitimin sömürge süzeni olması için çaba sarf ederler.

6.39. Bir milleti hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum olarak yaşatan da köleliğe, yoksulluğa düşüren de eğitimidir. M. K. Atatürk

Yorum

Tarihsel bakış açısında, bazı toplumlarda, köleler eğitime tabi tutulmakta ve var oluş açısından köle olmak zorunlu diye eğitilirler.

Köpekler 3 ay doldurduktan sonra eğitim alması istenildi, kitaplara bakılarak, eğitim yaklaşımları öğrenilmeye çalışıldı. Yavru köpeğe otur diyeceksiniz, oturunca ödül, oturmaz ise de gazete kâğıdı ile hafif başına vuracaksınız denilmekte idi. Oğluma kitabı verdim, diğer kitaplarda da benzer yaklaşım önerdiği için, bizimkiler bu türde terbiyesiz olsun istedik.

Sonuçta, köpeğimize gel denince bakıyor, gel birlikte TV seyredelim deyince gelip oturuyordu. Emir ile değil, yapılacakları anlatma ile işlev oluşuyordu, aynen insan gibi oldu, robot olmadı. Diğer köpekler, kim olursa olsun, otur, kalk deyince yapar ve ödül ister, aynen köle gibidirler. Bu açıdan eğitim, hayvan bile olsa, kararını kendi düşüncesi ile vermesi ile ancak olabilir.

6.40. Ülkemizi gerçek hedefe, gerçek mutluluğa kavuşturmak için iki orduya ihtiyaç vardır: Biri vatanımızı kurtaran asker ordusu, diğeri ulusumuzun geleceğini yoğuran irfan (bilim, kültür) ordusudur. M. K. Atatürk

Yorum

Zafer için, savunma boyutu önemlidir. Korunma ve gözetme bir olayın olmaması için alınacak tedbirler ile ayakta kalmak olasıdır.

Savaşta bile teçhizattan daha önemli yürek meselesidir. Bir asker mermim bitti diyerek çekilirken, süngü tak hücum denilmiş ve süngüyü tekrar savaş meydanında tutan askerlerimiz

olmuştur. Makineli ateşe karşı süngü ile çıkmak delilik olarak görülebilir, ancak sıkacağı mermi kadar, askerin ulaşması söz konusu olduğu için, hücum emri verilince, çil yavrusu gibi kaçtıkları gözlenmektedir.

Her savaşta kaçan asker olur denilerek, geride bir makineli, kaçan askerleri öldürmek için bulunur. Askeri eğitimde, Türk ordusu için, hücumda daha ileri gitmesin denilerek, ileride engel konulur.

Burada da milleti oluşturan, her Türk bir askerdir, nitekim askeri eğitim alır, Vatan görevidir, aynı zamanda da eğitim alarak bir bilim, kültür neferi de olmaya çalışır.

6.41. Dünyanın her yerinde öğretmenler toplumun en özverili ve en saygıdeğer öğeleridir. M. K. Atatürk

Yorum

Bir kişiyi eğitmek en zordur. İnsan en sorunlu eğitim olarak kendisini görür. Bir konuda çaba harcar, öğrenmeye çalışır ama akli yatmaz, zihni çalışmaz ise algılayamaz. Okuması kavrayacağı anlamını taşımaz.

Hekimlikte bu açıdan ilk sene bile hasta ile karşılaşılır, ekipte bir partner, bir eleman olmayı öğrenir. Sonra aşama, aşama ileri düzeyde katkı sağlamayı ve sorumlu olmayı öğrenir. Sorumlu olunca da diplomaya hak kazanır.

Burada öğrenilmesi gereken işlemde çok, insana insan gibi davranma, insancıl olma, sorunu olana empati yapmak ve sevgi ile yaklaşmayı öğrenmedir. Bunu yapamayan zaten hekim olamaz, mezun olması için diploma verilmez, başka dala geçer.

6.42. Ordularımızın kazandığı zafer, sizin eğitim ordularınızın kazanacağı zaferler için yol açtı. Gerçek zaferi siz, Öğretmenler kazanacaksınız. Bunu başaracağınızdan kuşku yoktur. Sarsılmaz bir inançla ben ve arkadaşlarım sizi gözeteceğiz... Sizin karşılaştığınız tüm engelleri kıracağız. M. K. Atatürk

Yorum

Türk askeri yapısında, er, savaş meydanında, askerlerle birlikte, 30-50 kişinin yönetimi yedek subay, üniversite diploması olan kişidir. Hiçbir dönemde teslim oldukları gözlenmemiştir.

Zafer kazanmak için, Osmanlı'da ilk yerleşim yerine medrese kurulur ve hocalar gönderilir, bunlar aynı zamanda askeri komutanlık yaparlardı.

Şüphe, tereddüt ve acaba demek başarmayı zayıflatma ötesi, kaybetmeye kapı açar. Türk askeri ölürüm, geri dönmek, vatan sağ olsun dedikten sonra kaybetme olasılığı kalkar.

Bu açıdan 64 bin teröristi eğitim verdiler, silahlandırdılar, ancak karşı silah kullanan 3,500 kişi sonra, teslim olma ötesinde, Türk tarafına geçtiler ve düzen, barış sağlandı. Başka şekilde yaklaşım, tüm insanları yukarıdan bombalayıp, hepsini öldürmek olurdu, siviller ile 100 bin üstü kişi öldürülmüş ama insan kalmadığı için, barışın anlamı da olmayacaktır.

6.43. Bir topluluk ulus olabilmek için mutlaka eğitimciler, öğretmenlere muhtaçtır. Onlardır ki toplumu gerçek bir ulus haline getirirler. M. K. Atatürk

Yorum

Ulus kelimesi (nedirnedemek.com): 1) Millet, 2) Halk, 3) Belli bir sınır içinde yaşayan ve halk kültürüyle seçkin kültürünü yaratan insanların oluşturduğu siyasal toplum demektir.

İnsanların bir kalabalık değil, belirli eğitimsel boyutta olmalıdırlar. Bunun oluşması için eğitici, öğretmenlere gereksinim vardır.

Burada topluluğun, ulus olması olayıdır.

6.44. Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın (kültürün) müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik (uygulama) mevkiine konduğu vakit Türk milleti yükselecektir. M. K. Atatürk

Yorum

Bir birey en üst düzeyde eğitim almış, beceri kazanmış olsun, hekim olarak görev başlasın. Bunu tatbik edeceği insan, hasta, ortam, hastane olmaz ise, masa başında etkinlik gösteremez. Yükselme ve yükselme, uygulama sonunda elde edilen boyuta göre olacaktır. Bunun için medikal ilim ve fende olunmalıdır.

6.45. Okul sayesinde, okulun vereceği ilim ve fen sayesinde ki Türk milleti, Türk sanatı, Türk ekonomisi, Türk edebiyatı bütün güzellikleriyle gelişir. M. K. Atatürk

Yorum

Eğitim bir fert boyutu ötesinde bir teşkilat ve yapı gerekli kılar. Bu okullardır. Farklı yapıda ve müfredatta okulların olması ile eğitimde çeşitlenme sağlanabilir.

Sanat, edebiyat ve ekonomi gibi konular ayrıca özellik kazanmaktadır. Kopya değil, kendi halkımız ve ulusumuza uygun yapı ve çözümler olmalıdır.

Bunlar okul sayesinde olası, ancak denetleme Milli ve Ulusal olarak Bakanlık olmalıdır.

6.46. Bir millet, savaş meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin, o zaferlerin yaşayacak sonuçlar vermesi ancak irfan ordusuyla kaimdir. M. K. Atatürk

Yorum

Savaş sonunda tüm medeniyet, yerleşim yerleri yıkılır yok olur. Ölen insanlar yetişmiş bireylerdir, kayıplar karşılanamaz. Zafer hakikaten ne anlama gelir diye düşünülebilir.

Bu açıdan zafer bu açıdan, ancak irfan ordusu ile, geri kalanların moral, eğitim gücü ile bir noktaya gelebilir.

Ülkemizde subaylık, üniversite mezunları görevi olduğu için, anlaşma yapılırken, yok olmanız, perişan olmanız mukadder denilmiş, bize muhtaç olacaksınız denilmiş, ancak tam tersinin olması, irfan ordusu kabiliyeti ile oluşmuştur.

6.47. Geleceğin güvencesi sağlam temellere dayalı bir eğitime, eğitim ise öğretmene dayalıdır. M. K. Atatürk

Yorum

Gelecek öğretmene dayalı olduğu için önemli olan öğretmenin yapısıdır. Sağlam temele dayalı eğitim verecek yapıda olmalıdır.

Hekimlik mesleğinde etik ilkelerin olduğu gibi eğitimde de öğretmenlerin uymaları gereken etik ilkeler vardır. Buna uymadığı durumda meslekten ihraç edilirler.

Öğretmenin etik ilkesinin ilk maddesi sevgidir, sevgi içinde olmasıdır.

6.48. Milli Eğitim programımızın, Milli Eğitim siyasetimizin temel taşı, cahilliğin yok edilmesidir. Cahillik yok edilmedikçe, yerimizdeyiz... M. K. Atatürk

Yorum

Eğitim sözünden söz ediliyor, geleneksel ve kalıp, eski kültürel değerleri öne çıkardığımızda, bu söz eğitimin anlamı olmamaktadır.

Ulusal kültür, geleneksel boyut denilince, bir yere gidecekseniz, mutlaka at ile gideceksiniz anlamı taşımaz.

Geride olan, geçmiştir, bize örnek veya ibrettir, daha ileri, gelişime açık olmalıdır.

Eğitim, geçmişte olanı alıp, ilerletmek ve geliştirmek olmalıdır, geride oluşanlar elbet ders olarak ele alınmalı ama geleceği yapılandırmanın olmamalıdır.

6.49. En önemli ve verimli vazifelerimiz milli eğitim işleridir. Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. M. K. Atatürk

Yorum

Bir işin sonuna varmadan, bir yemeği pişirmek değil, yemeden, metabolize etmeden, faydalanmadan bir anlamı olmaz. Bu açıdan yaklaşımlarda da elde edile sonucun irdelenmesi gerekir.

Hekimlikte izlem ve tedavi sonrası bile irdelene gerekmektedir. Bu açıdan sadece ilaç verme, tedavi etmek değil, hastalanmayı önlemek, insanları sağlıklı tutmak da bir gerektir. Hatta tedavinin önündedir.

Eğitimde de diploma almanın ötesinde, insanların uzman olarak, yararlı ve etkin olması boyutu ötesinde işlev gerekir. Eğitim yeni nesle eğitimin aktarılması, eskinin aynen kopyası değil, yeni gelişim ve değişimi de yapabilecek kapasitede olmasıdır.

Bu nedenle en önemli amaç, eğitim olmakta, ulusal yaklaşım ile, milletin kurtuluş boyutunu yakalamaktır. Bunun anlamı tedavi etmek değil, sağlıklı olmak, sağlığın korunması gibi, muasır medeniyet düzeyi dışında da ileri olması konusudur.

6.50. Hayatta en hakiki mürşit ilimdir. M. K. Atatürk

Yorum

Bir konuda odaya girince, içindekileri görmek için, lambayı yakmak gerekir. Bu aydınlanma belirli düzeyde olmalı, gözler ile seçilebilmek öne çıkmaktadır. Kapanma endişesi de olmamalı, çünkü kapatılınca insan ne yapacağını bilemez.

Aydınlanmanın ömür boyu sürmesi, kapatılması söz konusu olmaması ancak eğitim ile kazanılan olmaktadır.

Eğitimin aydınlatması, ömür boyu sürmektedir.

Arabada aydınlatma gibi, bizi devamlı ileri, gelişime doğru gitmemizi sağlamalı, yoksa neden aydınlanma istediğimiz sorgulanır olur.

6.51. Milli eğitimde süratle yüksek bir seviyeye çıkacak olan bir milletin, hayat mücadelesinde maddi ve manevi bütün kudretlerinin artacağı muhakkaktır. M. K. Atatürk

Yorum

Bir prematürenin bakımı ve sorunların çözümünde, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışmak, sadece hekim olmak, sertifika eğitimi almak, kurslara katılmak, beceri kazandırır ama sorumluluk almaya yeterli değildir.

Yüksek düzeyde bakım, sağlıklı taburcu oranı, mortalite ve morbidite azalması ve kontrollerde de sorunsuz büyüme ve gelişmesi beklemek ancak üstün eğitimli uzmanlar ile olasıdır.

Sağlık Bakanlığı, Çocuk Hekimliği üstüne Yandal uzmanlık olarak Neonatoloji yapanları ancak bulunma, sorumlu olma müsaadesi ve ünitenin oluşması için gerekli görmektedir.

Burada sadece maddi ve hasta bakımı değil, tüm manevi, arkadaşlık değerleri yücelmesi, kudretli olmasını da sağlar. Başarı, yeniden yaşam hakkı, sağlıklı prematüre taburu olması demek, bir kutlama, bir mutluluk gerekçesi ve kudretin varlığını hissetmek, şükretmen anıdır. Manevi değerlerin yücelmesi, Yaratılışa dayanmanın şükrüdür.

6.52. Milli eğitim ışığının memleketin en derin köşelerine kadar ulaşmasına, yayılmasına özellikle dikkat ediyoruz. M. K. Atatürk

Yorum

Eğitim bir bilgi hazinesi öğrenmek, ezberlemek olmadığı, aydınlattığı boyut ile görmek, algılamak, bir değişim olduğu kavranması ve kavratılması önemlidir.

Bu sadece bir grup değil, tüm halka, tüm ülkeye yayılması, sosyal bir sınıfın hakkı değil tüm insanların olması önemlidir.

Aydınlanmanın yayılması önemli gelişme ve ilerletilmesi, medeniyet ötesine taşınması da önemlidir.

Aydınlatıcı ışık tanımı, kötülük, zarar ve zulme olmayacağı açıktır.

6.53. ... En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır. M. K. Atatürk

Yorum

Savaş topyekûn bir mücadeledir. Her kaynağı kullanmak gerekir. Bu bir çalışma, mücadele, uğraşı ötesidir. Bu varlığın oluşması, devamlılığı ve korunmasıdır. Var olmak ile yok olmak arası değil, yoklukta zaten kişilik oluşmaz, birey yoktur.

İstiklal, bağımsızlık bu açıdan en önemli durumdur.

Bunun anlamını kavramak bir eğitim gerektirir.

Diploma alan kişi, varlığın devamlılığı için, manda veya üstün gücü kabul edebilir. Bu temelde yokluğa gidiş olduğu algısı ile mücadele etmeli, bu bilinçte olmalıdır.

SON SÖZ

Atatürk'ün sözlerinin doğrudan belirtildiği, yorum ve irdeleme yapılmadığı görülmektedir. Bu Makalede ise her görüş, birden fazla kaynağa göre aynı sözler alınmış olmasına karşın, yorumlanmıştır.

Atatürk'ün sözlerinde bir ayırım, farklılık veya aykırı hususlar görülemez, tümü birbirini destekler şeklindedir.

Atatürk'ün Tekke, tarikat ve zaviye sözleri

Atatürk eğitime büyük ağırlık verirken, kendilerini eğitimci, ruh ve sosyal kalkındırıcı olarak tanımlayan, buna karşın İslam dininde din adamı olmadığı algısı örtülen bir durumdan bahsedilmektedir. Sadece hoca olabilir, din konusunda da Kuran 109/6: ayette “*senin dinin sana, benimki bana*” vurgusu ile 622 yılındaki Medine Antlaşması, bir Anayasa kavramında özelliklerde de herhangi bir şefaath kabul edilmeyeceği vurgusu ile açık ve net belirtmektedirler. Bu açıdan olaya saptırmak değil, bilimsel ve gerçek üzerinde bakılmalıdır. Kalıp içinde, peşin yargı ile bakan elbet doğruyu göremez, algılayamaz.

[Atatürk'ün Tekkeler ve Tarikatlar ile ilgili Sözleri – Görüşleri \(ataturkinkilaplari.com\)](http://ataturkinkilaplari.com)¹⁶

1) Tekkeler Hakkındaki Düşünceleri: Tekkeler kesinlikle kapanmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti, her kolda doğru yolu gösterecek güce sahiptir. Hiçbirimiz tekkelerin uyarmasına muhtaç değiliz. Biz uygarlıktan, bilim ve teknikten kuvvet alıyoruz ve ona göre yürüyoruz; başka bir şey tanımıyoruz. Doğru yoldan sapmışların amacı, halkı kendinden geçmiş ve Abdal yapmaktır. Halbuki halkımız, Abdal ve kendinden geçmiş olmamaya karar vermiştir. Bunlar basit bir iş görünür; fakat önemi vardır. Biz dünya ailesi içinde uygarız. Her görüş noktasından uygarlığın gereklerini uygulayacağız. M. K. Atatürk. 1925 (Mustafa Selim İmce, Atatürk'ün Ş.D.K. ve İS., s.68)

Yorum

Tekkeler birey ve toplumu kurtarma amacıyla oluşmuş ise, niye kapatılmalıdır? Kendilerine uyanlar belirli bir puta/Tanrı modeline tapınmalı, emirlere uymalı, benliğini kaybetmeli, bir koyun gibi çobanlar tarafından güdülmelidir. Bilgi verme değil emir verirler, bireyin sorumlu olması değil, emire uymasına bakarlar. Bu bir kalıba oturtmak olup, bu Kuran ve tüm inanç kitaplarında yasaklanmış olmasına karşın, sanki dini, ilahi gücü varmış gibi uydurmalar, büyü ve epik hikayeler ile bilim dışı süslemeler ile hakimiyet kurmak isterler. Bu açıdan düzeltme olanağı olmayan şey kapatılmalıdır.

Bilim doğru yolu gösterecek yapıdadır, kanıta dayalı olunmalıdır. Uyarımlar tamamen bilim dışı olduğu için Tarikatların ifadeleri geçersiz, beyin yıkama ve aldatma üzerinedir. Uygarlık, bilim, teknoloji ve uygulama ile yaklaşım, eğitim yapılmalıdır.

Epik tarihsel destanlar, halk arasında yayılan masallar, gerçek gibi algılanması ile, bazı kişilerin sanki geleceği bilir, şefaata yapıcı, özel Cennet anahtarı verir yaklaşımları ile insanları köle yaparlar.

Abdal kelime anlamı olarak (www.nedirnedemek.com)⁶: 1) Safeviler devrinde İran'da yaşayan Türk oymaklarından biri, 2) Bir şeye akıl yormak istemeyen, tevekkülcü, kalender meşrep. 3) Tarikat mensubu, dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş kimse, 4) Anadolu'da yaşayan oymaklardan bazısı, 5) Genel olarak gezginci dervişlere verilen ad, 6) Dilenci kılık, üstü başı perişan kimse, 7) Anadolu'da göçebe bir halkın adı, 8) Afganistan'da bir Türk boyunun adı, 9) Üstü başı perişan kimse, 10) Yetmiş ermişe verilen ad, 11) Gezgin derviş, 12) Temiz kalpli, 13) Hile bilmez, 14) Bektaşî, 15) Derviş, 16) Safdil, ahmak, bön.

Özet olarak, bu evrenden elini çeken, Budistler gibi, bir bakıma topluma parazit gibi bakılması gereken, kaderci yapıdır. Kuran'da kader kavramı tümünden yanlış yorumlanmakta, *bir günü bir gününe uyan aldanmıştır* prensibi dışlanamaz.

Uygarlığın gereği uygulanması, tüm halkın bilimsel eğitimden geçmesi demektir.

2) ***Tarikat Yapılanması ile İlgili Görüşü: Ölümlerden yardım istemek, uygar bir toplum için ayıptır. Var olan tarikatların amacı kendilerine bağlı olan kimseleri dünyevî ve manevî yaşamda mutluluğa erdirmekten başka ne olabilir? Bugün bilimin, tekniğin, bütün kapsamıyla uygarlığın alevi karşısında filân veya falan şeyhin yol göstermesiyle maddî ve manevî mutluluk arayacak kadar ilkel insanların Türkiye topluluğunda varlığını asla kabul etmiyorum. Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru ve en gerçek tarikat, uygarlık tarikatıdır. M. K. Atatürk 1925 (Atatürk'ün S.D.II, S. 215)***

Yorum

Varlık bu Evrende olmaktadır, ölümden sonraki yapı da bu dünyadaki fiil, eser ve değerlerin sonucu olmaktadır. *Baki kalan hoş bir sedadır.* İbadet, eski İbranice, çalışarak değer, eser üretmektir.

Mutluluğa erdirmek adı altında ise eziyet, işkence gerekli görülmektedir. Kast olan toplumlarda, üst, orta ve alt olup, her birinde de bu şekilde yaklaşım yapılır. Her kastta olan ölünce bir üst kastta yeniden dünyaya gelecek, bu açıdan ortalama 12 kast ile mutluluk, zenginliğe ulaşılacaktır aldatmacası gündeme gelmektedir.

Ortaya çıkan şeyhler ise, hoca olmanın ötesinde, kendilerinde bir üstünlük olduğu, geleceği bildiği, buna göre yaklaşımlar önerdiği söylenir. Basit olarak, ona inanan, gizli el ile, kendilerince, maddi kaynak sağlanmakta, kısaca aldatılmaktadır.

Tarikat bir hedefe gitmek için yol anlamında ise, medeniyet hedefi, bilim, ilim, ifan ile oluşabilir, gerçek uygarlık yoludur.

M. Kemal Atatürk'ün Cemaatlerle ilgili sözleri var mı? – Belgelerle Gerçek Tarih

(belgelerlegercektarih.com)¹⁷

3) ***“Efendiler, biz tekke ve zaviyeleri din düşmanı olduğumuz için değil; bilakis bu tip yapılar, din ve devlet düşmanı olduğu, Selçuklu ve Osmanlı'yı bu yüzden batıracağı için yasakladık. Çok değil, yüz yıla kalmadan eğer bu sözlerime dikkat etmezseniz göreceksiniz ki; bazı kişiler, bazı cemaatlerle bir araya gelerek bizlerin din düşmanı olduğunu öne sürecek, sizlerin oyunu alarak başa geçecek ama sıra devleti bölüşmeye geldiğinde birbirine düşeceklerdir.” M. K. Atatürk***

Yorum

Kerbela olayından sonra yeni bir yapı oluşturulmuş, Hristiyan Katolik yapı, İran'da mallalar, Yahudi geleneksel yapı, Arap devletlerinde etkin olmuştur. Türkler doğrudan Kuran temelinde olduğu, Şeriatı kabul etmediği, kendileri çıkardıkları kanunlar ile yaklaşım yaptığı gerçektir. Buna karşın olaylardan kurtulamamışlardır.

Halife kaldırılmış, Diyanet olarak Devlete bağlanmış, tarikatların etkisi değil, gerçek hukuksal yapı kurulmuştur.

Bu yaklaşım değil, doğrudan inanışları bağımsız kılan, Kuran temelli boyuttur.

Kuran temelli, bölünmenin dinde kabul edilmediği vurguları

Kuran İslam dininin oluşumunu ortaya koyar. **109/6 Sizin dininiz sizin içindir, benim dinim de benim içindir**, ifadesi açık ve nettir.

Bilim, açık veri, kanılara dayalı, Yaratılış, doğa kuralları içindedir, her olgu, durum ise farklı, özel ve özgündür. Buna karşın, parçalanma ve bölünme, kendilerini özel ve özgün oluşturup, klan, kabile olarak ele alarak, mutlu olmakta ve ayrışmaktadırlar.

*3/103 Hep birlikte Allah'ın ipine yapışın, **firkalara bölünüp parçalanmayın**; Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Birbirinizin düşmanı idiniz, Allah kalplerinizi uzlaştırıp kaynaştırdı da O'nun nimeti sayesinde kardeşler haline geldiniz. Ateşten bir çukurun kenarında idiniz; sizi oradan kurtardı. Allah size ayetlerini bu şekilde açıklıyor ki, doğruya ve güzele yol bulasınız*

6/159 Dinlerini parça parça edip firkalara/hiziplere bölünenler var ya, senin onlarla hiçbir ilişkin yoktur. Onların işi Allah'a kalmıştır. Allah onlara, yapıp ettiklerini haber verecektir.

*12/39 "Ey benim zindan arkadaşlarım! **Parçalara bölünüp firkalarmış rabler mi daha hayırlıdır, Vâhid ve Kâhâr olan Allah mı?"***

*42/13 Sizin için, dinden, Nuh'a önerdiğini, sana vah yettiğini, İbrahim'e, Mûsa'ya ve İsa'ya önerdiğimizi şöyle diyerek kanunlaştırdı: "**Dini dosdoğru tutun; onda bölünüp firkalara ayrılmayın!**" Onları çağırdığın bu tutum, şirke bulaşanlara çok ağır gelmiştir. Allah, dilediğini kendisi için seçer ve hakka yönelenleri kendisine iletir*

*42/14 **Kendilerine ilim geldikten sonra, sadece aralarındaki kıskançlık ve azgınlık yüzünden firkalara bölündüler.** Eğer belli bir süreye kadar erteleme sözü Rabbinden gelmiş olmasaydı, aralarında iş mutlaka bitirilirdi. Onların ardından kitaba mirasçı olanlar da onun hakkında, işkillendiren bir kuşku içindedirler*

*98/5 Kitap verilmiş olanlar, **kendilerine beyyine/açık delil geldikten sonradır ki parçalanıp bölündüler.***

ÖZET: İnanış bireye aittir, karışılmaz, sorgulanamaz, kaç insan varsa, 8 milyar üstü farklı inanış olduğu varsayılır.

ÖZET

Tarikatların görüşleri incelendiği zaman, İslam'da kalıpcı olanların inanan olmadığı vurgusu (49/14: ... iman etmediniz, Eslemna/kalıba uyduk deyin, iman bilincinizde açıklık kazanıp yerleşmemiştir...) açık iken, tarikatlar eslemna tanımındadır. Din dışıdır, Kuran ayetlerini düşürürler, iptal ederler. Hilafet zamanında toplanıp yakılan sözleri, 300 yıl sonra daha doğru kabul ederek, kendilerine göre bir din oluştururlar ve bunu hâkim kılarlar. Kerbela hadisesinde, artık İslam öldü, yeni din geldi demişler, yeni Kuran dışı kuralları etkin yapmışlardır.

Atatürk'ün sözü "*Türk, öğren, çalış, güven*" Arapça olarak bakıldığına, "*Ey Nas, Ya Sin, ikra (oku, eğitim al, eğitim ver), abd (ibadet, çalışarak değer, eser üret), imn (iman, inanmak,*

güvenmek” yaklaşımı olarak bakıldığında temel Kuran temelinin kavranması ile tarikattan uzaklaşmanın gerekli olduğu ortadadır.

Teorik Bilginin Pratik Uygulama örneği

Eğitici teorik öğretisini pratik ile bütünleştirmelidir.

Örnek olarak prematüre beslenmesi için:

1)-İlk planda başka anne sütü alınması, bunun bir geleneksel süt anne boyutunda olması planlandı.

2)-Çeşitli teknolojik süt ürünleri veya yarı enzimatik parçalanmış ürünlere geçildi.

3)-Probiyotik eklenmesi ile flora oluşmasına çalışıldı.

4)-Anne sütünün mukayese edilemeyeceği, bu açıdan emzirmeye dönüş olmuştur.

5)-Kanguru metodu ile anne ile bebek cilt, cilde temas öngörülmüştür.

6)-Anne sütünün doğrudan alınıp bebeğe verilmesi, anne-bebek iletişimi ile süt sağılması boyutu dahil, farklı düzen ile biyolojik oluşuma dönüşmüştür.

Bu durum kolay, zaten yapılan değil, hekim, hemşire be personel olarak, tümünden büyük her bebeğe göre ekip ve yaklaşım planlamasına gerek duyulmuştur.

İktisadın Talim ve Terbiye ile çözümlenmesinin vurgusu

Atatürk Kalkınma boyutunu sıklıkla İktisat başlığı altında ele almaktadır. Burada Devlet yapılanması değil, halkın kalkınması vurgusu açıktır. Ticarete deste demek, tüccara deste değil, tüm ticaret yapan tüm kesimi duruma göre destek çıkmak anlamındadır. Başka tanım ile kooperatif, kurum, kuruluş ve vakıf gibi anonim kuruluşlar dikkate alınmalıdır.

Halk denilince özel sektör değil, birey olarak toplumun kalkınması, ortak kalkınma yapısıdır. Devlet ise halkı koruyup, gözeten olması gereklidir.

19 Mayıs 1923 İzmir İktisat Kongre Konuşması

[Türkiye İktisat Kongresi'ni Açış Söylevi İzmir | Atatürk Araştırma Merkezi \(atam.gov.tr\)](https://atam.gov.tr)¹⁸

Türkiye İktisat Kongresi'ni Açış Söylevi İzmir

Efendiler!

Aziz Türkiye'mizin iktisadî yükselme gereklerini aramak ve bulmak gibi vatanî, hayatî ve millî bir kutsal amaç için bugün burada toplanmış olan sizlerin, saygıdeğer halk temsilcilerinin karşısında bulunmakla çok mutlu ve sevinçliyim. Efendiler! uzun ihmallere ve derin ilgisizlik ile geçen yüzyılların iktisadî yapımızda açtığı yaraları tedavi etmek, tedavi çarelerini aramak ve memleketi bayındırlığa, millî bir rahatlığa, mutluluğa ve servete ulaştıracak yolları bulmak için gerçekleşecek çalışmanızın çok kıymetli ve başarılı sonuçlara ulaşmasını dilerim.

Arkadaşlar, sizler doğrudan doğruya milletimizi oluşturan halk sınıflarının içinden geliyorsunuz ve onlar tarafından seçilmiş olarak geliyorsunuz. Bunun için memleketimizin, milletimizin halini, ihtiyacını ve milletimizin emellerini, üzüntülerini yakından biliyorsunuz. Herkesten daha iyi biliyorsunuz. Sizin söyleyeceğiniz sözler, alınması gerektiğini söyleyeceğiniz önlemler; doğrudan doğruya halkın dilinden söylenmiş gibi kabul olunur. Bu, en büyük doğrudur. **Zira halkın sesi, hakkın sesidir.**

Efendiler, tarih., milletlerin yükselme ve düşmesi sebeplerini ararken birçok siyasî, askerî, sosyal nedenler bulmakta ve saymaktadır. Şüphe yok, bütün bu nedenler, sosyal olaylarda etkilidir. Fakat bir milletin doğrudan doğruya hayatıyla, yükselmesiyle, düşmesiyle ilgili ve ilişkili olan milletin ekonomisidir. Tarihin ve tecrübenin belirlediği bu gerçek, bizim millî hayatımızda ve millî tarihimizde de tamamen görülmüştür. Gerçekten Türk tarihi araştırılırsa bütün yükselme ve düşme sebeplerinin bir iktisat meselesinden başka bir şey olmadığı anlaşılır. Efendiler, tarihimizi dolduran bunca başarılar, zaferler veyahut yenilgiler, yok olmalar ve felâketler, bunların, tümü; gerçekleştikleri devirlerdeki iktisadî durumlarımızla ilişkili ve ilgilidir. Yeni Türkiye'mizi hak ettiği yere ulaştırabilmek için, mutlaka ekonomimize birinci derecede önem vermek zorundayız. Çünkü zamanımız tamamen bir iktisat devresinden başka bir şey değildir. Efendiler, bir milletin hayat gereklerini, rahatlık ve mutluluğunu oluşturan ekonomiyle uğraşmaması, uğraşmaması dikkatleri çeken bir durumdur. Fakat biz kabul etmek zorundayız ki, ekonomimize gereği kadar önem vermemiş bulunuyoruz. Bir milletin doğrudan doğruya hayat gerekleri ile uğraşmaması, o milletin yaşadığı devirler ile ve devirleri belirleyen tarih ile çok ilgilidir. Bundan dolayı biz de eğer uğraşmamış isek, gerçek nedenlerini geçirdiğimiz devirlerde ve özellikle tarihimizde arayabiliriz. Fakat böyle bir araştırma

yaptığımız zaman, yazık ki itirafa mecburuz ki, biz henüz şimdiye kadar gerçek, ilmî, olumlu anlamı ile millî bir devir yaşamadık. Bundan dolayı millî bir tarihe sahip olmadık. Bu noktayı biraz açıklamış olmak için hep beraber Osmanlı tarihini hatırlayalım.

Osmanlı tarihinde bütün gayretler, bütün çalışma, milletin isteği, emelleri ve gerçek ihtiyaçları açısından değil, belki şunun bunun özel emellerini, tutkularını karşılamak açısından gerçekleşmiştir. Örneğin Fatih İstanbul'u aldıktan sonra, yani Selçuk saltanatı ile Doğu Roma İmparatorluğu'nun mirasına konduktan sonra, Batı Roma İmparatorluğu'nu da zapt ederek büyük bir saltanat kurmak istedi. Böyle geniş bir emel izledi. Böyle bir emeli izlemek ve uygulayabilmek için bütün milleti, ana unsuru arkasından bu hedefe doğru yönlendirdi. Örneğin Yavuz Sultan Selim, Fatih'in açtığı batı cephesini sağlamlaştırmakla beraber; bütün Asya'yı birleştirerek büyük bir İslâm İmparatorluğu meydana getirmek üzere böyle bir siyasî meslek izledi. Ana unsuru bunun arkasından dolaştırdı. Kanuni Süleyman her iki cepheyi en üst derecede genişletmek, bütün Bahr-i Sefid'i (Akdeniz) bir Osmanlı havuzu haline getirmek, Hindistan üzerinde gücünü kurmak gibi çok büyük, şahane bir siyaset izledi. Bu siyasetin uygulanması için ana unsuru kullandı.

Arkadaşlar, bütün bu işler ve hareketler, doğruluğu araştırılırsa, görülür ki bu büyük, güçlü padişahlar takip ettikleri dış siyasette kendi emelleri, hırsları ve arzularına dayanmışlardır. Büyük ve şahane arzularına dayanmakla beraber iç kuruluşlarını, iç siyasetlerini bu tutkularından doğmuş olan dış siyasetlerine göre düzenlemek zorunda kalmışlardır. Halbuki dış siyaset iç teşkilât ve iç siyasete dayandırılmak mecburiyetindedir. Yani iç teşkilâtın dayanamayacağı genişlik derecesinde olmamalıdır. Yoksa hayalî, dış siyasetler peşinde dolaşanlar, dayanma noktalarını kendiliğinden kaybederler. Gerçekten Osmanlı hakanları, asıl olan noktayı unuttular. Duyguları ve emelleri üzerine bütün hareketleri ve fiilleri yaptılar. İç teşkilâtlarını dış siyasetlerine uydurmak zorunda kalınca aldıkları memleketlerde bütün unsurları: dilleri, dinleri, gelenekleri, her şeyi başka, başka olan ve birçok milletlerden ibaret bulunan bu unsurları, olduğu gibi korumaya kalkıştılar ve onlara bütün bu şeyleri koruyabilecek ayrıcalıklar verdiler. Buna karşın ana unsur, uzun seferler yapmakla zafer meydanlarında ölmekle, zapt olunan memleketlerin kendisini ve halkını beslemekle ve onlara bekçilik etmekle kendi kendini yıpratıyordu. Bununla birlikte millet, ana unsur; kendi evinde, kendi yurdunda ve kendi hayati gereklerini kazanmak için çalışmaktan tamamen mahrum bir halde bulunuyordu. Bu taç sahipleri yöneticiler milleti böyle diyar, diyar dolaştırmakla, onlara kendi yurtlarını düşünmeye izin vermemekle de yetinmiyorlardı. Belki fetihler sonucu elde edilen halkı memnun edebilmek için, sonra yabancıları memnun edebilmek için doğrudan doğruya, ana unsurun hukukundan ve hayati ve iktisadî kaynaklarından birçok şeyleri karşılıksız yardım olarak, hediye olarak onlara veriyorlardı. Örneğin Fatih zamanında Cenevizlilere ve Patrik'e verilen ayrıcalıklar ile açılan yol, kendisinden sonra daima genişlemiş ve sağlamlaştırılmış bulunuyordu. Bu ayrıcalıklar, devletim en kuvvetli, en büyük zamanında gerçekleşmiş oluyordu. Ancak ve ancak bir padişah yardımı karşılıksız sunulan bir destek olmak üzere gerçekleşmiş oluyordu. Hepiniz hatırlayabilirsiniz, Kanunî Sultan Süleyman zamanında Venediklilerle ticaret antlaşması yapılmıştı. Fakat Padişah, Venediklilerle ticaret antlaşması yapmayı kendi şerefine ve onuruna aykırı buldu. Zira onun anlayışına göre antlaşma, birbirine denk milletler arasında yapılırdı. Halbuki Venedik o zaman Osmanlı Devleti'ne denk olmak şöyle dursun, onun doğrudan doğruya koruması altında idi. Bundan dolayı padişah böyle bir devletle antlaşma yapamazdı; ancak ana yardımlarda bulunabilirdi. Ve yardımlarda bulundu. İşte bu yardım kelimesi kapitülasyonlar kelimesi ile tercüme edilmiştir. Halbuki biliyorsunuz, kapitülasyon kelimesi, bir kale içinde kuşatılan, korunma gereçlerini ve vasıtalarını kullandıktan sonra teslim olmak zorunda olanlar hakkında kullanılan bir kelimedir. İşte böyle bir kelimeyi, padişahların yardımını tercüme ederken kullanmış bulundular. Bu ufak ayrıntıyı iki noktadan tekrar edeyim: Millet hayati gerekleriyle uğraşmaktan yasaklanmış olarak diyar diyar dolaştırılıyor ve bu yeni diyarlar halkı, birçok ayrıcalıklara sahip olarak çalışılıyordu. Yani fatihler, ana unsuru peşine takarak kılıçla fetihler yaparken, kılıç sallarken zapt olunan memleket halkı kazandıkları ayrıcalıklarla sabana yapıyorlardı; toprak üzerinde çalışıyorlardı. Arkadaşlar, kılıç ile fetih yapanlar, sabana fetih yapanlara yenilmeye ve sonuçta yerlerini bırakmaya mecburdular. Nitekim Osmanlı saltanatı da böyle olmuştur. Bulgarlar, Sırp, Macarlar, Romenler sabanlarına yapışmışlar, varlıklarını korumuşlar, kuvvetlenmişler; bizim milletimiz de böyle fatihlerin arkasında serserilik etmiş ve kendi ana yurdunda çalışmamış olmasından dolayı bir gün onlara yenilmiştir. Bu bir gerçektir ki, tarihin her devrinde ve dünyanın her yerinde böyle gerçekleşmiştir. Örneğin Fransızlar Kanada'da kılıç sallarken oraya İngiliz çiftçisi girmiştir. Bu medenî sabanla kılıç mücadelesinde sonunda muzaffer olan sapanıdır. Ve Kanada'ya sahip oldu. Efendiler, kılıç kullanan kol yorulur, sonunda kılıcı kımına koyar ve belki kılıç o kında küflenmeye, paslanmaya mahkûm olur. Lâkin saban kullanan kol; gün geçtikçe daha fazla kuvvetlenir ve daha çok kuvvetlendikçe daha çok toprağa sahip olur. Efendiler, Osmanlı fatihleri, hakanları, istilâcıları, ana unsur ile beraber sabanın önünde yenilip çekilmeye başladıldıktan sonra, asıl felâketlerin büyüğü başladı. Sırf şahane bir ihsan olarak, yabancılar verilmiş olan ve özel olan karşılıksız yardım, memleket içindeki Müslüman olmayan unsurlara verilmiş olan her şey, kazanılmış haklar olarak anlaşıldı.

Fakat yabancılar yalnız bu hukuku korumak ile de yetinmediler. Belki her gün onları biraz daha arttırmak için çareler aradılar ve buldular. İç unsurlar korumaya güçlerinin yettiği iç teşkilâtlarına dayanarak, dışarının daima kıskırtmasına ve yardımına sığınarak devletin ve aslî unsurunun yok edilmesiyle siyasî bir varlık olmak için çalışmaktan geri durmadılar. Yabancılar bir taraftan iç unsurları kıskırtıyorlardı; diğer taraftan da kendileri Osmanlı devletinin iç işlerine karışıyorlar ve her karışmada da yine devlet ve milletin aleyhine olmak üzere yeni yeni birtakım ayrıcalıklar, haklar alıyorlardı. Bu devamlı problemler altında zaten fakir düşmüş olan anayurtta, ana unsur devlete verebilecek parayı güç hazırlıyordu. Halbuki taç sahipleri yöneticiler, Saraylar, Babiâli mutlakla büyük gösterişe, şana sahip olabilmek için, onu devam ettirebilmek, zevk ve tutkularını sağlayabilmek için her ne pahasına olursa olsun, bu parayı hazırlamak çaresine düşmüşlerdir. O çareler de, borçlanmalar oldu. O kadar çok borçlanmalar yapıyorlardı, o kadar kötü şartlar içinde borçlanmalar yapıyorlardı ki, bunların faizleri de ödenemedi. En sonunda bir gün Osmanlı Devletinin iflâsına karar verdiler. Maliye işleri hemen kontrol altına alınmış ve başımıza genel borçlar belâsı çökmüş bulunuyordu.

Efendiler, milletin uğramış olduğu bu üzücü durumun, bu düşkünliğin sebeplerini arayacak olursak bunu doğrudan doğruya devlet kavramında buluyoruz. Biliyorsunuz ki Osmanlı Devleti, şahsî saltanat ve son beş on yıl içinde de meşrutî saltanat ilkesine dayanarak hükûmet idare ediyordu.

Arkadaşlar, şahsî saltanatta her konuya taç sahiplerinin arzusu, iradesi ve amacı hâkimdir. Söz konusu olan yalnız odur. Milletin amaçları, arzuları, ihtiyaçları söz konusu olmaktan çok uzaktır. Bütün millet istekleri ve dileklerini bırakmış bulunuyordu. Çünkü taç sahipleri kendilerini Allah tarafından gönderilmiş bir kişi sayarlardı. Bir de onların etrafını alan çıkarıcılar vardı.

Onlar da padişahların fikirleri ve anlayışları ile dolu olarak ve padişahın bu arzusunun bir kutsal ve bir Kur'an gereği gibi herkese kabul ettirirdi. Bu gayet koyu ve sürekli etkilemeler karşısında gerçekten bir gün bütün halk bu arzu ve iradelerin yapılması gereken ve kayıtsız şartsız gereken kutsal emirler gibi olduğuna inanmış olurlardı. Böyle idare ve hâkimiyete rıza gösteren bir milletin sonu elbette felâkettir, elbette uğursuzluktur. Arkadaşlar! Son anlattığım noktada artık Osmanlı Devleti gerçekte ve fiili olarak bağımsızlıktan mahrum bir duruma getirilmişti. Gerçekten bir devlet ki, kendi halkına koyduğu bir vergiyi yabancılara koyamaz. Gümrük uygulamalarını, vergilerini memleketin ve milletin ihtiyaçlarına göre düzenlemekten yasaklıdır. Ve bir devlet ki, fazla olarak yabancılar üzerinde yargı hakkını uygulamaktan mahrumdur. Böyle bir devlete elbette bağımsız denilemez. Devletin ve milletin hayatına yapılan müdahaleler yalnız bu kadar değil, daha fazla idi. Doğrudan doğruya milletin hayatını devam ettirmesi için gerekli olanlardan, örneğin tren yapmak için, örneğin fabrika yapmak için, örneğin her şey yapmak için devlet serbest değildi. Mutlaka dışarıdan karışmalar vardı. Bundan dolayı hayatını sürdürmekten alıkoyulan bir devlet bağımsız olabilir mi? Söylediğim gibi gerçekte devlet, istiklâlini çoktan kaybetmişti ve Osmanlı ülkesi yabancılara serbest bir sömürgeşinden başka bir şey değildi ve Osmanlı halkı içindeki Türk milleti de tamamen esir bir duruma getirilmişti. Bu sonuç söylediğim gibi milletin kendi iradesine ve kendi hâkimiyetine sahip bulunamamasından ve bu irade ve hâkimiyetin şunun bunun elinde kullanıla gelmiş olmasından ileri geliyor. O halde kesinlikle diyebiliriz ki, biz millî bir devir yaşamıyorduk ve millî bir tarihe sahip bulunmuyorduk.

Örneğin, Osmanlı tarihi baştan sonuna kadar hakanların, padişahların, kişilerin, en sonunda zümrelerin hal ve hareketini kaydeden bir destandan başka bir şey değildir. Geçmişin, yüzyılların elimize tarih diye uzattığı kitabın mahiyeti bundan ibarettir. Arkadaşlar, milletin hâkimiyetine sahip olmaması yüzünden girdiği Dünya Savaşı'ndan kıymetli evlâtlarımızdan oluşmuş kahraman ordularımızın Galiçya'da, Romanya ve Makedonya'da, Kafkas dağlarında, Sina çöllerinde uğramış olduğu eziyetleri hatırlatmaya gerek görülecek kadar çok zaman geçmemiştir ve en sonunda bu dünya savaşının uğursuz sonucu da hepimizin bilgisi dahilindedir. Özellikle Mondros Mütarekesi'yle açılan ateşkes devrinin görüntüsü, bir an için tekrar düşünmüş olursanız göreceksiniz ki, baştan sonuna kadar bir dağılma görüntüsünden başka bir şey değildi. Devletler her türlü anlaşmalardan ve insanî ve medenî haklardan sıyrılarak memleketimizin en kıymetli ve en verimli yerlerini çiğnediler. İzmir'i, Bursa'yı, Eskişehir'i tâ Sakarya'ya kadar; sonra bütün Adana ve çevresini ve Trakya'yı, İstanbul'u, en saygın yerlerimizi çiğnediler. Fakat düşmanların bu hareket şekline daha üzücü ve acıklı ve daha çok üzülmeye değer olan bir nokta varsa, o da bu memleketin yüzyıllarca başında bulunan ve bu milletin irade ve hâkimiyetini kullanan insanların dahi düşman saflarına geçmiş olmasıdır. Ve arkadaşlar biliyorsunuz, bu düşmanlar yani iç düşmanlar, dış düşmanların yapmadığı ve yapmaya gücünün yetemeyeceği kötü ve acıklı yeme hareketlerinde kararsızlık göstermemişlerdir. Dış düşman kuvvetleri, saydığım saygın vatan topraklarında bulunurken, padişahın iradesi ile, çıkarttığı fetvalarla ve hilâfet orduları ile bu suçsuz millet, şurada burada alçaltılıyor ve aldatılıyordu. Gerçekten vatanımızın şurasında burasında isyanlar başlamıştı. Zaten çoktan beri manen ve fiilen istiklâlinde mahrum bırakılmış olan Osmanlı devletinin tükenmesinde başarı meydana gelmişti. Osmanlı Devleti tamamen bitmişti. Fakat düşmanlarımız aynı zamanda Osmanlı Devleti'ni kuran Türk milletinin de, aslı unsurunun da, bu memleketin gerçek halkının da yok ve çökmüş olduğunu zannettiler. İşte bunda çok aldandılar. Osmanlı Devleti ve Osmanlı Devleti gibi çok devlet kurmuş olan Türk milleti yok olmamıştır. Tersine hayatına vurulan bu darbelerden, dış düşmanların ve iç düşmanların bu acı ve nefret edilecek darbelerinden birdenbire bütün açığözlülüğünü, bütün uyanıklığını takındı ve hayatını, şerefini, namusunu kurtarmak için tam bir kararlılıkla başını kaldırdı; birlikte ve birbirine dayanarak ortaya atıldı.

İşte milletimiz o dakikadan itibaren millî devreye girdi, halk devresinin başlangıcına girdi. Millet bu noktadan başladığı gün kendisini hedefe ulaştırın yollarını ve bizzat hedefin bulunduğu ufukların karanlıklar içinde bulunduğunu hepimiz hatırlarız. Fakat bu hal milletimizi ümitsizliğe düşürmedi. Tam bir kararlılık ile kutsal hedefe adımlarını attı. Efendiler, milletimiz, kesin kurtuluş ve gerçek kurtuluşa sahip olabilmek için, iki ilkeye dayanmanın farz ve şart olduğunu anladı; büyük ve açık kanaatlerle anladı. O ilkelere birincisi Misak-ı Millî'nin ifade ettiği mananın ruhudur. İkincisi Anayasamızın belirlediği değiştirilemez gerçeklerdir. Biliyorsunuz ki Misak-ı Millî, milletin tam istiklâlini sağlayan ve bunu sağlayabilmek için ekonomisinin de gelişmesine engel olan bütün sebepleri bir daha ve kesinlikle geri gelmemek üzere kaldıran bir yöntemdir. Anayasa da Osmanlı İmparatorluğu'nun, Osmanlı Devleti'nin öldüğünü idrak ve ifade var olduğunu ilân eden bir kanundur ve bu devletin hayatının da kayıtsız şartsız milletin yetkisinde kalabilmesi için, halkın bizzat kendi alın yazısını idare etmesi esasını şart kılan bir kanundur. "Artık Türkiye halkı için tek temsilci, yasama ve yürütme yetkisini almış olan kendi meclisidir, Türkiye Büyük Millet Meclisidir" diyen bir kanundur ve Babâli Hükümeti yerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetini koyan kanundur.

Efendiler, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve bunun hükümetinin millettan aldığı yetki tam bir istiklâl ve kayıtsız şartsız millî hâkimiyet ilkelerine dayanarak memleketi bayındır yapmak ve milleti zengin, rahat ve mutlu etmekten ibarettir. Böyle olmakla beraber Anayasa, bir özel madde ile Meclisin görevini de açıklar. O görevler ki, doğrudan doğruya milletin hukuk ve yetkisi iken yüzyıllarca şunun ve bunun elinde kalmıştır. Artık bu hukuk ve yetkinin hiçbir neden ve şekilde hiçbir makama ve kişiye bırakılmayacağını kesinlikle ifade etmek için bir özel madde koymuştur. Efendiler, milletimizin bu iki ilkeye dayanarak çalışmaya başladığı günden bugüne kadar geçen zaman, çok zaman değildir; üç buçuk, dört seneden ibarettir. Fakat milletimizin kazandığı başarı ve zafer bu üç buçuk dört seneye sığamayacak kadar çoktur, taşkındır, coşkundur, yüksektir, kuvvetlidir. Gerçekten o hükümdar buyruklarıyla, hilâfet ordularıyla ve bin türlü kışkırtmalar ve yalanlarla meydana getirilen isyanların tamamı bastırılmıştır. Millet tüfeksiz, topsuz, her türlü malzemesiz ve parasız bulunduğu bir zamanda yeniden dünyanın en kuvvetli ve en muazzam ordusunu kurmaya güç yetirmiştir. Ve bu ordu daha henüz kurulma durumunda iken Birinci İnönü, İkinci İnönü, Sakarya meydan savaşlarını ve zaferlerini kazanmıştır. Ve en sonunda bütün dünyayı hayretlerde bırakan, bütün dünyayı ister istemez övgülerine, sevkeden en son zaferi tam bir şiddet ve başarıyla kazanıp topraklarımızı ve kutsal vatanımızı çingeyen düşman ordularını bire kadar yok etmiştir. Fakat Efendiler, tam bağımsızlık için şu kural vardır, millî hâkimiyet için bir kanun vardır, diyoruz. Bugün de büyük bir zaferin gerçekleştirici etkenleri ve yapanları olduğumuzu söylüyoruz. Bu noktada çok kesin olan bir gerçeği hep beraber tekrar etmek zorundayız. Bu kadar büyük, bu kadar kutsal ve büyük hedefler yalnız kâğıt üzerinde kurullarla ve kanun maddeleriyle ve sadece hırslarla, arzularla çözüm bulamaz. Tam gerçekleşmesini sağlayabilmek için tek kuvvet, gerçek ve en kuvvetli temel ekonomidir.

Siyasî, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadî zaferler ile taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner. Bu bakımdan en kuvvetli ve parlak zaferimizin bile sağlayabildiği ve daha sağlayabileceği yararlı kazançları belirlemek için ekonomimizin, iktisadî hâkimiyetimizin sağlanması ve sağlamlaştırılması ve genişletilmesi gerekir. Efendiler, bu kadar verimli ve bu kadar kuvvetli olan yeni hükümetimizin, düşmansız kalacağını saymak doğru değildir. Bu güzel temellerin bile içine bomba koyarak onu yıkmaya çalışınlar olacaktır. Onun hayatına, ilerlemesine karşı suikastler düzenlemeye girişecekler bulunacaktır. Bütün bunlara karşı en kuvvetli silâhımız ekonomideki genişlik, dayanıklılık ve başarımız olacaktır. Efendiler, içinde olduğumuz halk devrinin, millî devrin, millî tarihini yazabilmek için kalemlerimiz sabanlar olacaktır. Bence halk devri, iktisat devri kavramı ile açıklanabilir.

Öyle bir iktisat devri ki, onda memleketimiz bayındır olsun, milletimiz rahat olsun ve zengin olsun. Bu noktada bir felsefeyi size hatırlatayım. “El kanaatü kenzi lâüfna”. “Kanaat, yok edilmeyen bir hazinedir” anlayışı ile, fakirliği fazilet bilmek felsefesine de iktisat devri artık son versin.

Efendiler! bu felsefeyi, mutlaka yanlış yorumlamak yüzünden bu millete, bu memlekete çok büyük kötülük edilmiştir. Biliriz ki, Allah dünya üzerinde yarattığı bu kadar nimetleri, bu kadar güzellikleri insanlar yararlınsın, varlık içinde yaşasın diye yaratmıştır ve fazla derecede yararlanmış olabilmek için de, bugün kâinattan esirgediği zekâyı, aklı insanlara vermiştir. Eğer vatan denilen şey kupkuru dağlardan, taşlardan, bataklık sahalardan, çıplak ovalardan ve vatan; şehirler, köylerden oluşsaydı, onun zindandan hiçbir farkı olmazdı. Ve gerçekten bu dediğimiz felsefesinin sahipleri bu kıymetli vatanımızı böyle zindan ve cehennem yapmaktan başka bir şey yapmamışlardır. Halbuki bu vatan evlât ve torunlarımız için cennet yapılmaya lâyık, çok yakışır bir vatanıdır. İşte bu memleketi böyle bayındır haline, cennet haline getirecek olan, ekonomik nedenler ve ekonomik faaliyetlerdir. Bundan dolayı öyle bir iktisat devri lâzımdır ki, artık milletimiz insanca yaşamasını bilsin, insanca yaşamanın neye bağlı olduğunu öğrensin ve o vasıtalara yönelsin. Hepimizin isteği şudur ki, bu memleketin fertleri ellerinde örnekleriyle ziraatin, ticaretin, sanatın, emeğin hayatın bir temsilcisi olsun. Ve artık bu memleket böyle fakir ve bu millet değersiz değil, belki memleketimize zengin memleketi, zenginler memleketi, bu yeni Türkiye'nin adına da çalışkanlar memleketi denilsin. İşte millet böyle bir devir içinde bulunuyor ve böyle bir devri yükseltecektir. Ve böyle bir devrin tarihini yazacaktır. Ve böyle bir devirde, böyle bir tarihte en büyük makam, en büyük hak, çalışkanlara ait olacaktır. Efendiler, Türkiye İktisat Kongresi tarihte ilk defa yüksek yer kazanacak bir kongredir. Sizler memleketin ihtiyacını ve milletin yeteneğini ve bunun karşısında bütün dünyada var olan çok kuvvetli iktisat teşkilâtına değer vererek, yapılması gereken önlemleri ve uygulaması gerekli olan bütün yenilikleri tam bir açıklıkla dile getirmelisiniz. Tâ ki o önlemler, o yenilikler uygulandıktan memleketimiz hayırlı neticelere, nurlara batmış olsun. Arkadaşlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi'niz ve hükümetiniz, elbette milletin istekleri dairesinde, gelişmeye, yenilenmeye tamamen taraftardır. Bunun için memleket ve millete faydalı olarak alacağınız önlemler tam bir memnuniyetle göz önüne alınacaktır. Buna şüphe etmiyorum. Efendiler, ekonomi sahasında düşünürken ve konuşurken zannedilmesin ki, biz yabancı sermayesine düşman bulunuyoruz. Hayır, bizim memleketimiz geniştir. Çok çalışma ve sermayeye ihtiyacımız vardır. Bundan dolayı kanunlarımıza bağlı olmak şartıyla yabancı sermayelerine gereken güvenceyi vermeye her zaman hazırız ve isteriz ki, yabancı sermayesi bizim çalışmamıza ve var olan ama yetersiz kalan servetimize katılsın. Bizim için ve onlar için faydalı sonuçlar versin; fakat eskisi gibi değil. Gerçekten geçmişte ve özellikle Tanzimat devrinden sonra, yabancı sermayesi memlekette üstün bir yere sahip oldu. Ve ilmi manasıyla denebilir ki, devlet ve hükümet yabancı sermayesinin jandarmalığından başka bir şey yapmamıştır. Artık her medenî devlet gibi, millet gibi, yeni Türkiye de buna uyamaz. Burasını esir ülkesi yaptırılmaz.

Arkadaşlar, son söz olarak demiştim ki, biz memleketimizi artık esir ülkesi yapamayız. Belki hepimizin dikkatlerini çekmiş olan Lozan Konferansı'nın son görüşmesi bu nokta ile ilgilidir. Konferansın şimdilik gecikmeye uğrayışı hep aynı meseleden, aynı noktadan doğmuştur gibi anlaşılabilir. Ordularımız en büyük bir zaferi kazanmışlardır ve zafer yürüyüşünü durduracak hiçbir engel yoktur. Böyle bir zamanda İtilâf Devletleri, hukukumuzu, kanunî haklarımızı görüşmeler ile bile onaylayacaklarını ve meselelerin görüşmeler ile bile çözümleneceğini söylediler ve bizi konferansa davet ettiler. Milletimiz, Meclisimiz ve Hükümetimiz samimî olarak barış taraftarı olduğu için, muzaffer ordularımızı durdurdu ve delegeler heyetimizi Lozan'a gönderdi. Aylardan beri konuşmalar ve tartışmalar sürüyor. Fakat henüz karşımdakiler bizimle üç senelik, dört senelik bir hesabı görmüyorlar, üç yüz ve dört yüz senelik bir hesabı görmeye başlamışlardır. Ve hâlâ karşımdakiler eski Osmanlı Devleti'nin tarihe geçtiğini ve bugün yeni Türkiye devletinin var olduğunu ve bu Türkiye devletini kuran milletin çok kararlı ve kahraman bir millet olduğunu ve bu milletin artık tam bağımsızlıktan ve milli hâkimiyetinden zerre kadar fedakârlık yapamayacağını anlamamışlardır.

İşte bunu anlayamamak yüzünden kararsızlığa düşmüşler, beklemeye mecbur hissetmişlerdir. Arkadaşlar, onlar istedikleri kadar kararsız olsunlar, fakat bu millet kesin kararını vermiştir. Bu millet için kararsızlık devirleri çoktan geçmiştir. Devletlerin delegeler heyetimize verdikleri son proje elbette heyetimizce kabule değer görülmedi. Diğer delegeler heyeti gibi bizim delegeler heyetimiz de durumu hükümete ve gerekirse Meclis'e sunmak üzere memlekete geri gelmek üzeredir. Elbette sorular ve açıklamalar olacaktır. Ancak bütün millet, bütün dünya bilsin ki, en sonunda ve en sonunda millet tam bağımsızlığının sağlandığını görmedikçe yürümeye başladığı yolda bir an durmayacaktır.

Efendiler! Hiç kimseden fazla bir şey istemiyoruz. Dünyanın her medenî milletinin tabii olarak sahip olduğu şeylerden bizi mahrum etmemelidirler ve haklarımızı vermemelidirler. Çünkü hakkımız tabiidir, kanunîdir, mantıklıdır ve bize gereklidir. Biz, bu haktan vazgeçmeyeceğiz ve ne kadar haklı isek bu hakkımızı savunmak ve korumak için de memleketimizin, milletimizin yeteneği ve gücü o kadardır. Efendiler, görülüyor ki, bu kadar kesin ve yüksek bir askerî zaferden sonra bile bizi barışa kavuştuktan engelleyen nedenler, doğrudan doğruya ekonomik nedenlerdir. İktisadî düşüncelerdir. Çünkü bu devlet, bu millet iktisadî hâkimiyetini sağlarsa o kadar kuvvetli temel üzerinde yerleşmiş ve yükselmeye başlamış olacaktır ve artık bunu yerinden kılmıdatamazlar. İşte düşmanlarımızın, gerçek düşmanlarımızın, bir türlü rıza göstermedikleri budur.

Efendiler! Bu fiilen gerçekleşmiştir. Barış denilen şeyin sağlanması için yabancılardan bu gerçekçi itiraf etmemekteki kararsızlıklarına mantıklı anlam vermek mümkün değildir. Çok isteğe değerdir ki, çok yakın bir zamanda onlar da bu gerçeği itiraf ederler ve bütün medeniyet dünyasının çok büyük istek ve özlemle beklediği barışın kurulmasına engel olmak sorumluluğundan çekinirler. Biz şimdiden hayatımızla ilgili gereklerimizi sağlamaya başlamış bulunuyoruz. Ve doğal olarak barış durumunun kurulmasında daha büyük gelişmeler oluyor. Fakat başarılı olmak için çok çalışmak gerektiğini bilmeliyiz. İktisadiyat diyoruz; fakat arkadaşlar, iktisadiyat demek, her şey demektir. Yaşamak için, mutlu olmak için, insan varlığı için

ne gerekse onların tamamı demektir. Ziraat demektir, ticaret demektir, emek demektir, her şey demektir. Bütün bu konularda şimdi memleket ve milletimizin ne halde olduğunu sizler çok güzel bilirsiniz. Nitelendirmek istemeyeceğim. Ancak memleketimizin genişliği ve nüfusumuzun bu genişlikle ne kadar uygunsuz olduğunu da hatırlayınız. Bu geniş ve verimli toprakları işleyebilmek, işletebilmek için eksik olan el emeğini, mutlaka fenni aletler ile karşılamak zorundayız. Memleketimizi bundan başka tren ile ve üzerinde otomobiller çalışan yollarla şebeke haline getirmek mecburiyetindeyiz. Çünkü, garbin ve cihanın vasıtaları bunlar oldukça, trenler oldukça bunlara karşı merkepler ve kağm ile yollar üzerinde yarışmaya çıkışmanın imkânı yoktur. Memleketimiz ziraat memleketidir. Bu yüzden halkımızın çoğunluğu çiftçidir, çobandır. Bundan dolayı en büyük kuvveti, kudreti bu alanda gösterebiliriz ve bu alanda önemli yarış meydanlarına atılabiliriz. Fakat aynı zamanda sanatımızı da artırmak ve genişletmek zorundayız. Eğer sanat konusunda yine hoşgörülü olursak o halde sanayi eserlerinde yine dışarıya haraç verici oluruz. Ürünlerin ve eşyaların değiş tokuşu ve servete dönüşmesi için, ticarete ihtiyacımız vardır. Ticaretimizin yabancılar elinde kalması, memleketimizin servetinden gereği kadar yararlanmamızı önler. Fakat bütün bunlar söylenildiği kadar basit ve kolay olmayan şeylerdir. Bunda başarılı olabilmek için gerçekten memleketin ve milletin ihtiyacına uygun ana program üzerinde bütün milletin birlikte ve denk olarak çalışması gerekir. Yüce Heyetiniz bu ilkelerin en kıymetlilerini inşallah bulup ortaya koyacaksınız. Arkadaşlar, bence yeni devletimizin, yeni hükümetimizin bütün ilkeleri, bütün programları iktisat programından çıkmalıdır. Çünkü demin dediğim gibi her şey bunun içinde yerleşmiştir. Bundan dolayı evlâtlarımızı o şekilde eğitmeli ve terbiye etmeliyiz, onlara o şekilde bilgi, anlayış vermeliyiz ki, ticaret, ziraat ve sanat dünyasında ve bütün bunların faaliyet alanlarında verimli olsunlar, etkili olsunlar, çalışır olsunlar, ameli bir organ olsunlar. Bundan dolayı eğitim programımız, gerek ilk öğretimde, gerek orta öğretimde verilecek bütün şeyler, bu bakış açısına göre olmalıdır. Eğitim programlarımız gibi devlet şubeleri için düşünülecek programlar bile, iktisat programına dayanmaktan kendini kurtaramazlar. İlkel bir program uygulamak ve bu program üzerinde bütün milleti denk olarak çalıştırmak lâzımdır. Bizim halkımızı yararları birbirinden ayrılır sınıflar halinde değil, tersine varlıkları ve çalışma sonucu birbirine lâzım olan sınıflardan ibarettir. Bu dakikada dinleyicilerim çiftçilerdir, sanatkârlardır, tüccarlardır ve işçilerdir. Bunların hangisi birbirinin karşıtı olabilir. Çiftçinin sanatkâra, sanatkârın çiftçiye ve çiftçinin tüccara ve bunların hepsine, birbirine ve işçiye muhtaç olduğunu, kim inkâr edebilir.

Bugün var olan fabrikalarımızda ve daha çok olmasını umduğumuz fabrikalarımızda kendi işçimiz çalışmalıdır. Rahat ve mutlu olarak çalışmalıdırlar ve bütün bu saydığımız sınıflar aynı zamanda zengin olmalıdır ve hayatın gerçek lezzetini tadabilmelidir ki, çalışmak için kudret ve kuvvet bulabilsinler. Bundan dolayı programdan söz edildiği zaman, âdeta denebilir ki, bütün halk için bir "Emek Misak-ı Millîsidir. Ve böyle bir emek Misak-ı Millî 'si mahiyetinde olan program etrafında toplanmaktan meydana gelecek olan siyasî şekli ise, sıradan bir parti yapısında düşünülmemek gerekir. Ve barıştan sonra meydana gelebilecek olan böyle bir siyasî şeklin şimdiye kadar olduğu gibi milletin kararlılığı ve imanı ile ve birlik ve dayanışmasının birbirine yardımcı olması ile başarılı olacağı hakkındaki inancım kuvvetlidir ve tamdır.

Efendiler! Yüce heyetinizin bugün toplamış olduğu Türkiye İktisat Kongresi çok önemlidir, çok tarihidir. Nasıl ki Erzurum Kongresi, Sivas Kongresi felâket noktasına gelmiş olan bu milleti kurtarmak konusunda Misak-ı Millî'nin ve Anayasanın ilk temel taşlarını hazırlamak konusunda etkili olmuş, girişimci olmuş ve bundan dolayı tarihimizde, millî tarihimizde ve millî hayatımızda en kıymetli ve yüksek hatırayı kazanmış ise, kongreniz milletin ve memleketin hayat ve gerçek kurtuluşunu sağlamaya araç olacak kuralların temel taşlarını ve ilkelerini hazırlayıp ortaya koymak şekliyle tarihte en büyük adı ve çok kıymetli bir hatırayı kazanacaktır. Bu kadar kıymetli ve tarihi kongrenizi açmak şerefini bana verdiğinizden dolayı özellikle teşekkürlerimi sunarım. Ve böyle bir kongreyi düzenleyen sizlersiniz. Bundan dolayı sizi tebrik etmeğe değer görürüm. Ve tebrik ederim. Kongre açılmıştır efendim.

(İzmir Yollarında; s.103-126)

Yorum

Atatürk'ün başlıca vurguları:

1. *Zira halkın sesi, hakkın sesidir.* Ekonomide temel alınan devlet veya belirli kesim değil, halk açısından bakılmalıdır.
2. *Gerçekten Türk tarihi araştırılırsa bütün yükselme ve düşme sebeplerinin bir iktisat meselesinden başka bir şey olmadığı anlaşılır. ... tümü; gerçekleştikleri devirlerdeki iktisadî durumlarımızla ilişkili ve ilgilidir.* Burada birey, halk yerine, devlet ve belirli kesimin hakkı öncelikli olmuştur.
3. *Halbuki dış siyaset iç teşkilât ve iç siyasete dayandırılmak mecburiyetindedir. Yani iç teşkilâtının dayanamayacağı genişlik derecesinde olmamalıdır. Yoksa hayalî, dış siyasetler peşinde dolaşanlar, dayanma noktalarını kendiliğinden kaybederler. Gerçekten Osmanlı hakanları, asıl olan noktayı unuttular.* Asıl önemli olan halk, vatani oluşturucu, koruyucu halktır.
4. *Bu medenî sabanla kılıç mücadelesinde sonunda muzaffer olan sapanıdır.* Kültürel açıdan sapan bir teknolojinin gelmesi, endüstrileşmenin bir simgesidir.
5. *Efendiler, milletin uğramış olduğu bu üzücü durumun, bu düşkünlüğün sebeplerini arayacak olursak bunu doğrudan doğruya devlet kavramında buluyoruz.* Devlet kavramı, devletçilik değil, devletin, kamunun ve kuruluşların halk için oluşmasıdır. Civil liberties,

- bunun tüm kamu, kurum ve kuruluşlardan korunması, 1980 sonrası ilke iken, bunun 1923 yılında, 57 yıl önce açık ifadesi çok önemlidir.
6. *Arkadaşlar! Son anlattığım noktada artık Osmanlı Devleti gerçekte ve fiili olarak bağımsızlıktan mahrum bir duruma getirilmişti. Gerçekten bir devlet ki, kendi halkına koyduğu bir vergiyi yabancılara koyamaz. Gümrük uygulamalarını, vergilerini memleketin ve milletin ihtiyaçlarına göre düzenlemekten yasaklıdır. Devlet kendi halkını, bireyleri koruyacak, gözetecek olmalıdır.*
  7. *İşte milletimiz o dakikadan itibaren millî devreye girdi, halk devresinin başlangıcına girdi. Millet bu noktadan başladığı gün kendisini hedefe ulaştıran yolların ve bizzat hedefin bulunduğu ufukların karanlıklar içinde bulunduğunu hepimiz hatırlarız. Fakat bu hal milletimizi ümitsizliğe düşürmedi. Tam bir kararlılık ile kutsal hedefe adımlarını attı. Efendiler, milletimiz, kesin kurtuluşa ve gerçek kurtuluşa sahip olabilmek için, iki ilkeye dayanmanın farz ve şart olduğunu anladı; büyük ve açık kanaatlerle anladı. Halk temelli yaklaşım, özel sektör değil, kooperatif ve anonim ortaklar gibi, halkın yapılanmasıdır.*
  8. *Artık Türkiye halkı için tek temsilci, yasama ve yürütme yetkisini almış olan kendi meclisidir, Türkiye Büyük Millet Meclisidir” diyen bir kanundur ve Babîali Hükûmeti yerine... TBMM yapılanması da halkın hakları üzerine olmalıdır. Bütçe, devlet üzerine değil, halkın kalkınması temelinde olmalıdır.*
  9. *Artık bu hukuk ve yetkinin hiçbir neden ve şekilde hiçbir makama ve kişiye bırakılamayacağını kesinlikle ifade etmek için bir özel madde koymuştur. Efendiler, milletimizin bu iki ilkeye dayanarak çalışmaya başladığı günden bugüne kadar geçen zaman, çok zaman değildir; üç buçuk, dört seneden ibarettir. Fakat milletimizin kazandığı başarı ve zafer bu üç buçuk dört seneye sığamayacak kadar çoktur, taşkındır, coşkundur, yüksektir, kuvvetlidir. Gerçekten o hükümdar buyruklarıyla, hilâfet ordularıyla ve bin türlü kışkırtmalar ve yalanlarla meydana getirilen isyanların tamamı bastırılmıştır. Burada açık olarak, makam, kişi veya yetkinin bireyde değil, halka, bu şekilde oluşmasıdır. Hak ve hukuk bir zümre açısından üstünlük kaldırılmakta, birisine ekonomik ayrıcalık tanınmamaktadır.*
  10. *Kutsal ve büyük hedefler yalnız kâğıt üzerinde kurullarla ve kanun maddeleriyle ve sadece hırslarla, arzularla çözüm bulamaz. Tam gerçekleşmesini sağlayabilmek için tek kuvvet, gerçek ve en kuvvetli temel ekonomidir. Yaklaşım kanun kuvveti, devlet nizamı değil, bazı kutsal olarak ayrıcalık değil, halkın katkısı ile olması beklenilmektedir.*
  11. *Siyasî, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadi zaferler ile taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner. Bu bakımdan en kuvvetli ve parlak zaferimizin bile sağlayabildiği ve daha sağlayabileceği yararlı kazançları belirlemek için ekonomimizin, iktisadî hâkimiyetimizin sağlanması ve sağlamlaştırılması ve genişletilmesi gerekir. Ekonomik hakimiyet, sağlam yapı e genişletilmesi, devlet düzeni olması için, halkın yararı temel olmalıdır.*
  12. *Kanaat, yok edilmeyen bir hazinedir” anlayışı ile, fakirliği fazilet bilmek felsefesine de iktisat devri artık son versin. İnsanlar azınlığa razı olmak, kanaat göstermek değil, pasiften arzu, istek e gelişim temel olmalıdır.*
  13. *Yaşamak için, mutlu olmak için, insan varlığı için ne gerekse onların tamamı demektir. Ziraat demektir, ticaret demektir, emek demektir, her şey demektir. Bütün bu konularda şimdi memleket ve milletimizin ne halde olduğunu sizler çok güzel bilirsiniz. Ekonomi, halkın gücü etkin olması ise, bu her boyutta olmalıdır.*
  14. *Arkadaşlar, bence yeni devletimizin, yeni hükümetimizin bütün ilkeleri, bütün programları iktisat programından çıkmalıdır. Çünkü demin dediğim gibi her şey bunun içinde yerleşmiştir. Bundan dolayı evlâtlarımızı o şekilde eğitmeli ve terbiye etmeliyiz, onlara o şekilde bilgi, anlayış vermeliyiz ki, ticaret, ziraat ve sanat dünyasında ve bütün bunların faaliyet alanlarında verimli olsunlar, etkili olsunlar, çalışır olsunlar, ameli bir organ*

olsunlar. Bundan dolayı eğitim programımız gerek ilk öğretimde gerek orta öğretimde verilecek bütün şeyler, bu bakış açısına göre olmalıdır. Eğitim programlarımız gibi devlet şubeleri için düşünülecek programlar bile, iktisat programına dayanmaktan kendini kurtaramazlar. İlkeli bir program uygulamak ve bu program üzerinde bütün milleti denk olarak çalıştırmak lâzımdır. Temel ekonomi etkin olması, eğitime bağlanmaktadır.

15. *Bizim halkımızı yararları birbirinden ayrılır sınıflar halinde değil, tersine varlıkları ve çalışma sonucu birbirine lâzım olan sınıflardan ibarettir. Bu dakikada dinleyicilerim çiftçilerdir, sanatkârlardır, tüccarlardır ve işçilerdir. Bunların hangisi birbirinin karşıtı olabilir. Çiftçinin sanatkâra, sanatkârın çiftçiye ve çiftçinin tüccara ve bunların hepsine, birbirine ve işçiye muhtaç olduğunu, kim inkâr edebilir. Eşitlik, bireyin özel, özgün hakkı ve aynı çatı altında bütünleşmekte, herhangi bir sosyal sınıf dahil kabul edilmemektedir.*

16. *İlkeli bir program uygulamak ve bu program üzerinde bütün milleti denk olarak çalıştırmak lâzımdır. Eğitim katman değil, halka, tüm bireylere eşit olmalıdır.*

17. *Bizim halkımızı yararları birbirinden ayrılır sınıflar halinde değil, tersine varlıkları ve çalışma sonucu birbirine lâzım olan sınıflardan ibarettir. Bu dakikada dinleyicilerim çiftçilerdir, sanatkârlardır, tüccarlardır ve işçilerdir. Bunların hangisi birbirinin karşıtı olabilir. Çiftçinin sanatkâra, sanatkârın çiftçiye ve çiftçinin tüccara ve bunların hepsine, birbirine ve işçiye muhtaç olduğunu, kim inkâr edebilir. Her birey birbirine muhtaçtır, bu açıdan eşitlik önemlidir.*

ÖZET: 1936 yılında ekonomik kriz nedeniyle, halkın korunması, devlet tarafından yapılmalıdır yaklaşımı ele alınması, geçici korunma programıdır.

Gerçek Atatürk görüşü Devletçilik değil, halkın kalkınmasıdır. Bu özel sektör, Kamu sektör ile sınırlanamaz, Anonim, Kooperatif ve Vakıf gibi, halkın etkin yapılanması ile olan, gelir getiren kesimi kapsamaktadır.

Birey Hakkı bakışından, ekonomik etkinlik

Birey olarak, yönetici olarak yaklaşımlarımı özetlemeli, Atatürk'ün ekonomik yaklaşımı konusunda eğitilme boyutumu ortaya koymalıyım.

Bir işin başına geçince başlıca öneri, her kişi kendi harcamasını yapmalı, paylaşmalı, kendisi kazanmalı veya borçlanmalıdır. Devlet bütçeni, maaşını arttırsın denir. Bunların olmayacağı belli iken, başarısız denilmesi için söylenir.

Bakış Açısı:

---Her çalışma ortamında, ortak çay imek için, masrafı en üst kademde olarak üstlendim. Kimse para vermek değil, ortak çay sohbetini hazırlamalı idi. Yönetim karşı olsa bile, tüm malzemeler bize ait olması önemlidir. Sohbet hasta, bilim ve ilişki üzerine olmalıdır, geyik sohbeti yasaktır. ---En üst kalitede malzeme olmalı, sadece hak edenler katılabilirler, ortaklık aynı hizmet halkasında olmalıdır. Rütbe, sınıf olmadan, her bireyin katılma hakkı, eşti yaklaşım hakkı vardır.

---Ayrıca her ay, sorumlu hemşire personeli daha yakından tanınması açısından bazı maddi hak verilmesi: a) Doğum günü, evlenme gibi sosyal yaklaşımlarda ek maddi kaynak oluşturması, kutlamayı hazırlaması için ek kaynak sağlanır. Ayrıca b) Bireylerin akut nakit ihtiyacı için, aylık gelirin yüzde biri kadar nakit sunulması, herhangi bir gerekçe göstermemesi, ayrıca ödeme garanti de istenmemesi, c) Öğrenci katkı payı ödenmemesi durumunda katkı sağlanması.

ÖZET: Gelirin, maaş ve döner sermaye, yüzde 2,5 ile yüzde on oranına kadar, bu desteğin sağlanması, toplum açısından da her 3 kişinin günde ekmek parasının fırına aylık ödeme yapılmasıdır.

Döner Sermaye İşletmecisi olunca: Her gelir getirene ayrı havuz ile, gelir, gider ayrı hesaplanması ve buna göre hak edişin saptanması, a) Yüzde 10, ücretsiz olgu hakkı, b) % 15-

20 malzeme alma hakkı, c) Yüzde 11-14 peşin vergi, d) Masraf ödemesi, artan kar payı, katkı ödemesi, bir kısmı genel katkı olarak kesinti yapılmaktadır.

Göreve gelince; 2,1 milyar ciro, 2,4 milyar borç, yakıt deposu boş, ayrıca borç var, sarf malzeme deposu boş. Prensip, kazan, kazanalım, kooperatif gibi, havuz sistemi, önce Hastane işletilmeli, kar olursa, ciro katkı payı olursa dağıtılacak denildi, her istek, o havuza gider yazıldı. İstek kısılmadı. 12 ve 35 milyar ciro yaparak sorun çözüldü, ayrıca Cironun yüzde 17 katkı olarak dağıtıldı bu, en yüksek oran oldu.

Konu maddi kazanç değil, hizmet, ortak kalkınma ve destek, Gelir getirenin desteklenmesi, Ortak payda esası ele alındı. Her gelir kendi içinde havuz hesabı İle, yaklaşım yapıldı.

...

Anlamak zor değil mi? Özel ve Devlet Sektörü ile yetişen, Ortak iletim, kooperatif, Vakıf, üçüncü sektörü zor kavramlar olmaktadır. Halkın kalkınması boyutudur.

Ülkemizdeki durum

IMF den Türkiye çıkınca;

1)-Devlet borcu yok, transfer edeceği para var, Köprü ve diğer ödemeler olmaz ise, a) Yeni borç veya süre uzatma veya sıklıkla; b) İşletme farklı firma alır, satılır.

Eskiden devlet borçlandığı için, ödemesi, Bütçe gelirin göre olmakta idi.

2)-Borç 16 Milyar dolar iken, Baykal rafine devletleştirdi ve para ödendi ve iflas ettik. Baktık toplu benzin alacak para yokmuş. Firma alıyor, bize kısmen satıyormuş, Ecevit zamanı idi.

O zaman şimdiki İle aynı yetki olan Cumhurbaşkanı, *Benim dediğimi yapacaksın, Anayasaya göre yetki bende* dedi. Borç alındı, 36 milyar dolar hiç halka inmedi. 26-30 milyarını TÜSİAD aldı.

3)-Şimdi ödenmesi gereken 400 milyar üstü, Gelire dayalı ödeme sistemi: a) Ödenmez ise geçiş ücretlerine zam yapılır, bütçe karşılayamaz, b) Firma el değiştirir.

4)-İstanbul hava limanı fazla gelir olarak 40milyar dolar devlete ödeme yaptı.

NOT: Biz gelirsek, daha önceki uygulamayı yapmaları irdelenmektedir.

Bunları devlet borcu olarak alacak, Geliri alıp ödeyeceğiz diyor. Bu daha önce uygulandı.

Baykalcılık oynayacağız deniliyor. Gelince İflas ilan edecekler, bunun işaretidir.

Artık, özel, devlet sektörü dışında sistem, Kooperatif benzeri yapı var.

Bilmemesi mümkün değil, Baykal bunu yaptı, kahraman oldu, Liderliğe geldi, Ecevit ayrıldı yeni parti kurdu. Ayrıca, Erdal İnönü'yü de tasfiye etti, kendisi bana görüşmelerimizde sözle olarak söyledi.

...

Babacan; 2010 yılında 49 milyar dolar, 2011 77 milyar dolar, 2012 48 milyar dolar, 2013 65 milyar dolar borç aldı. Kısaca bu bütçe ile ödenmesi, borç alınsa bile olanaksızdır.

Şu anda bu sistem ile artı cari oluyor. 1,6 milyar dolar.

...

Wikipedia: CDS tanımı: Kredi risk primi ifade edilirken, her %1 faiz oranı 100 baz puana tekabül eder. Kredi risk priminin 100 olması durumunda, borç için beklenen faiz oranının %1 olduğu varsayılır. Örneğin 2019 yılında Çin'in kredi risk primi 32 baz puan iken, Güney Afrika'nın kredi risk primi 165 baz puandı. Bu durumda Çin uluslararası piyasalardan aldığı borç için %0,32 oranında faiz öderken, Güney Afrika %1,65 faiz ödüyordu.

Şu anda yüzde 8,5 ödüyorsak, İstanbul borcu yüzde 11,5 olarak aldı, bu açıdan Sayıştay sorgunda.

Rektör iken aldığım, LIBOR artı 0,5 idi.

IMF'den alınan 36 milyar dolar borç, Devlet yüzde 79 enflasyonlu ortamda yurtdışı borç alıp yüzde 40 faiz ile yurtiçi borç verdi. Yüzde 39 borcu bankalar yüklendi. Eski sistem budur. Yargı

en fazla yüzde 50 ödeme olur deyince 5 yıl ödemediler, kara geçince ödediler. Yüzde 50 ödediler, 36 milyar devlet borcunu yükledi.

Diğer kişiler, aylık yüzde 22 faiz ile 20 bin dolar alamazken, Üniversite olarak 4 milyon dolar almış, okul yapılarak 4 yılda gelirden ödenmiştir.

Ödenirken, dava açıp, sanki özel sektör gibi, %2,5 olan Faizi yüzde 180 ve 211 çıkarıp, şişirip öde dediler. Yurtdışına LIBOR artı 0,5 olarak yüzde 2,5 idi. Malta'ya Ödendi.

Eski dönem gibi, benden istenen de borcu kabul et dediler. Eski anlaşmayı kabul etmiş ödüyorum dedim. Türk devletinden almadım da kurtuldum. Sadece Halk Bankası kredi mektubu aldım.

...

CDS halen, İngiltere 367,5, Almanya 111, Fransa 201 puan, bizde 820. Bu eğer borç alırsanız. Bize 820, belediyeler aldılar, 1110 olarak.

...

Devletin aldığı tedbir, Yeni sistem ile borçtan fazla bankada dolar var, TL hesabında olması, yer değiştiremez. Bu sayede 40 milyar ödendi, ama kasada dolar var. Resti görmek için, Devlet fazla 20 milyar ödedi, devletler iflas ettirmesine hazırlık yaptı, İngiltere'den altını çekti, el konulmasını diye. Bundan sonra resti çekti. Birçok ülke ile kendi parası ile ödeme anlaşmasını yaptı.

Bizde en çok kazanan bankalar, fazla ödemelerine karşın, bir düşünün.

...

Amerika Banka yüzde 1,5 verirken, enflasyon 8,5 olup, enflasyon altında tasarruf ödemesi yapıyor. Bizde benzer yaklaşım, farkı düşük gösterip bankaya yatırımlara ise ek olarak fazla veriyor, 20 milyar kaynak aktarıldı, fazla verildi.

Amerika halkı bağlamak için, her işi olana 10bin dolar nakit, 300bin dolar ev kredisi en az veriyorlar, 30 yılda ödemek üzere. Garanti işten çıkmaması oluyor.

Onlarda banka birikimi yüzde 2, bizde yüzde 14. Mukayese edilemez. 2022 yılı temelinde birikimlere Yüzde 0,5 faiz öderken enflasyon ise %8,6 olarak belirtilmiştir. Uzun vadeli ev kredisi borcu da %5-6 civarındadır. Bizde belirtilen banka faiz ödemelerinin enflasyon üstünde olmalıdır kuralı, Amerika'da tam ters olarak işlemekte, yapılmaktadır.

...

1923 Atatürk İzmir konuşması esas olmalı. 1936 konuşması Dünya kriz yaklaşımıdır. Halk zorda ise devlet desteklemeli yaklaşımı, ekonomi Devletçilik olamaz. Ekonomimiz bu 1923 esaslarda irdelenmeli. Halk kalkınması denince sadece özel sektör değil, Fatih Vakıf sistemi ve kooperatif usulleri olmalıdır. Özel sektörün vakıfları özel sektör oluyor, Devlet ve Kamu kontrolör olmalıdır. Halkın kalkınması hedef alınmalıdır. Özel sektörü, birey olarak görmeyin, bir katman, sosyal boyutun ekonomik kalkınması, halk olarak ele alınmaması hatalı denilemez. Yapılanlar, kişisel yaptığım Atatürk 1923 sistemleridir.

Sonuç

Ekonomi bir bilgi, etkinlik boyutudur. Bu açıdan kitaplarda yazan özel sektör, kamu sektörü ötesinde, kaynak olmadığı için, yap, işlet devret ötesinde karma sistem ile halk hizmeti olmalıdır.

Teknoloji ve ekonomik yapı, kültürel yapının da bir yol gösterici, yönlendiricisi olmaktadır.

Sadece teorik bilgi ve beceri sahibi olması değil, başka özellikler de istenir. Başlıca:

- Ahlaklı, toplum kalıbı değil, insanlığın etik ilkelerine uyum olmalıdır. Ülke kalıp değil, bir soyut kavramlardır. Zarar dokunmasın, ancak zarar nedir?
- Karakter, bir insanın ne yapacağı, nasıl davranacağından emin olmaktır. Sevgide ve bunu insanlık ile yapması beklenen kişidir.

- Cumhuriyet kavramında olması, ego, benlik değil, halka yönelik olmalı, bu kamu ortak aklı değil, bilim üzere insanlıkta olmaktır.
- Zaman devamlı değişim içindedir, bunu gelişim ve ilerleme içinde kullanmalıdır.
- Daima bireye olumu, onun için hayırlı ve etkin olunması hedeflenmeli, devamlı izlenmeli ve düzenlemeler de yapılmalıdır.
- Düşünce eylem gerektirir, aktif ve atılgan olmalıdır. Ben bebeğimi seviyorum demek değil, onu kucacağına alarak, mutlu olmak ile ancak oluşabilir. Zarar ve zulüm durumunda, sessiz kalmak bile suçtur, etkin karşı çıkılması, ihbar gereklidir.
- Bir proje yaptınız, sonuna kadar takip edilmelidir, izlem ve sonuçta yapılacakları da bilmeli, uygulamalıdır. Tatile gidiyorsunuz, yarıda vaz geçerseniz, sonuca ulaşamaz. Hekimler canlandırma yaparken, benim işim vardı diyerek bırakamaz.
- Dürüst olmak, en başta yalan söylememektir. Ölecek olan hastaya iyileşeceksin demek değil, onu desteklemek, son sözlerini, yaşamına şükretmesi ve varlığın devamlılığı gibi konularda destek olmalıdır. Yalan, olmayan, bilim dışı olan kişi dürüst olduğu iddiasında bulunamaz.
- Düşünceli, aklını bilim olarak kullanma, gelecek için öngörüğe uygun bilimsel yaklaşım içinde olmalıdır.
- İradeli olmak, dayanakların bilimsel olması, dayanak ve gerekçelerinin de aynı şekilde olmasıdır. Duygu ve kanı gibi subjektif olması, irade değil, bir yanıltıcı algıdır. Bunda devamlılık ise yanılığa davet çıkarmaktır.
- Engelleri aşmaya kudreti hissetmeli, bir yola çıkarken, yarı yolda yorulduğum değil, bitirecek gücü hissetmelidir. Yaşamda olumlu ve olumsuz yaklaşımlar kaçınılmaz olacaktır. Olumlular aynı zamanda sona gelmeden vaz geçilmesi olabilir. Engelleri aşmak, üstünden atlamak, sorunu çözmek değil, etrafından dönmek te bir çözümdür.
- Karakterli olmalı, başlangıçtaki gibi olmak değil, bilimsel gerekçe ve dayanak ile değişim olabilir. Israr karakter değildir. Sevgi ve insanlıkta olmak, değişimi gelişim üzere yapmak bir karakterdir.

Neonatoloji ve Eğitim

Neonatoloji Eğitiminde temel alınan sevgi boyutu ve insanlık yaklaşımı olmaktadır. Yaşam Hakkı kaç gebelik haftası ve durumunda olsa bile sağlanmalı, bu ailenin talebi değil, Kamu evladı olarak bakılmalı, ekonomik gerekçeler veya ailenin rızasına bırakılmamalıdır.

Modern teknolojinin ötesinde, bebekler yapay plasenta boyutu ile yaşatabilecek duruma gelebilecektir, bu durum, 10 gebelik haftasından sonra, şimdi teorik olsa da oluşabilecektir.

Canlandırma, Neonatoloji Yoğun Bakım Ünitesinde çalışma beceri ve akademik sertifikasyon eğitimleri ile bir düzey yakalanmıştır.

Yaşam Hakkının elinden alınması, yaklaşımların fizyopatolojik durumdan koruyucu yerine, ekonomik, aile talebi gibi gerekçelerle sonlandırılması kabul edilemez.

Atatürk'ün eğitim hakkındaki görüşlerini dikkatlice inceleyen hekimler, sağlık elemanlarının bu konuda daha ileri yaklaşımlar için aydınlanacağı, çağın ötesinde bir gelişim, değişim yaşayacakları sanılmaktadır. Bu Makale bu açıdan özellikle Neonatoloji Uzmanlığı için bir katkı olması beklenilmektedir.

Kaynaklar

- 1) Kuran: Kuranı Kerim çözümü, www.ahmedhulusi.org. 2008.
- 2) Kuran, Türkçe: Y. N. ÖZTÜRK, Kur'anı Kerim Meali. www.yeniboyut.com/meal.asp.

- 3) “God is Love” İncil³ christianity.com
- 4) Atatürk’ün eğitim sözleri, www.kacgun2017.com
- 5) Cahil, cumhuriyet, inkılap, dürtüst kelimeleri olarak sorgulama: (sozlukanlamine.com)
- 6) Hürmet, sevgi, şeref, bağımsızlık, cahillik, irfan, Abdal kelimeleri için sorgulanan: ([ttps://www.nedirnedemek.com](https://www.nedirnedemek.com))
- 7) Anayasa, mevzuat.gov.tr
- 8) [Atatürk’ün Eğitim-öğretim İle İlgili Veciz Sözleri \(reformturk.com\)](http://reformturk.com)
- 9) Şeriat, Wikipedia
- 10) Akşit, M.A. COPE, Kanıtı Dayalı Tıp ve Etik Değerlendirmeler, Eskişehir, 2007.
- 11) [Atatürk’ün Eğitim-Öğretim ile İlgili Vecizeleri- Ataturkicimizde.com](http://Ataturkicimizde.com)
- 12) [Atatürk’ün Öğretmenlerle İlgili Veciz Sözleri \(ogretmensitemiz.com\)](http://ogretmensitemiz.com). [Atatürk’ün Eğitim-Öğretim ve Öğretmenlerle İlgili Veciz Sözleri \(ataturkinkilaplari.com\)](http://Ataturkinkilaplari.com)
- 13) T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI, KONYA / HALKAPINAR-Halkapınar Arif Arık Çok Programlı Anadolu Lisesi
- 14) İrfan kelimesinin Etimolojik anlamı (etimolojiturkce.com)
- 15) İradeli kelimesi: (ileilgili.org)
- 16) [Atatürk’ün Tekkeler ve Tarikatlar ile İlgili Sözleri – Görüşleri \(ataturkinkilaplari.com\)](http://Ataturkinkilaplari.com)
- 17) [M. Kemal Atatürk’ün Cemaatlerle ilgili sözleri var mı? – Belgelerle Gerçek Tarih \(belgelerlegercektarih.com\)](http://belgelerlegercektarih.com)
- 18) [Türkiye İktisat Kongresi’ni Açış Söylevi İzmir | Atatürk Araştırma Merkezi \(atam.gov.tr\)](http://AtaturkAraştırmaMerkezi.com)